ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် [illegible]။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ညောင်လေးပင်မြို့-တောရကျောင်းတိုက်

နာယကဆရာတော်

ရေးသားတော်မူအပ်သော

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အခြေပြု

[စာမေးပွဲအတွက် ပြဋ္ဌာန်းသည်။]

ရန်ကုန်မြို့
ဟံသာဝတီပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်
၁၉၅၂

H.191-A [ဟံသာဝတီမှု]

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်
စာကြည့်တိုက်
ကမ္ဘာအေး

ပဋ္ဌာန်းကျမ်း ပါဠိ စာမေးပွဲ ဖြေဆိုရန်
လေးဆင့်လေးတန်းခွဲထားသည်

(လေ့လာရန် ပြခန်းချက်)

၁။ **ပဌမဆင့်**—အာဂုံ ရေးဖြေတန်းအတွက် လေ့လာရန်......

အမှတ်—၁၊ ၂၊ ၃၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၊ ၂၁၊ ၂၅၊ ၃၄၊ ကိုးပုဒ်တိတိ။

၂။ **ဒုတိယဆင့်**—အခြေပြု တန်းငယ်အတွက်....
အမှတ်-၄၊ ၁၁၊ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ၁၆၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၁၉၊ ကိုးပုဒ်တိုး၍ ယခင်နှင့် ၁၈-ပုဒ်။

၃။ **တတိယဆင့်**—အခြေပြုတန်းကြီးအတွက်......
အမှတ်—၇၊ ၂၂၊ ၂၃ သုံးပုဒ် တိုး၍ ယခင်နှင့် ၂၁—ပုဒ်။ ထိုပြင် ပဋ္ဌာန်းပါဠိ အမေးအဖြေ ၉၇—ပုဒ်။

၄။ **စတုတ္ထဆင့်**—ဆရာဖြစ်တန်းအတွက်.....
ယခင်စာ အားလုံးနှင့် ဝိပဿနာ ခရီးစဉ် ၉၆—ပုဒ်။

ကျန်သောစာပုဒ်များနှင့်(**ဥပါသကာလက်သုံး**)ကို အပိုဘာသာအဖြစ်ဖြင့်မေးလိမ့်မည်၊ ထိုက်တန်သော ကုလပုတ္တ အမျိုးကောင်းသားတို့အတွက် ကုသိုလ်ဖြစ် လေ့လာနိုင်သည်။

(**အမှာ**) ဤ"ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အခြေပြု"ကိုကြည့်ရှုလေ့လာ မှတ်သားကြသည့်အခါ "ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အခရသာ" ကျမ်းနှင့် တိုက်ဆိုင်တွဲဘက်၍ ကြည့်ရှုပါက ပိုမိုညက်ပွင့် အသိရင့်သန် လာလိမ့်မည် ဖြစ်ရကား-တွဲဘက်စပ်ဟပ် ကြည့်ရှုကြပါရန် အထူး နှိုးဆော်အပ်ပါသည်။

နိဒါန်း

အလှူခံတကျိပ်လေး……ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ်၌ အလှူခံ တကျိပ်လေး ဟောသည်၊ တိရစ္ဆာန်၊ လူဒုဿီလ၊ လူသုသီလ၊ သာသနာ ပြင်ပ ဈာန်ရ ရသေ့၊ (ဤကားသာသနာပြင်ပလေးယောက်) သောတာပန်လောင်း၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် လောင်း၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်လောင်း၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာလောင်း၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ မြတ်စွာဘုရား ဤဆယ်ယောက်နှင့် တကျိပ်လေးဖြစ်၏။

သောတာပန်လောင်းဟူသည်…သောတာပတ္တိမဂ်ရသူ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ပါးအားထုတ်သူ၊ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် ပြုသူ၊ အယုတ်ဆုံး သရဏဂုံသုံးပါး ဆောက်တည် သူဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ ယခုသာသနာတွင်း၌ သရဏ ဂုံသုံးပါး ဆောက်တည် ပြီးသူတို့မှာ သောတာပန် လောင်း၌ပါဝင်ကုန်၏၊ မြေလျှိုးမိုးစွပ်သာသနာပြင်ပ ဈာန်ရရသေ့၏ဦးခေါင်းပေါ်သို့ရောက်နေပြီ၊ ထို့ကြောင့် နမောတဿ ဘဂဝတော သုံးခေါက်၊ သရဏဂုံသုံး ကြိမ်ဆောက်တည်ရခြင်းကို အချိန်မရှိ၍သာ အချိန်ရှိ လျှင် အကြိမ်ပေါင်းရာထောင်သိန်းသန်းမက ဆိုထိုက် ၏၊ ငှက်များကောင်းကင်ပြန်သော်လည်း သရဏဂုံမရှိ

၍ ငါတို့ ဘဝါးအောက်ကသာတည်းဟု မိမိ၏အဆင့်အတန်းကို သိထိုက်၏၊ (သာသနာပြင်ပ ရသေ့လည်း ၄က်အတူသရဏဂုံမရှိ။)

အားကျဘွယ်……မိမိ၏ အဆင့်အတန်းသိသူသည် ဝိသာခါတို့ကို အားကျသင့်၏၊ ဝိသာခါအမှူးရှိသော သတို့သမီးငါးရာ–ခုနစ်နှစ် အရွယ်တို့သည် သာဝတ္ထိသို့ ကြွရောက်လာသော မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦးကြိုဆို၍ တရားနာကြ၍ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်ကိုရပြီးလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ်ကိုဖေါက်ခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ကြကုန်ပြီ။

အာသီသ……ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် လူနှင့်မတန်ဟု ဆိုထိုက်သော်လည်း မိမိတို့ မှီရာ၌ ဉာဏ်ရနိုင်ကြသည်၊ ထိုကြောင့် ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကြီးငယ်မရွေး လေ့လာသင့်လှပေ၏။ လေ့လာနိုင်ကြပါစေဟု တောင့်တအပ်၏။

မာတိကာ

စာမျက်နှာ

ကုသိုလ်ရေးပလ္လင်ခံ

၁။ ဘုရားပင့်ရန် ၁

၂။ တရားပင့်ရန် ၂

၃။ သံဃာပင့်ရန် ၄

၄။ သီလာနုဿတိဖြင့် ပူဇော်ရန် ၆

၅။ သုံးဆဲ့နှစ်ကောဋ္ဌာသဘာဝနာဖြင့် ပူဇော်ရန် ၉

၆။ ဒေဝတာနုဿတိ ၁၀

၇။ ဝိပဿနာပွါးရန် ၁၀

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အခြေပြု

၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရွတ်စဉ်အမှန်း ၁၁

၉။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဉာဏ်ဆုတောင်း ၁၃

၁၀။ ရှင်အာနန္ဒာ ဆင်ခြင်ပုံ ၁၆

၁၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရကောက် ၁၇

၁၂။ ခန္ဓာငါးပါး ၂၂

၁၃။ အာယတန ၁၂ ပါး ၂၃

၁၄။ ဓာတ် ၁၈ ပါး ၂၄

၁၅။ သစ္စာလေးပါး ၂၆

၁၆။ သစ္စာလေးပါး ခွဲပုံ ၂၆

၁၇။ ဝဋ်ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း ၆ နည်း ၂၈

၁၈။ ဝဋ်ဒုက္ခချုပ်ကြောင်း ၆ နည်း ၂၉

၁၉။ ဉာဏ် ၄၄ ပါးဖြစ်နည်း ၃၀

၂၀။ ဉာဏ် ၇၇ ပါး ဖြစ်နည်း ၃၂

၂၁။ သုသိမပရိဗိုဇ် မေးခွန်း ၁၅ ရပ်ဖြေပုံ ၃၄

မာတိကာ

		စာမျက်နှာ
၂၂။	တဆဲ တမျိုးခွဲ၍ ရှုပုံ	၃၅
၂၃။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀ ဖြစ်ပုံ	၃၆
၂၄။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀ မဖြစ်ပုံ	၃၇
၂၅။	မေတ္တာပို့ရန် (သီမသမ္ဘေဒပြုနည်း)	၃၀-၃၉
၂၆။	မရဏာသတိပွါးပုံ (မှတ်ချက်မရှိ ငါးမျိုး)	၄၀-၄၁
၂၇။	အရိုးသုံးရာ အဋ္ဌိကဘာဝနာ	၄၄
၂၈။	ကလျာဏပုထုဇဉ်စိတ် ဖြစ်ပုံ	၄၅
၂၉။	စူဠသောတာပန်စိတ်ဖြစ်ပုံ	၄၇
၃၀။	မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ် ဖြစ်ပုံ	၄၇
၃၁။	ဥပသမာနုဿတိပွါးပုံ	၄၈
၃၂။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အမေးအဖြေ	၄၉
၃၃။	ဝိပဿနာခရီးစဉ် မေးဖြေ	၇၆
၃၄။	ရေစက်ချ	၁၀၀

ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော စ သံဃော စ၊ အဟော ဝန္ဒိယတေ မမ။
ဝန္ဒိတဗ္ဗာ ၀ နုဘာဝေန၊ ဇီယန္တု ဝေရ—လာမကာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အခြေပြု

ကုသိုလ်ရေး—ပလ္လင်ခံနိဒါန်း

(၁) ဘုရားပင့်ရန်

၁။ **အရဟံ**—ကိလေသာ ရန်သူကို သတ်တော်မူတတ်သောမြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၂။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ**—အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မဖေါက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော် မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၃။ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော**—ဝိဇ္ဇာသုံးပါး,ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး, စရဏ တဆဲ့ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော် မူသော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၄။ **သုဂတော**—ကောင်းသောစကားကိုဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၅။ **လောကဝိဒူ**—လောကသုံးပါးကို သိတော် မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

H.191-1 [ဟံသာဝတီမှ]

၆။ **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ**—အတု မရှိမြတ်တော်မူသည် ဖြစ်၍ မယဉ်ကျေးသေးသော လူယောကျ်ား, နတ်ယောကျ်ား, တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား တို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၇။ **သတ္ထာ+ဒေဝမနုဿာနံ**—နတ်လူတို့၏+ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၈။ **ဗုဒ္ဓေါ**—သစ္စာလေးပါးကို သိတော် မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

၉။ **ဘဂဝါ**—ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားပါတကား။

ဤသို့ ကိုးပါးအစ ဂုဏ်တော်အနန္တတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားတပည့်တော်များ၏ ပူဇော်ခြင်းကို ခံတော်မူရန် ကြွမြန်းတော် မူပါဘုရား။

(၂) တရားပင့်ရန်

၁။ **သွာက္ခာတော**-မြတ်စွာဘုရားသည် ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော ပရိယတ်, မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်-တရား ဆယ်ပါးပါတကား။

၂။ **သန္ဒိဋ္ဌိကော**—အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကိုယ်တိုင် ရှုမြင်အပ်ပြီးသော မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်-တရား ကိုးပါးပါတကား။

၃။ အကာလိကော– အခါမလင့် အခြားမဲ့၌ ဖိုလ်အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော မဂ်-တရားလေးပါး ပါတကား။

၄။ ဧဟိပဿိကော–လာလှည့် ရှုလှည့်ဟုတိုက် တွန်းအပ်သော အစီအရင်ကို ခံထိုက်သော မဂ်,ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်-တရား ကိုးပါးပါတကား။

၅။ ဩပနေယျိကော–ကပ်၍ ဆောင်ယူခြင်းငှါ ထိုက်သော မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်-တရား ကိုးပါးပါတကား။

၆။ ပစ္စတ္တံ+ဝေဒိတဗ္ဗော+ဝိညူဟိ– (အရဟတ်စသော ဝိပဉ္စိတညူ)ဥဂ္ဃဋိတညူ စသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်+မိမိ မိမိစိတ်၌+သိအပ် ခံစားအပ်သော မဂ်, ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်-တရား ကိုးပါးပါတကား။

ဤသို့ ခြောက်ပါးအစ ဂုဏ်တော်အနန္တ တို့နှင့်ပြည့် စုံတော်မူသော တရားဆယ်ပါးသည် ဘုရားတပည့် တော်များ၏ ပူဇော်ခြင်းကို ခံတော်မူရန် ကြွမြန်းတော် မူပါဘုရား။

[ပရိယတ်-တပါး။ မဂ်-လေးပါး။ ဖိုလ်-လေးပါး။ နိဗ္ဗာန်-တပါး=ပေါင်း ဆယ်ပါးဟုသိ။ ။ဆယ်ပါးလုံး တပုဒ်၊ လေးပါး–တပုဒ်၊ ကိုးပါး-လေးပုဒ်= ပေါင်း ခြောက်ပုဒ်ဟု ကွဲစေရမည်။]

(၃) သံဃာ့ပင့်ရန်

၁။ သုပ္ပဋိပန္နော— ကောင်းသော အကျင့်ကို ကျင့်ဆဲ၊ ကျင့်ပြီး—ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၂။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော-ဖြောင့်မတ်သော အကျင့်ကို-ကျင့်ဆဲ၊ ကျင့်ပြီး—ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၃။ ဉာယပ္ပဋိပန္နော—နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ ကျင့်ဆဲ၊ ကျင့်ပြီး-ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၄။ သာမီစိပ္ပဋိပန္နော — ရိုသေသမှု ပြုထိုက်အောင် ကျင့်ဆဲ၊ ကျင့်ပြီး—ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။ (ဤကား—အကြောင်းဂုဏ်လေးပါးတည်း၊ ဝါ—အကျင့်ဂုဏ်လေးပါးတည်း။)

၅။ အာဟုနေယျော—အဝေးမှ ဆောင်၍လှူအပ်သောပစ္စည်းလေးပါးကို ခံတော်မူထိုက်သောအရိယာသံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၆။ ပါဟုနေယျော—ဧည့်သည်ကောင်းတို့ အလို့ငှါ အထူးသဖြင့် စီရင်အပ်သော အာဂန္တုကဒါနကို ခံတော်မူထိုက်သော အရိယာသံဃာရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၇။ **ဒက္ခိဏေယျော**—မြတ်သော အလှူအားလျော်သော အရိယာသံဃာရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၈။ **အဉ္ဇလိကရဏီယော**—လက်အုပ်ချီခြင်းကိုခံတော်မူထိုက်သော အရိယာသံဃာရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။

၉။ **အနုတ္တရံ + ပုညက္ခေတ္တံ + လောကဿ**—လူအပေါင်း၏+ကောင်းမှု မျိုးစေ့၏ ပေါက်ရောက်ကြီးပွါးရာ+အတုမရှိ လယ်တော မြေကောင်းသဘွယ် ဖြစ်တော်မူသော အရိယာ သံဃာ ရှစ်ပါး အပေါင်းပါတကား။ (ဤကား—အကျိုးဂုဏ် ငါးပါးတည်း။)

ဤသို့ ကြောင်းလေး၊ ကျိုးငါး—ကိုးပါးအစ ဂုဏ်တော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော အရိယာသံဃာရှစ်ပါးအပေါင်းသည် ဘုရားတပည့်တော်များ၏ ပူဇော်ခြင်းကိုခံတော်မူရန် ထွန်းမြန်းတော်မူပါဘုရား။

[ကျင့်ဆဲသည် မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏၊ လေးယောက်ရှိ၏။ ကျင့်ပြီးသည် ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ လေးယောက်ရှိ၏။ ။ကလျာဏပုထုဇဉ်သော်လည်း အကြောင်းဂုဏ် လေးပါး၌ တပါးပါး ကျင့်လျှင် လေးပါးလုံးပင် ကျင့်သည် မည်၏။ အကျိုးဂုဏ်ငါးပါးလည်း အလိုလိုပြည့်၏။ ။ ပါဟုနေယျ၌ သာသနာတွင်းအခါ၌သာ တွေ့ရောက် လာသောကြောင့်· ညွှန်သည်ထူး—

အာဂန္တု၊အစစ်မည်၏။ ။ဒက္ခိဏောယျာ၌-အကျိုး ကြီးအောင် ပြုနိုင်သောကြောင့် လျော် သည် မည်၏။ ။အဥ္ဇလိကရဏီယ၌ မထိုက် လျှင် ရင်ဝ လှံထိုးခံရသည်ထက် ဆိုး၏။ ။ အနုတ္တရံ၌-ယခုလူအများသာသနာအကြောင်း သိရခြင်းသည် ဤလယ်မှ ထွက်သော မြေသီ မြေနှစ်ပင်ဖြစ်၏၊လယ်မြေမရှိလျှင် ထိုသူဆင်းရဲ စရာတည်း။]

(၄) သီလာနုဿတိဖြင့်ပူဇော်ရန်

[အာမိသ ပူဇော်ခြင်းထက် ဓမ္မပူဇော်ခြင်းသည် မြတ်၏-ဟုဟောသည်၊

(……)ဤသို့ ကွင်းထားသော ပါဠိကိုချန်၍ စိတ်၌ သက်ဝင်စေလျက် ပူဇော်ရမည်။]

၁၊ (**အခဏ္ဍာနိ**)-အစ၌ရင်း,အဆုံး၌ရင်း-တခု မှုမပျက်သောကြောင့် ကျိုးခြင်း ပြတ်ခြင်းမရှိသော ငါ ၏သီလတို့သည်ကောင်းလေစွတကား။

[ဉာဏ်ကွန့်မြူးလိုသူကား-အစ၌ရင်း, အဆုံး၌ရင်း- တခုခုပျက်လျှင် ကျိုးခြင်း ပြတ်ခြင်းရှိသော (ခဏ္ဍ) သီလဖြစ်၏၊မကောင်းဟု ကွန့်မြူးရာ၏။]

၂။ (**အစ္ဆိဒ္ဒါနိ**)-အလယ်၌တခုမျှ မပျက်သော ကြောင့် ပေါက်ခြင်း ထွင်းခြင်းမရှိသော ငါ၏ သီလ တို့သည် ကောင်းလေစွ တကား။

၃။ **(အ·သဗလာနိ)**—အစဉ် အတိုင်း နှစ်ချသုံးချ မ ပျက်သောကြောင့် ကြောင်ခြင်း ကျားခြင်း မရှိသော ငါ၏သီလတို့သည် ကောင်းလေစွတကား။

၄။ **(အ·ကမ္မာသာနိ)**—အကြား အကြား၌ တချမှ မပျက်သောကြောင့် ပြောက်ခြင်း ကွက်ခြင်း မရှိသော ငါ၏သီလတို့သည် ကောင်းလေစွတကား။

[အကြား အကြား၌ တချချပျက်လျှင် ပြောက်ခြင်း ကွက်ခြင်းရှိသော (ကမ္မာသ) သီလဖြစ်၏၊ မကောင်း။ သည် အထိကွန့်မြူးရာ၏။]

(တနည်းကား)—မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါးတို့သည်၎င်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း, ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း-စသောယုတ်မာသော တရားတို့သည်၎င်း—မနှိပ်စက် အပ်သောကြောင့် ကျိုး ပြတ်ခြင်းမရှိ၊ ပေါက်ထွင်းခြင်းမရှိ၊ ကြောင်ကျားခြင်း မရှိ၊ ပြောက်ကွက်ခြင်းမရှိသော ငါ၏ သီလတို့သည် ကောင်းလေစွတကား။

၅။ **(ဘုဇိဿာနိ)**—တဏှာ၏ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ် စေ၍ တော်လှန် ကောင်းမြတ်သော သူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ငါ၏ သီလ တို့သည် ကောင်းလေစွ တကား။

၆။ **(ဝိညူ+ပသတ္ထာနိ)**-ဘုရားအစရှိသော ပညာ ရှိတို့+ချီးမွမ်းအပ်သော ငါ၏ သီလတို့သည် ကောင်း လေစွတကား။

၇။ (အႆပရာမဋ္ဌာနီ)-ဤမည်သော အပြစ်ရှိ၏ဟူ၍ရင်း,တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်ရင်း-မသုံးသပ်အပ်သော ငါ၏ သီလတို့သည် ကောင်းလေစွတကား။

၈။ (သမာဓိ+သံဝတ္တနိကာနီ) ဥပစာရ သမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ,မဂ္ဂသမာဓိ,ဖလသမာဓိတို့ကို+ဖြစ်စေ ဘတ်ကုန်သော ငါ၏ သီလတို့သည် ကောင်းလေစွ တကား။

ဤသို့စင်ကြယ်သော သီလကို ဖန်ဖန် အောက်မေ့ ရမည်ဟု ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော် ပါ၏၊ တရားတော်ကို ပူဇော်ပါ၏၊ သံဃာတော်ကို ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

[မေထုန်ငယ်ခုနစ်ပါးဟူသည်ကား မာတုဂါ မနှင့် ရှဉ်းစုံမကပ်သော်လည်း ပွတ်သပ်သာယာ ခြင်း, ရယ်မြူးသာယာခြင်း, ကြည့်ရှုသာယာ ခြင်း, အသံ နားထောင် သာယာခြင်း, ရှေး ဟောင်း စိတ်ကူးသာယာခြင်း, သူတကာလင်မ ယားကို အားကျသာယာခြင်း, နတ်ပြဟ္မာစည်း စိမ်ဆုတောင်းခြင်း—ဤသို့ ခုနစ်ပါးရှိ၏၊ သီလ ညစ်နွမ်းစေ၏။ ဝဋ်မှမလွတ်စေနိုင်။ ။ရှဉ်းစုံ မကပ်၊ ပွတ်သပ်မကျူး၊ ရယ်မြူးမရှိ၊ မျက်စိ မဆုံ(၄)သံမျိုးစုံပစ်၊ ရှေးဖြစ်မကြံ၊ မောင်နှံငုံ့ ရှောင်၊နတ်ဘောင်မရှုယ်(၄)ဤရှစ်သွယ်၊လွတ်

ဘွယ် မေထုန်တည်း။ ။ကြီး—၁+ငယ်—၇= ပေါင်းရှစ်။]

(၅) သုံးဆဲ့နှစ်ကောဋ္ဌာသ ဘာဝနာဖြင့် ပူဇော်ရန်

ဆံပင်၊မွေးညှင်း၊ခြေသည်းလက်သည်း၊သွား၊အရေ(၅)
အသား၊အကြော၊အရိုး၊ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊အညှို့ (၅)
နှလုံး၊အသည်း၊အမြှေး၊အဖျဉ်း၊အဆုတ် (၅)
အူမ၊အူသိမ်၊အစာသစ်၊အစာဟောင်း၊ဦးနှောက် (၅)
သည်းခြေ၊သလိပ်၊ပြည်၊သွေး၊ချွေး၊အဆီခဲ (၆)
မျက်ရည်၊ဆီကြည်၊တံတွေး၊နှပ်၊အစေး၊ကျင်ငယ် (၆)

ကျင်ငယ်၊အစေး၊နှပ်၊တံတွေး၊ဆီကြည်၊မျက်ရည်(၆)
အဆီခဲ၊ချွေး၊သွေး၊ပြည်၊သလိပ်၊သည်းခြေ (၆)
ဦးနှောက်၊အစာဟောင်း၊အစာသစ်၊အူသိမ်၊အူမ (၅)
အဆုတ်၊အဖျဉ်း၊အမြှေး၊အသည်း၊နှလုံး (၅)
အညှို၊ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊အရိုး၊အကြော၊ အသား (၅)
အရေ၊သွား၊ခြေသည်းလက်သည်း၊မွေးညှင်း၊ဆံပင်(၅)

ဤ၃၂—ပါးသော အဘို့အစုတို့သည် အဆင်းအားဖြင့်၎င်း,သဏ္ဌာန်အားဖြင့်၎င်း,အနံ့အားဖြင့်၎င်း,တည်ရာအရပ်အားဖြင့်၎င်း, မှီရာအကြောင်းအားဖြင့်၎င်း—စက်ဆုပ်စရာ ရွံစရာဖြစ်ကုန်၏၊မတင့်တယ်ကြကုန်၊သတ္တဝါလည်းမဟုတ်ကုန်၊အသက်လည်းမဟုတ်ကုန်။

ဤသို့ကောဋ္ဌာသ ဘာဝနာ ပွါးများရန် ဟောကြားသော မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း, ဟောတိုင်း ကျင့်သော

သံစာသင်ကိုရှင်း, ကျင့်တိုင်းရသော—မဂ်, ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်— တရားကိုရှင်း—ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

(၆) ဒေဝတာနုဿတိ

၁။ စာတုမဟာရာဇ်၊တာဝတိံသာ၊ယာမာ၊ တုသိတာ စသော နတ်ပြဟ္မာတို့သည် သဒ္ဓါရှိ၍နတ်ပြဟ္မာတို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသဒ္ဓါမျိုးသည် ငါတို့၌လည်းရှိ၏။ အရတော်လေစွ။ ဤပုဒ်နည်းမှီး၍ နောက်ပုဒ်တို့ကို ပြည့်စုံစေရမည်။)

၂။ စာတုမဟာရာဇ်၊တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုသိတာ-စသော နတ်ပြဟ္မာတို့သည် သီလရှိ၍—

၃။ .... သုတရှိ၍-

၄။ .... စာဂရှိ၍-

၅။ ပညာရှိ၍ နတ်ပြဟ္မာတို့ဖြစ်ကြသည်၊ထိုပညာမျိုးသည် ငါတို့၌လည်းရှိ၏၊အရတော်လေစွ။

(၇) ဝိပဿနာပွါးရန်

၁။ အကြောင်းတရားတို့ ညီညွတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၂။ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် မမြဲသော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၃။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော ကြောင့် ဆင်းရဲသော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၄။ မိမိအလိုသို့ မလိုက်တတ် သောကြောင့် ငါ ကိုယ်ဟု မမှတ်ထိုက်သော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၅။ အနှစ်သာရ ဘာမျှမရှိသောကြောင့် အချည်းနှီး အလကားဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၆။ အဖန်ဖန် နှိပ်စက်တတ်သောကြောင့် ရန်သူနှင့် တူသော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၇။ အိုဘေး, နာဘေး, သေဘေး, ပဋိသန္ဓေဘေးတို့ ၏ တည်ရာဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

၈။ သုံးဆဲ့တဘုံ၌သာ ဖြစ်တတ်သော နာမ်ရုပ်ပါ တကား။

၉။ အပါယ်လေးဘုံ၌ ပျော်ပျော်ကြီး ဖြစ်တတ် သော နာမ်ရုပ်ပါတကား။

(ကုသိုလ်ရေး—ပလ္လင်ခံနိဒါန်းပြီး၏။)

---

(၈) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရွတ်စဉ်အမှန်း

ဗုဒ္ဓေါ စ မွော စ သံဃော စ၊ အဟော ဝန္ဒိယတေ မမ။
ဝန္ဒိတဗ္ဗာ·နုဘာဝေန၊ ဇီယန္တု ဝေရ-လာမကာ။

ဗုဒ္ဓေါ စ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်ဟု မပြတ် လည်ဆက် ဘဝစက်ကို ခွဲဖျက်စိမ့်ငှါ လျှော်စွာ ဟော ကြား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်၎င်း။ ဓမ္မော စ၊ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် နိဒါနသံယုတ် ရှစ်ဆဲ့တသုတ်နှင့် ဝိဘင်း

ဒေသနာ မွေကြွန္တာသည်ရင်း။ သံဃောသစ၊ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
စက်ရဟတ်ဟု မပြတ်လည်ဆက် ဘဝစက်ကို ခွဲဖျက်
ထောင်းထောင်း ရှစ်ပါးသော အရိယာသိစ္စာ အ
ပေါင်းသည့်ရင်း။၄တံ၊ဤရတနာမြတ်သုံးပါးနှတ်သည်။
ခမ်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ရဟတ်အတွင်း မကောင်းနာမ်ရုပ်
ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်အစုသာ ဖြစ်သော အကျွန်ုပ်၏။
ဝဋ္ဋယတော၊ယုံကြည်ဆည်းကပ် ရှိခိုးအပ်သော အမြတ်
ရတနာသည်။အဟော၊အဟုတ်တကယ် အားကိုးဘွယ်
စင်စစ် ဖြစ်ခြင်းကြီး ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။ ဝဋ္ဋိတဗ္ဗာ
နုဘာဝေန၊ယုံကြည်ဆည်းကပ် ရှိခိုးအပ်သော ရတနာ
မြတ် သုံးပါးနှတ်၏ မကြီးအပ်တော်ဇော် တန်ခိုး အာနု
ဘော် အားဖြင့်။ သဒ္ဒါနံ၊ မဂ်လမ်းစ ဖိုလ်လမ်းမြွာ
ဒေသနာပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်အရသာကို မြိန်ရှက်စွာ ခံစား
ကြောင်းကလျာဏခံတွင်းကောင်းသူတို့အား။ဝါ၊ဉာဏ်
ခံတွင်း ကောင်းသော ကလျာဏ ပုထုဇဉ် တို့၏။
သဒ္ဒါနေ၊ သဒ္ဒါနံ၌။ ဝေရလာဝမကာ၊ မျက်မှောက်
တမလွန် ဘေးရန်သမုတ် သံသရာ ရှည်ကြာကြောင်း
အာသဝေါယုတ်တို့သည်။ဝါ၊သက္ကာယဒိဋ္ဌိစမ်း ရူး,ပင်း,
ကန်း—ခက်သွယ် ဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ် တို့သည်။ ဇိယန္တု၊
မြက်ဖျား နှင်းပေါက် နေရှိန်ကြောက်သို့ လွင့်ပျောက်
ပျက်ကန်း ယခုမျက်မှောက်၌ပင် ကုန်၍ ခန်းကြပါစေ
ကုန်သတည်း။ ။(ဘဝဇေတ္တာ၊ အိုသူတော်ကောင်းတို့။
ခယံ၊ ငါတို့သည်။ တံ၊ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်
မြတ်ကို။ဘာဇာမ၊ရွတ်ဘတ်သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်အံ့။)

(၉) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဥာဏ်ဆုတောင်း

၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အင်္ဂါ ၁၂–ပါးကား။ ။အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရ။ ။ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ဝေဒနာ။ ။တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ဘဝ။ ။ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ။(ဤသို့လေးပိုဒ်၊လေးဖြတ်၊ လေးလုံးကွဲစေ။)

၂။ ကာလသုံးပါးကား။ ။အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ သည် အတိတ်ကာလမည်၏–နှစ်ပါး။ ။ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏသည် အနာဂတ်ကာလ မည်၏–နှစ်ပါး။ ။အလယ် ၈–ပါးသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလမည်၏–၈–ပါး။

၃။ ဝဋ်သုံးပါးကား။ ။အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ ဥပါဒါန်သည် ကိလေသဝဋ် မည်၏–သုံးပါး။ ။သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝသည် ကမ္မဝဋ် မည်၏–နှစ်ပါး။ ။ဥပပတ္တိ ဘဝနှင့် အကြွင်းသည် ဝိပါကဝဋ်မည်၏–၈–ပါး။

မှတ်ချက်။ ။ဘဝကို ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝ– ဟု နှစ်မျိုးခွဲသည်၊ကိ–သုံး၊ကံ–နှစ်။ဝိပါက်–၈၊ ဆဲ့နှစ် ဖြစ်နိုင်စေ။

၄။ ခြင်းရာနှစ်ဆယ်ကား။ ။အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရ ကိုယူလျှင်တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ဘဝကိုလည်းယူရသည်– ငါးပါး။ ။တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ ဘဝကိုယူလျှင် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရကိုလည်း ယူရသည်–ငါးပါး။ ။ဇာတိ၊ဇရာ မရဏ–ဟူသော ဂုဏ်နှစ်ပါးကို ယူလျှင် ဝိညာဏ်

စသော ဒြပ်ငါးပါးကို ယူခြင်းသာဖြစ်၏—ငါးပါး။ ။ (ဘဝဟု သာမည ဆိုသော်လည်း ကမ္မဘဝ ကိုသာ ယူသည်၊ ဉပပတ္တိ ဘဝကား ကျန်သည်၊ ဝါ၊ ဇာတိ၌ ဝင်သည်ဟု အသိ ဉာဏ် ကွဲစေရမည်။)

ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရ၊တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ဘဝ သည် အတိတ်အကြောင်းငါးပါးမည်၏၊ဝိညာဏ်၊ နာမ် ရုပ်၊သဠာယတန၊ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ငါးပါးမည်၏၊(ဤကား-ပုဗ္ဗန္တဘဝစက်တည်း။)

တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ဘဝ၊အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရသည်ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းငါးပါးမည်၏။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာ ယတန၊ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် အနာဂတ် အကျိုးငါးပါး မည်၏။(ဤကား—အပရန္တဘဝစက်တည်း။)

ဤသို့လျှင်အတိတ်အကြောင်းငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ငါးပါး၊ အနာဂတ်အကျိုး ငါးပါးသည်အခြင်းအရာနှစ်ဆယ်မည်၏။ဤ၌(၅)အစပ် သုံးပါး(၆)အယွှာလေးပါးကိုလည်းသိအပ်၏။

၇။ မူလနှစ်ပါးကား။ ။အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာစွမ်း ဖြင့် မူလနှစ်ပါးကို သိအပ်၏၊အဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗန္တဘဝ စက်၏ မူလမည်၏၊ တဏှာသည် အပရန္တဘဝစက်၏ မူလမည်၏။

သတ္တဝါအပေါင်းသည် မူလနှစ်ပါးခိုင်မြဲသော စက် ဒိုင်းနှစ်ချဖြင့် သံသရာအထပ်ထပ် ခရပ်မတည်တလည် ထည်းလည်ကျန်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို လျော်စွာ သိသော ဉာဏ်ကား ထိုမူလနှစ်ပါးမဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဉာဏ်ဖြစ်၏၊မူလနှစ်ပါး မဖြစ်လျှင် သံသရာဘဝစက်ပျက်၏။

ဤဘဝစက်ကို မဖျက်နိုင် မခွဲနိုင်လျှင် ရိုးသံကြိုး စက်ကြိုး လောင်မီးပမာ သံသရာမှချန်ကာကျော်ထွက် လွတ်မြောက်ချက်ကား အိပ်မက်၌ပင် မရှိလေစွ တကား။

ဤဘဝစက်ကို သုတမယဉာဏ်, စိန္တာမယဉာဏ်, ဘာဝနာမယဉာဏ်တို့ဖြင့် လျော်စွာ မသိခြင်းကြောင့် မြိတ်ဆာချည်ထွေး စာသိုက်ထွေးနှင့် မြက်ထွေးအတူ သူငါမကြွင်း လေးဘုံဆင်းကာ သံသရာ၌ ရှည်ကြာ ဒုက္ခ တွေ့ရလေစွတကား၊

ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောသည် သမုဒြာ၌ ယုန်ငယ် ပမာ ထောက်ရတည်ရာမရ နက်နဲလေစွတကား။

သို့စဉ်နက်မှောင် နက်ရောင်ပြင်းထန် နက်နဲမှန် လည်းစိန်ဉာဏ်ဆောင်ထားခုနစ်နှစ်သွီး ခုနစ်နှစ်သားတို့ ပင် ဘုရားရှင်ဉာဏ်တော်မှီး၍ ခွဲနိုင် ဖောက်နိုင် ဖျက် ဆီးနိုင်ကြကုန်၏၊ထိုအတူခွဲနိုင် ဖောက်နိုင် ဖျက်ဆီးနိုင် ရပါလို၏ဘုရား။(ထိုအတူ ခွဲနိုင်ဖောက်နိုင် ဖျက်ဆီး နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။)

လှည့်ခွေပုံ။ ။ဥပပတ္တိဘဝသည်အနာဂတ်အကျိုး ဇာတိ၌ဝင်၏။ ။ဝေဒနာကြောင့်တဏှာဖြစ်သောအခါ အဝိဇ္ဇာလည်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဝေဒနာပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာဟု လှည့်ခွေသည်။ ဒုတိယစက်ပိုင်း၌ ဇရာ

မရဏာဖြစ်သောအခါ နှမျှလို အသက်ရှည်လိုသော ကာမာသဝ တဏှာလည်းဖြစ်သည်၊ ထိုကြောင့် ဇရာ မရဏာပစ္စယာ တဏှာဟုလှည့်ခွေသည်။

ဤစက်ဝိုင်းနှစ်ခုဖြင့် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အဝိဇ္ဇာဖုံးကာ တဏှာဆွဲဆောင် သံသရာထောင် သိန်း သောင်း တဘဝမှတဘဝသို့ ကူးပြောင်းရပေါင်း များလှလေပြီ။ ဒုက္ခမျိုးစုံ ပျက်စီးခြင်းဖုံဖုံ တွေ့ကြုံရပေါင်းများလှလေပြီ။ သေပေါင်းလည်း များလှလေပြီ။ ဤကိုယ်ကောင် ပစ်ချရသည့်အတွက် သုသာန်မြေပုံလည်းမြင့်လှလေပြီ။ ဤသင်္ခါရအားလုံး၌ အလွန်အကဲငြီးငွေ့ခြင်း၌ မတွယ်တာခြင်း၌ လွတ်မြောက်ခြင်း၌ လွန်မင်းစွာသင့်လှလေစွတကား။

(၁၀) ရှင်အာနန္ဒာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဆင်ခြင်ပုံကား

၁။ အဝိဇ္ဇာကြောင့်သင်္ခါရသာဖြစ်သည်။ငါ၊ကိုယ်, င့ါဟာ,ငါ၊ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ၊ဖြဟ္မာ, လူ, နတ်-မဖြစ်။ အဝိဇ္ဇာလည်းအကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သော အကျိုးတရားမျှသာတည်း။

၂။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်သာ ဖြစ်သည်။ ငါ၊ ကိုယ်, င့ါဟာ, ငါ၊ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ, လူ,နတ်-မဖြစ်။ သင်္ခါရလည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သောအကျိုးတရားမျှသာတည်း။ ။(ဤမျှရလျှင်နောက်၌ချဲ့ဆိုနိုင်လောက်ပြီ။ချုံးဆိုအံ့။)

၃။ဝိညာဏ်ကြောင့်နာမ်ရုပ်သာဖြစ်သည်။ငါ့ကိုယ်-
၄။ နာမ်ရုပ်ကြောင့် သဠာယတနသာဖြစ်သည်……
၅။ သဠာယတနကြောင့် ဖဿသာ……
၆။ ဖဿကြောင့်ဝေဒနာသာ……
၇။ ဝေဒနာကြောင့်တဏှာသာ……
၈။ တဏှာကြောင့်ဥပါဒါန်သာ……
၉။ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝသာ……
၁၀။ ဘဝကြောင့် ဇာတိသာ……
၁၁။ ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏသာ ဖြစ်သည်၊ သောက,ပရိဒေဝ,ဒုက္ခ,ဒေါမနဿ,ဥပါယာသ တို့သာ ဖြစ်ကြသည်၊ ငါ့ကိုယ်, ငါ့ဟာ,ငါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်,သတ္တဝါ, ဖြဟ္မာ,လူနတ်မဖြစ်၊ဇာတိလည်းအကြောင်းအားလျော် စွာဖြစ်သော အကျိုးတရားမျှသာတည်း။

[ဥပါဒါန်ကြောင့်ဘဝကား၊ကမ္မဘဝ၊ဥပပတ္တိဘဝ၊ နှစ်ပါးလုံးဖြစ်သည်။ဘဝကြောင့် ဇာတိကား ကမ္မဘဝ ကြောင့်သာ ဇာတိဖြစ်သည်ဟု သိနိုင်ရမည်။]

(၁၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အရကောက်

၁။ ကန်း၊တိမ်။ ။ရှစ်ဌာနဥ္စတွေဝေသော မော ဟာသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ (သူကန်းနှင့်တူ၏။ ဝါ၊ မျက်စိ တိမ်လွှားသည်နှင့်တူ၏။

[**သတိပြုရန်။** ။ဤသို့(……)ကွင်းထားသော ဥပမာ တို့ကို ဤလိုတဆက်ထည်း ဆိုလျှင် အမြင်မသန့်ဘဲ ပင်ပန်းရာ၏။ ပင်ပန်းလျှင် ချန်ထား၍ အဆုံးလက်ဘဆို

ပြီး၍ တခုခင်ပြန်၍ဖေါ်ဆိုလျှင် အမြင်သန်၍ သက်သာ ရာ၏။]

၂။ **ချော၊ ပိုး။** ။လောကီ-ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်-စေတနာ ၂၉-ခုသည် သင်္ခါရ မည်၏။ (သူကန်း—ချွတ် ချော်သည်နှင့်တူ၏။ ပါ၊ မိမိကိုယ်ကို အိမ်ဖွဲ့သော ပိုးကောင်နှင့်တူ၏။)

၃။ **လဲကျ၊ ထိန်းအုပ်။** ။လောကီဝိပါက်၃၂-ခု သည် ဝိညာဏ်မည်၏။ (သူကန်း—ချွတ်ချော်၍—လဲကျ သည်နှင့်တူ၏။ ဝါ၊ အမတ်ကြီး တို့၏ ထိန်းအုပ်ခြင်းခံ၍ မင်းစည်းစိမ်ရသော မင်းသားငယ်နှင့်တူ၏။)

၄။ **ဖူးကြွ၊ မျက်လှည့်ရုပ်။** ။လောကီဝိပါက်၃၂-ခုနှင့်သော စေတသိက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်သည် နာမ်ရုပ်မည် ၏။ (သူကန်း—ချွတ်ချော်၍—လဲကျ၍—ဖူးရောင်သည် နှင့်တူ၏။ ဝါ၊ မျက်လှည့်ရုပ်မျိုးစုံနှင့်တူ၏။)

၅။ **ပြည်၊ ချုံထူ။** ။စက္ခု, သောတ— စသော အာယတန ခြောက်ပါးသည် သဠာယတနမည်၏။ (သူကန်း……လဲကျ၍— ဖူးရောင်၍— အနာအဖု ပြည်ဥ သည်နှင့်တူ၏။ ဝါ၊ မြေကောင်းရာ၌ ပေါက်သော ချုံ သစ်ပင်နှင့်တူ၏။) [……ဤသို့ထပ်တူ အချို့ မြှုပ်ထား သည်။ ဖေါ်ဆိုနိုင်သော ဉာဏ်ရှိ,မရှိသိရပေလတ္တံ့။]

၆။ **ထိ၊ မီးပွတ်။** ။အာရုံနှင့် တွေ့ထိခြင်းသည် ဖဿမည်၏။ (သူကန်း…. ဖူးရောင်၍— အနာအဖု

ပြည့်၍–ထိခိုက်သည်နှင့် တူ၏။ ဝါ၊ပွတ်၍ရသော မီးနှင့်တူ၏။)

၇။ နာဓါ၊ပူ။ ။အာရုံ အရသာကို ခံစားခြင်း သည် ဝေဒနာမည်၏။ ။(သူကန်း……အနာအဖု ပြည့် ၍-ထိခိုက်၍-အနာနာသည်နှင့်တူ၏။ဝါ၊ပွတ်၍ရသော မီးပူလောင်သည်နှင့်တူ၏။)

၈။ ကု၊ငန်။ ။အာရုံ၌ နှစ်သက်သော တဏှာ ခြောက်ပါး၊ တဏှာသုံးပါးသည် တဏှာမည်၏။ ။ (သူကန်း……ထိခိုက်၍–အနာနာ၍–ဆေးကုလိုသည်နှင့် တူ၏။ဝါ၊ဆားငန်ရေသောက်၍ ရေငတ်သည်နှင့်တူ၏။)

၉။ လွဲ၊ဖန်ဖန်။ ။စွဲလမ်းသော တဏှာနှင့် ဒိဋ္ဌိ သည် ဥပါဒါန်မည်၏။ ။(သူကန်း……အနာ နာ၍– ဆေးကုလို၍-ဆေးအလွဲယူသည်နှင့်တူ၏။ဝါ၊ ရေငတ်၍ ဖန်ဖန် ရေတောင့်တသည်နှင့် တူ၏။)

၁၀။ လိမ်း၊ချိတ်ကောက်။ ။သင်္ခါရ ၂၉–ခု နှင့် ဘဝဂါမိကံ ၂၉-ခုသည် ကမ္မဘဝမည်၏။ဘဝကြီး ကိုးပါးသည် ဥပပတ္တိ ဘဝမည်၏။ ။(သူကန်း…… ဆေးကုလို၍-ဆေးအလွဲယူ၍-ဆေးအလိမ်းမှားသည်နှင့် တူ၏။ဝါ၊ငါးမျှားချိတ်ကောက်ကောက် မျိုသည်နှင့် တူ ၏။)[ဤဥပမာသည်ကမ္မဘဝနှင့်သာဆိုင်သည်။ဥပပတ္တိ ဘဝကား ဇာတိ၌ဝင်သောကြောင့် ဇာတိ၌ရှုအပ်၏။]

၁၁။ တိုး၊မျိုးပေါက်။ ။ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိမည်၏။ ။(သူကန်း……ဆေး အလှဲယူ၍–ဆေးလိမ်းမှား၍–အနာတိုးသည်နှင့် တူ၏။ ဝါ၊ မျိုးစေ့အပင်ပေါက်သည်နှင့်တူ၏။)

၁၂။ ကွဲ၊ပင်လဲ။ ။ရုပ်နာမ်တို့၏ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်းသည် ဇရာမရဏ မည်၏။ ။(သူကန်း……ဆေးလိမ်းမှား၍–အနာတိုး၍–ပြည်မှည့်ပြီး ပေါက်ကွဲသည်နှင့်တူ၏။ ဝါ၊ ပေါက်သောသစ်ပင် ပြိုလဲသည်နှင့်တူ၏။)

သောကစသော ငါးပါးသည် ဇာတိ၏ အကျိုးဖျားမျှ ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂါ၌ မရေတွက်ရ။

ထိုတွင် ဒုံးရိုမ် ပူဆွေးသော ဒေါမနဿ ဝေဒနာသည် သောက မည်၏။ ရေနွေးအိုး မီးထိုးသည်နှင့်တူ၏။

ငိုကြွေးသံသည် ပရိဒေဝမည်၏။ ရေနွေးအိုး ဆူပွက်သည်နှင့်တူ၏။

ဒုက္ခဝေဒနာ-ကိုယ်နာခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။

ဒေါမနဿဝေဒနာ-စိတ်နာခြင်းသည် ဒေါမနဿ မည်၏။

ပြင်းစွာ ပင်ပန်းသော ဒေါသ စေတသိက်သည် ဥပါယာသမည်၏။ ရေနွေးအိုးခန်းစေသော မီးပြင်းနှင့်တူ၏။

ဥပမာ အချုပ်လင်္ကာ

ကန်း၊ချော်၊လဲကျ(၃)။ ဖူးကြွ၊ပြည်၊ထိ၊(၃)။
နာ၏၊ကုလွဲ (၃)။လိမ်း၊တိုး၊ကွဲ(၃)—
ဆက်တွဲပမာ- သူငါ တူလှ၏။ (အပိုဒ်တိုင်း ရပ်၍ ဘတ်)

[အဆုံးလင်္ကာဆိုပြီးမှ တခုစီပြန်ဖော်ဆိုပုံ။]

၁။ ကန်းဟူသည်ကား—အဝိဇ္ဇာသည် သူကန်းနှင့်တူ၏။ (ဤသို့ ဆိုနိုင်အောင် အရကောက် အရင်းမှ စ၍ ပြန်ကြည့်ကာ ဆိုနိုင်စေရမည်။)

၂။ ချော်ဟူသည်ကား—သင်္ခါရသည် သူကန်းချွတ်ချော်သည်နှင့်တူ၏။

[အစဉ် အတိုင်း ကြည့်၍ ဖော် ဆိုနိုင်ရမည်။ ကျော် ဆို တော့မည်။]

၁၂။ ကွဲဟူသည်ကား—ဇရာမရဏသည်သူကန်းချွတ်ချော်၍—လဲကျ၍-ဖူးရောင်၍—အနာအဖုပြည်ဥ၍—ထိခိုက်၍— အနာရ၍—ဆေးကုလို၍—ဆေးအလွဲယူ၍—ဆေးလိမ်းမှား၍— အနာတိုး၍—ပြည်မှည့်ပြီး ပေါက်ကွဲသည်နှင့်တူ၏။

တနည်းကား။ ။တိမ်၊ ပိုး၊ ထိန်းအုပ်(၃)၊ မျက်လှည့်ရုပ်၊ ချုံထူ(၂)၊ မီးပွတ်၊ ပူ၊ ငန်(၃)။ ဖန်ဖန်ချိတ်ကောက်(၂)။ မျိုးပေါက်၊ပင်လဲ(၂)။ သီးခြားတွဲ—ကွဲလွဲပမာ—သူငါတူလှ၏။

၁။ **တိမ်ဟူသည်ကား**--အဝိဇ္ဇာသည် ဖျက်စီးတိမ် လွှားသည်နှင့်တူ၏။

၂။ **မိုးဟူသည်ကား**--သင်္ခါရသည် မိမိကိုယ်ကို အိမ်ဖွဲ့သော မိုးကောင်နှင့်တူ၏။

[ဤသို့ တခုစီဆုံးအောင် ဖော်ဆို၊ လွယ်ကူသည်။]

(၁၂) ခန္ဓာ ငါးပါးကား

၁--ရုပ် ၂၈ ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။

၂--စေတသိက် ၅၂-ခု တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာမည်၏။

၃--သညာသည် သညက္ခန္ဓာမည်၏။

၄--ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၅၀-သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။

၅--စိတ်တခု ယုတ်-ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသောအရေအတွက်မှလွတ်၏။

[**မှတ်ချက်။** ။ပေါင်းစု၍ ရကောင်းသောကြောင့် ခန္ဓာမည်၏။ ။အတိတ်၊အနာဂတ်၊ပစ္စုပ္ပန်-သုံးမျိုး။ ။ အဇ္ဈတ္တ၊ဗဟိဒ္ဓ-နှစ်မျိုး။ ။ဩဠာရိက၊သုခုမ-နှစ်မျိုး။ ။ ဟီန၊ ပဏီတ-နှစ်မျိုး။......။ဒူရ၊ သန္တိက-နှစ်မျိုး ဤသို့ ၁၁-မျိုးပြား၍ ပေါင်းစုသည်။ ။နိဗ္ဗာန်ကား ကာလ သုံးမျိုးမရှိ။ ကာလဝိမုတ် တမျိုးသာ။ ဗဟိဒ္ဓ တမျိုးသာ၊

သုခုမ တမျိုးသာ။ ပဏီတ တမျိုးသာ။ ဒူရ တမျိုးသာ ဖြစ်၍။ ပေါင်းရ၍ မရသောကြောင့် ခန္ဓာမမည်။]

(၁၃) အာယတန ၁၂-ပါးကား

၁။ ရုပ် ၂၈ ခုတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတနမည်၏။

၂။ သောတပသာဒသည်… သောတာယတနမည်၏။

၃။ ဃာနပသာဒသည် ……ဃာနာယတနမည်၏၊

၄။ ဇိဝှါပသာဒသည် ……ဇိဝှါယတနမည်၏။

၅။ ကာယပသာဒသည် ……ကာယာ ယတန မည်၏။

၆။ ရူပါရုံသည် ……ရူပါယတနမည်၏။

၇။ သဒ္ဒါရုံသည် ……သဒ္ဒါယတနမည်၏။

၈။ ဂန္ဓာရုံသည် ……ဂန္ဓာယတနမည်၏။

၉။ ရသာရုံသည် ……ရသာယတနမည်၏။

၁၀။ ပထဝီအတွေ့၊ တေဇော အတွေ့၊ ဝါယော အတွေ့-ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးခုသည်……ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။

[ဤတွင် ထင်ရှားသော ရုပ်တို့ကိုယူသည်၊ ၁၂-ခုရှိသည်၊ ဩဠာရိကရုပ်မည်သည်၊ သိမ်မွေ့သောရုပ် ၁၆-ခုကျန်သေးသည်၊သုခုမရုပ် သောဠသဟု အမည်ရသည်။]

၁၁။ စိတ်တခု ယုတ်–ကိုးဆယ်သည်… မနာယတန မည်၏။

၁၂။ စေတသိက် ငါးပညာသ၊ သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။

[သုခုမရုပ်သောဠသကား အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်(၆)။ ပရိစ္ဆေဒရုပ် ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်၊ ရူပဿ–လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇရတာ၊ အနိစ္စတာ(၁၀) ပေါင်း==၁၆၊ စိတ်ကူးရှိသူ ရုပ်၂၈–ခု ရေတွက်နိုင်ပြီ။]

(၁၄)ဓာတ် ၁၈–ပါးကား

၁။ ရုပ်၂၈ခုတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ် မည်၏။

၂။ သောတပသာဒသည်……သောတဓာတ် မည်၏။

၃။ ဃာနပသာဒ ……ဃာနဓာတ်မည်၏။

၄၊ ဇိဝှါပသာဒ ……ဇိဝှါဓာတ် မည်၏။

၅။ ကာယပသာဒ ……ကာယဓာတ်မည်၏။

၆။ ရူပါရုံ ……ရူပဓာတ်မည်၏။

၇။ သဒ္ဒါရုံ ……သဒ္ဒဓာတ်မည်၏။

၈။ ဂန္ဓာရုံ ……ဂန္ဓဓာတ်မည်၏။

၉။ ရသာရုံ ……ရသဓာတ်မည်၏။

၁၀။ ပထဝီအတွေ့၊ တေဇောအတွေ့၊ ဝါယောအတွေ့ ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးခုသည်...... ဖောဋ္ဌဗ္ဗခေတ်မည်၏။

၁၁။ စိတ်တခုယုတ်-ကိုးဆယ်တို့တွင် စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် ...... } စက္ခုဝိညာဏခေတ်...

၁၂။ သောတဝိညာဏ်ဒွေ...... သောတ ဝိညာဏ ခေတ်......

၁၃။ ဃာနဝိညာဏ်ဒွေ ...... ဃာ န ဝိ ညာ ဏ ခေတ်......

၁၄။ ဇိဝှါဝိညာဏ်ဒွေ ...... ဇိ ဝှါ ဝိ ညာ ဏ ခေတ်......

၁၅။ ကာယဝိညာဏ်ဒွေ ...... ကာယဝိညာဏ ခေတ်......

၁၆။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း ဒွေသည် မနောခေတ်......

၁၇။ ကြွင်းသောစိတ် ၇၆-ခုသည် မနောဝိညာဏ ခေတ်......

၁၈။ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ သုခုမရုပ်သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်သည် } ......ဓမ္မခေတ်မည်၏။

(၁၅) သစ္စာလေးပါးကား

၁။ လောကီစိတ် ၈၁-ခု
လောဘ ကြဉ်သော
စေတသိက် ၅၁-ခု
ရုပ် ၂၈-ခု သည် } ......ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

၂။ လောဘသည် ......သမုဒယသစ္စာမည်၏။

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် ...... နိရောဓသစ္စာမည်၏။

၄။ မဂ်စိတ်၌ရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်......မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကား။ ။သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါစာ,သမ္မာကမ္မန္တ,သမ္မာအာဇီဝ,သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ,သမ္မာသမာဓိ။

ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

[**မှတ်ချက်။** ။မဂ်ဟူသည်မဂ်စိတ်တခု၊စေတသိက် ၃၆-ခုအားဖြင့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုဖြစ်၏။ ထိုတွင်ရှစ်ပါးသာမဂ်သစ္စာ၊ကြွင်း ၂၉-ကား သစ္စာဝိမုတ်မည်၏။ ဖိုလ်သည်လည်း ထိုအတူ ဖိုလ်စိတ်တခု၊ စေတသိက် ၃၆-ခုအားဖြင့် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ဖြစ်၏။ ၃၇-ခုလုံး သစ္စာဝိမုတ်။]

(၁၆)သစ္စာလေးပါးခွဲပုံ

ထိုက်သလိုခွဲလိုက်သည် ရှိသော်-လောကီ သစ္စာနှစ်ပါးကား ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ လောကုတ္တရာ

သစ္စာနှစ်ပါးကား-နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ။ ။အကျိုး သစ္စာနှစ်ပါးကား-ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ။အကြောင်း သစ္စာ နှစ်ပါးကား- သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ။ ဖြစ်ကြောင်း ရောက်ကြောင်း နှစ်မျိုးတို့တွင် သမုဒယသစ္စာသည်ဖြစ်ကြောင်း။ဝါ၊ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ။ မဂ္ဂသစ္စာသည် ရောက်ကြောင်း။ ဝါ၊ နိရောဓသစ္စာသို့ ရောက်ကြောင်း။

မဂ်ကိစ္စကား—ဒုက္ခသစ္စာကို သိရသည်။သမုဒယ သစ္စာကိုပယ်ရသည်၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုရသည်။ မဂ္ဂသစ္စာကိုပွါးများရသည်။

သစ္စာမည်ခြင်းကား—မနှိပ်စက်သော ဒုက္ခမည်သည်မရှိ။ဒုက္ခမှတပါး နှိပ်စက်ခြင်းမည်သည် မရှိ။ ။ ဒုက္ခကို မဖြစ်စေသော တဏှာသမုဒယမည် သည်မရှိ။ တဏှာသမုဒယမှ တပါး ဒုက္ခဖြစ်စေခြင်း မည်သည် မရှိ။ ။မငြိမ်းချမ်းသော နိဗ္ဗာန်မည်သည်မရှိ။ နိဗ္ဗာန်မှ တပါး ငြိမ်းချမ်းခြင်းမည်သည်မရှိ။ ။မထုတ်ဆောင်သော မဂ္ဂင်မည်သည်မရှိ။ မဂ္ဂင်မှတပါး ထုတ်ဆောင်ခြင်းမည်သည်မရှိ။ ။ဤသို့မြဲခြင်းကြောင့်, မှန်ကန်ခြင်းကြောင့်, မဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်, ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်သစ္စာမည်၏။

သစ္စာလေးပါးရှုပုံကား—ဆင်းရဲသော ဒုက္ခသာရှိသည်၊ ဆင်းရဲသူ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိ။ ။စုံမက်ခြင်း တဏှာသမုဒယသာရှိသည်။ စုံမက်သူပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ

မရှိ။ ။ငြိမ်းချမ်းခြင်း နိရောဓသောရှိသည်။ ငြိမ်းချမ်းသူ ပုဂ္ဂိုလ်၊သတ္တဝါမရှိ။ ။ကျင့်စဉ်လမ်းမ-မဂ္ဂသောရှိသည်။ ကျင့်သူပုဂ္ဂိုလ်၊သတ္တဝါမရှိ။

[ဘုရားဟော ပါဠိတော်သက်သက်ကို ရွတ်ဆိုရခြင်းသည် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရကြောင်းဖြစ်၏။ တသက်တခါရွတ်ဆိုရခဲ့-ရွတ်ဆိုရာ၏။]

(၁၇) ဝဋ္ဋဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းခြောက်နည်းကား

၁။ စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ တိဏ္ဏံသင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာ။ ဝေဒနာ ပစ္စယ တဏှာ။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါန ပစ္စယာ ဘဝေါ ဘဝ ပစ္စယာဇာတိ။ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿု-ပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝ-မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

၂။ သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ။

၃။ ဃာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ။

၄။ ဇိဝှဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှါဝိညာဏံ။

၅။ ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ။

၆။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေစ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ။ တိဏ္ဏံသင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿ ပစ္စယာဝေဒနာ။ ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ။ တဏှာပစ္စယာဥပါဒါနံ။ ဥပါဒါန

ပစ္စယာ ဘဝေါ။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ။ ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမနဿု-ပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝ-မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

(၁၈)ဝဋ္ဋဒုက္ခချုပ်ကြောင်းခြောက်နည်းကား
(*ဤရှိသတိပြု)

၁။ စက္ခုံစ ပဋိစ္စရူပေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခု ဝိညာဏံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿ ပစ္စယာ ဝေဒနာ။ ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ။ *တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓာ ဥပါဒါန နိရောဓော။ ဥပါဒါန နိရောဓာ ဘဝနိရောဓော။ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော။ ဇာတိ နိရောဓာ ဇရာမရဏံ။ သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမ နဿု-ပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝ-မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

၂။ သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတ ဝိညာဏံ။

၃။ ဃာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာန ဝိညာဏံ။

၄။ ဇိဝှဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှါ ဝိညာဏံ။

၅။ ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယ ဝိညာဏံ။

၆။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနော ဝိညာဏံ။ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ ဖဿ ပစ္စယာ ဝေဒနာ။ ဝေဒနာ

ပစ္စယာ တဏှာ။ *တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသ ဝိရာဂနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော။ ဥပါဒါန နိရောဓာ ဘဝနိရောဓော။ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော။ ဇာတိ နိရောဓာ ဇရာမရဏံ။ သောက, ပရိဒေဝ, ဒုက္ခ, ဒေါမ နဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝ-မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

(၁၉) ဥဒါဏ် ၄၄—ပါးဖြစ်နည်းကား

၁။ ရုပ်နာမ်တို့၏ရင့်ခြင်းပျက်ခြင်းသည်ဇရာမရဏ မည်၏—ဤကား ဒုက္ခသစ္စာ။ ဇာတိဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဇရာ မရဏဖြစ်သည်။ ဤကား-သမုဒယသစ္စာ။ ဇာတိချုပ်ခြင်း ကြောင့် ဇရာမရဏ ချုပ်သည်၊ ဤကား—နိရောဓသစ္စာ။ မဂ္ဂင် ၈ပါးသည် ဇရာမရဏ၏ချုပ်ကြောင်း အကျင့် မည်၏၊ ဤကား—မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဤသို့သိခြင်း လေးပါးသည် ဓမ္မညာဏ်မည်၏။ [ဉာဏ်လေးပါးစိ+၁၁—ပုဒ်။]

၂။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိမည်၏၊ ဤကား—ဒုက္ခသစ္စာ။ ဘဝဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဇာတိဖြစ်သည်၊ ဤကား—သမုဒယသစ္စာ။ ဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇာတိ ချုပ်သည်၊ ဤကား—နိရောဓသစ္စာ။ မဂ္ဂင်၈ပါးသည် ဇာတိ၏ချုပ်ကြောင်း အကျင့်မည်၏၊ ဤကား-မဂ္ဂသစ္စာ။ ဤသို့သိခြင်းလေးပါးသည် ဓမ္မညာဏ်မည်၏။

[ဤနည်းဖြင့် နောက်၌ ခွဲဆိုနိုင်စေ၊ ချုံးရေးမည်။ ဤ၌ ဘဝကြောင့်ဟူသည် ကမ္မဘဝကြောင့်ဟု သိရမည်။ ဥပပတ္တိ ဘဝကား ဇာတိ၌ဝင်သည်။]

၃။ သင်္ခါရ ၂၉–ခုနှင့် ဘဝဂါမိက ၂၉–ခုသည် အကြောင်းကမ္မဘဝ မည်၏၊ ဘဝကြီး ကိုးပါးသည် အကျိုး ဥပပတ္တိ ဘဝမည်၏၊ ဤကား–ဒုက္ခသစ္စာ။ ဥပါဒါန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘဝဖြစ်သည်၊ ဤကား–သမုဒယသစ္စာ။ [ဆုံးအောင်ချဲ့ဆို။]

၄။ စွဲလမ်းသော ဥပါဒါန်လေးပါးသည်။ ဝါ၊ တဏှာ နှင့်ဒိဋ္ဌိသည်ဥပါဒါန်မည်၏၊ ဤကား–ဒုက္ခသစ္စာ။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်......။

၅။ အာရုံ၌ နှစ်သက်သော တဏှာ ၆–ပါး၊ တဏှာ ၃–ပါးသည် တဏှာမည်၏၊ ဤကား...။ ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း ကြောင့်......။

၆။ အာရုံအရသာကို ခံစားခြင်းသည် ဝေဒနာမည် ၏၊ ဤကား......။ ဖဿဖြစ်ခြင်းကြောင့်......။

၇။ အာရုံနှင့် တွေ့ထိခြင်းသည် ဖဿမည်၏၊ ဤ ကား......။ သဠာယတနဖြစ်ခြင်းကြောင့်......။

၈။ စက္ခုသောတစသော အာယတန ခြောက်ပါး သည် သဠာယတန မည်၏၊ ဤကား......။ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်......။

၉။ လောကီဝိပါက် ၃၂–ခု၌ရှိသော စေတသိက် နှင့် ကမ္မဇရုပ်သည် နာမ်ရုပ်မည်၏၊ ဤကား......။ ဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်......။

၁၀။ လောကီဝိပါက် ၃၂–ခုသည် ဝိညာဏ်မည် ၏၊ ဤကား......။ သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့်......။

၁၁။ လောကီ-ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်-စေတနာ ၂၉-ခုသည်။ ဝါ—ကာယ သင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ သုံးပါးသည် သင်္ခါရမည်၏၊ဤကား-ဒုက္ခသစ္စာ။အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်၊ ဤကား—သမုဒယသစ္စာ။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည်၊ ဤကား—နိရောဓသစ္စာ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် သင်္ခါရ၏ချုပ်ကြောင်းအကျင့်မည်၏၊ ဤကား—မဂ္ဂသစ္စာ။ ဤသို့သိခြင်းလေးပါးသည် ဓမ္မဉာဏ်မည်၏။

အတိတ်ကာလ၌ သိသူတို့သည် ဤသို့သာသိကုန်ပြီ။ အနာဂတ်ကာလ၌ သိသူတို့သည်လည်းဤသို့သာသိကုန်လတ္တံ့။ ဤသို့အတိတ်၊ အနာဂတ်ဆောင်၍ သိခြင်းသည် အန္ဝယဉာဏ်မည်၏။

ဤဓမ္မဉာဏ်, အန္ဝယဉာဏ် နှစ်ပါးစင်ကြယ်လျှင် ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နမည်၏။ဒဿနသမ္ပန္နမည်၏။(ဝါ—သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။) ဤသာသနာသို့ ဝင်ရောက်သူ,ဤသာသနာကို သိမြင်သူမည်၏။ သေက္ခဉာဏ်၊ သေက္ခဝိဇ္ဇာနှင့်ပြည့်စုံသူမည်၏။ ဓမ္မသောတသို့ ရောက်သူမည်၏။ မြတ်သောနိဗ္ဗိဒက ပညာရှိသူမည်၏။ အမတဒွါရကိုထိခိုက်၍ တည်သူမည်၏။

(၂၀) ဉာဏ် ၇၇—ပါးဖြစ်နည်းကား

၁။ ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏဖြစ်သည်။ ဇာတိမရှိလျှင် ဇရာမရဏမရှိ။ အတိတ်ကာလ၌လည်း ဇာတိ

ကြောင့် ဇရာမရဏ ဖြစ်သည်။ ဇာတိမရှိလျှင် ဇရာမရဏမရှိ။ အနာဂတ် ကာလ၌လည်း ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏဖြစ်သည်၊ ဇာတိမရှိလျှင် ဇရာမရဏမရှိ။ အကြောင်းကို သိသော ဤဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ် ၆-ပါးသည် ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ မကပ်ငြိခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ [နောက်၌ နည်းမှီးနိုင်ရမည်။ ချုံးဆိုအံ့။ ဉာဏ်ခုနစ်ပါးစီ× ၁၁—ပုဒ်။]

၂။ ဘဝကြောင့် ဇာတိဖြစ်သည်၊ ဘဝမရှိလျှင် ဇာတိမရှိ၊ အတိတ်ကာလ၌လည်း...... [နည်းမှီး၍ချဲ့ဆို။ ဤဘဝကိုလည်း ကမ္မဘဝဟုသိ။ ဥပပတ္တိကား ဇာတိ၌ဝင်သည်။]

၃။ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝဖြစ်သည်၊ ဥပါဒါန် မရှိလျှင်......။

၄။ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်သည်၊ တဏှာမရှိလျှင်......။

၅။ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်သည်၊ ဝေဒနာမရှိလျှင်......။

၆။ ဖဿကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်သည်၊ ဖဿ မရှိလျှင်......။

၇။ သဠာယတနကြောင့် ဖဿဖြစ်သည်၊ သဠာယတန မရှိလျှင်......။

၈။ နာမ်ရုပ်ကြောင့် သဠာယတနဖြစ်သည်၊ နာမ်ရုပ် မရှိလျှင်......။

၉။ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်၊ ဝိညာဏ်မရှိလျှင်......။

၁၀။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်၊ သင်္ခါရ မရှိလျှင်……။

၁၁။ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာ မရှိလျှင် သင်္ခါရမရှိ၊ အတိတ်ကာလ၌လည်း အဝိဇ္ဇာကြောင့်သင်္ခါရဖြစ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာမရှိလျှင် သင်္ခါရမရှိ၊ အနာဂတ်ကာလ၌လည်း အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်သည်၊ အဝိဇ္ဇာမရှိလျှင် သင်္ခါရမရှိ၊ အကြောင်းကို သိသော ဤဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ် ၆-ပါးသည် ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်း, မကပ်ငြိခြင်း, ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏။

(၂၁) သုသိမ ပရိဗိုဇ် မေးခွန်း ၁၅-ရပ် ဖြေပုံကား

၁။ ရုပ်သည်၊ နိစ္စလော, အနိစ္စလော၊ အနိစ္စပါဘုရား။ ။အနိစ္စဖြစ်သော ထိုရုပ်သည် ဒုက္ခလော, သုခလော၊ဒုက္ခပါဘုရား။ ။အနိစ္စ ဒုက္ခဖြစ်၍ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးတတ်သော ထိုရုပ်ကို ငါ့ကိုယ်, ငါ့ဟာ, ငါဟု ရှုခြင်းငှါ သင့်မည်လော၊ မသင့်ပါဘုရား။

၂။ ဝေဒနာသည် နိစ္စလော, အနိစ္စလော……။ [နည်းမှီး၍ဆိုနိုင်စေ။]

၃။ သညာသည်—

၄။ သင်္ခါရသည်—

၅။ ဝိညာဏ်သည် နိစ္စလော, အနိစ္စလော၊ အနိစ္စပါဘုရား။ ။အနိစ္စဖြစ်သော ထိုဝိညာဏ်သည် ဒုက္ခလော,သုခလော၊ ဒုက္ခပါဘုရား။ ။အနိစ္စ ဒုက္ခ ဖြစ်၍

ဖောက်ပြန်ပျက်စီးတတ်သော ထိုဝိညာဏ်ကို ငါ့ကိုယ်, ငါ့ဟာ, ငါဟု ရှုခြင်းငှါ သင့်မည်လော၊ မသင့်ပါဘုရား။

ငါ့ကိုယ်ဟု ရှုလျှင် ဒိဋ္ဌိစွဲ၊ ငါ့ဟာဟု ရှုလျှင် တဏှာစွဲ။ ငါဟု ရှုလျှင်မာနစွဲ။ ။ငါ့ကိုယ်မဟုတ်ဟု ရှုလျှင် ဒိဋ္ဌိသေ၏။ ငါ့ဟာမဟုတ် ဟုရှုလျှင် တဏှာသေ၏။ ငါမဟုတ်ဟု ရှုလျှင် မာနသေ၏။

(၂၂) တဆဲ့တမျိုး နှဲ၍ ရှုပုံကား

၁။ အတိတ်ရုပ်နာမ်သည် အတိတ်၌ ချုပ်ပြီးပြီ။ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ အနတ္တ၊ ငါ့ကိုယ်,ငါ့ဟာ,ငါမဟုတ်။

၂။ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်သည်အနာဂတ်၌ချုပ်လတ္တံ့။ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ ငါ့ကိုယ်,ငါ့ဟာ,ငါမဟုတ်။

၃။ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်သည် ပစ္စုပ္ပန်၌ ချုပ်၏။ အနိစ္စ……။ [နည်းမှီး၍ ဆက်နိုင်စေ။]

၄။ အဇ္ဈတ္တရုပ်နာမ်သည် ဗဟိဒ္ဓ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ အနိစ္စ……။

၅။ ဗဟိဒ္ဓရုပ်နာမ်သည် အဇ္ဈတ္တ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ အနိစ္စ……။

၆။ ဩဠာရိက ရုပ်နာမ်သည် သုခုမ မဖြစ်မူ၍……။

၇။ သုခုမ ရုပ်နာမ်သည် ဩဠာရိက မဖြစ်မူ၍……။

၈။ ဟီနရုပ်နာမ်သည် ပဏီတမဖြစ်မူ၍……။

၉။ ပဏီတရုပ်နာမ်သည် ဟီနမဖြစ်မူ၍……။

၁၀။ ဒူရ ရုပ်နာမ်သည် သန္တိကမဖြစ်မူ၍……။

၁၁။ သန္တိက ရုပ်နာမ်သည် ဒူရမဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ၊ငါ့ကိုယ်,ငါ့ဟာ,ငါမဟုတ်။

[ရုပ်သည်……၊ ဝေဒနာသည်……၊သညာသည်……၊ သင်္ခါရသည်……၊ ဝိညာဏ်သည်……ဤသို့ တခုစီသော် လည်း ခွဲဆိုနိုင်ရမည်၊ ဤတွင် သုသိမ ပရိဗိုဇ်သည် တရားခိုးမည်ဟု လာသူဖြစ်လျက် ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ မိမိ၏အပြစ်ကိုလည်း ဖော်ပြ၍ မြတ်စွာ ဘုရားအား တောင်းပန်ကန်တော့၍ ဝန်ချသည်၊တရား ဂုဏ်ထူးအံ့ဘွယ်တည်း။]

(၂၃) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀–ဖြစ်ပုံကား

သူတော်ကောင်းတရား မကြား မမြင်–မသိသော အန္ဓပုထုဇဉ်သည် ရုပ်သည် အတ္တ, ရုပ်ရှိသော အတ္တ, အတ္တ၌ရုပ်,ရုပ်၌ အတ္တ-ဟု လေးမျိုးရှု၏။

ဝေဒနာသည် အတ္တ,ဝေဒနာရှိသော အတ္တ, အတ္တ၌ ဝေဒနာ, ဝေဒနာ၌ အတ္တ–ဟု လေးမျိုးရှု၏။

သညာသည် အတ္တ, သညာရှိသော အတ္တ, အတ္တ၌ သညာ, သညာ၌ အတ္တ–ဟု လေးမျိုးရှု၏။

သင်္ခါရသည် အတ္တ,သင်္ခါရရှိသော အတ္တ, အတ္တ၌ သင်္ခါရ,သင်္ခါရ၌ အတ္တ–ဟု လေးမျိုးရှု၏။

ဝိညာဏ်သည် အတ္တ,ဝိညာဏ်ရှိသောအတ္တ, အတ္တ၌ ဝိညာဏ်,ဝိညာဏ်၌ အတ္တ–ဟု လေးမျိုးရှု၏။

ရုပ်စွဲ–၁။နာမ်စွဲ-၇။ ရုပ်နာမ်စွဲ-၁၂။ပေါင်း ၂၀။

တနည်းကား–ခန္ဓာတပါးစွဲ–၅။ လေးပါးစွဲ–၁၅။ ပေါင်း ၂၀။

တနည်းကား–သဿတဒိဋ္ဌိ–၁၅။ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိ–၅။ ပေါင်း ၂၀။

တနည်းကား-ဘဝဒိဋ္ဌိ-၁၅။ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ-၅။ပေါင်း ၂၀။

ရုပ်သည် အတ္တ-ဟု ရှုခြင်းသည် မီးလျှံသည်အဆင်း၊ အဆင်းသည် မီးလျှံဟု မကွဲမပြား ရှုသည်နှင့်တူ၏။

ရုပ်ရှိသော အတ္တဟု ရှုခြင်းသည် အရိပ်ရှိသော သစ်ပင်ဟု အရိပ်တခြား၊ သစ်ပင်တခြား ရှုသည်နှင့် တူ၏။

အတ္တ၌ ရုပ်ဟုရှုခြင်းသည် ပန်း၌အနံ့ဟု ပန်းတခြား၊ အနံ့တခြား ရှုသည်နှင့်တူ၏။

ရုပ်၌ အတ္တဟု ရှုခြင်းသည် ကြုတ်၌ ပတ္တမြားဟု ကြုတ်တခြား ပတ္တမြားတခြားရှုသည်နှင့်တူ၏။(လေးမျိုး ရှုပုံ ဥပမာလေးရပ်၌ ရုပ်ကိုသာ ယချပြလိုက်သည်။ ဝေဒနာစသည်ကိုလည်း နည်းမှီးနိုင် မမှီးနိုင် ဉာဏ်စွမ်း သိရလတ္တံ့။)

(၂၄) သဏ္ဍာယဒိဋ္ဌိ ၂၀–မဖြစ်ပုံကား

သူတော်ကောင်းတရား အကြားအမြင် အသိရှိသော ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းသည် ရုပ်သည် အတ္တမဟုတ်။ ရုပ်ရှိသော အတ္တမဟုတ်။ အတ္တ၌ရုပ်မတည်။ ရုပ်၌အတ္တမတည်ဟု လေးမျိုးရှု၏။

ဝေဒနာသည် အတ္တမဟုတ်။ ဝေဒနာရှိသော အတ္တ မဟုတ်။အတ္တ၌ ဝေဒနာမတည်။ဝေဒနာ၌ အတ္တမတည် ဟု လေးမျိုးရှု၏။

သညာသည် အတ္တမဟုတ်။ သညာရှိသော အတ္တမဟုတ်။ အတ္တ၌ သညာမတည်။ သညာ၌အတ္တမတည်ဟု လေးမျိုးရှု၏။

သင်္ခါရသည် အတ္တမဟုတ်။ သင်္ခါရရှိသော အတ္တမဟုတ်။အတ္တ၌သင်္ခါရမတည်။ သင်္ခါရ၌ အတ္တမတည်ဟု လေးမျိုးရှု၏။

ဝိညာဏ်သည် အတ္တမဟုတ်။ဝိညာဏ်ရှိသော အတ္တမဟုတ်။ အတ္တ၌ ဝိညာဏ်မတည်။ ဝိညာဏ်၌ အတ္တမတည်ဟု လေးမျိုးရှု၏။

[သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းသူတို့မှာ ငါ့ကိုယ်,ငါ့ဟာ,ငါဟု ခြွက်ဆိုသော်လည်း စွဲလမ်းခြင်းမရှိ၊ ရုပ်နာမ်အစုဟု အတိအကျသိနိုင်ကုန်၏။ အန္ဓတို့သာ စွဲလမ်းကြသည်။]

(၂၅)မေတ္တာပို့ရန်။

၁။ ငါသည်ရန်ကင်းပါစေ၊ စိုးရိမ်ခြင်းကင်းပါစေ၊ ဆင်းရဲခြင်း ကင်းပါစေ၊ မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာအောင် ရွက်ဆောင်နိုင်ပါစေ။

၂။ ငါနှင့်အတူနေ သမဂ္ဂတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ၊ စိုးရိမ်ခြင်းကင်းကြပါစေ၊ ဆင်းရဲခြင်း ကင်းကြပါစေ၊မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာအောင်ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။

၃။ ငါနှင့်အတူနေအိမ်စောင့်နတ်တို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ၊......စေ၊......စေ......၊စေ......။

၄။ ငါတို့ရပ်ရွာ၌ အစိုးတရ အုပ်ချုပ်ကြကုန်သော အကြီးအကဲဖြစ်သောသူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ…။

၅။ ငါတို့ရပ်ရွာနေလူတို့ကိုအစပြု၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်……။

သီမသမ္ဘေဒပြုနည်း

၁။ ငါသည်ရန်ကင်းပါစေ၊… စေ……၊စေ…၊စေ…။

၂။ ချစ်ခင်အပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ရန်ကင်းကြပါစေ၊……စေ……၊စေ……စေ……။

၃။ မချစ်လွန်း မမုန်းလွန်း အလယ်အလတ်၌တည်သော မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်……။

၄။ ရန်သူဖြစ်သော ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်……။

(ဤလေးဦး မေတ္တာညီအောင် ပွါးရသည်။ သိမ-အပိုင်းအခြား+သမ္ဘေဒ—ပျက်ခြင်း။ ပိုင်းခြား ပျက်၍ တသားတည်းဖြစ်အောင် ပွါးရသည်။ဤလေးယောက် အတူနေထိုင်ရာသို့ ခိုးသူ ထားပြ အစိုးရ များလာ၍ "တယောက်ပေးပါ၊ သတ်၍ယဇ်ပူဇော် လိုသည်ဟု တောင်းအံ့၊ သူ့ကိုယူစေ၊ငါ့ကိုယူစေဟု စိတ်ဖြစ်လျှင် ပိုင်းခြားရှိ၍ စိတ်မညီဟုဆိုအပ်၏။ ပေးစရာမမြင်လျှင် ပိုင်းခြားမရှိပြီ၊ မေတ္တာညီပြီ၊ သိမသမ္ဘေဒဖြစ်ပြီဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုအခါ ဥပစာရဈာန်၊ ဝါ-ဈာန်အတု ရသည် မည်၏။)

(၂၆) မရဏာသတိရှစ်မျိုးပွါးပုံ

ငါသည် ဧကန်မုချသေရလတ္တံ့။

၁။ တနေ့ နှင့် တညဉ့်မျှလောက် ကြာအောင်– အသက်ရှည်လျှင် တော်ပေစွ။

၂။ တနေ့မျှလောက်ကြာအောင်-အသက်ရှည်လျှင် တော်ပေစွ။

၃။ နေ့၏ ထက်ဝက်မျှလောက် ကြာအောင်······။ (ဆက်နိုင်ပေ။)

၄။ အစာတထပ်စားချိန်မျှလောက်ကြာအောင်······။

၅။ အစာတထပ်စားချိန်၏ ထက်ဝက် မျှလောက် ကြာအောင်······။

၆။ အစာ လေးငါးလုပ် မျိုသလောက် ကြာ အောင်······။

၇။ အစာတလုပ် မျိုသလောက် ကြာအောင်······။

၈။ ထွက်သက်မှဝင်သက်တိုင်ရုံလောက်၊ဝင်သက်မှ ထွက်သက်တိုင်ရုံလောက်ကြာအောင်-အသက်ရှည် လျှင်တော်ပေစွ။ ။ဧကန်မုချ ငါသေရလတ္တံ့။

[ဤ မရဏာသတိ ရှစ်မျိုးတို့တွင်နောက်ဆုံးနှစ်မျိုး ကို သတိကောင်းသည်ဟု ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ ရှေး ခြောက်မျိုးကို မေ့လျော့သူဟု ကဲ့ရဲ့တော် မူသည်။ ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော ပါရမီရှင်၏ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်ပင် လေးသချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်း တန်သည်ဟု ဝမ်း

မြောက်အပ်၏။ပယ်သစ်မဟုတ်လျှင် ဝမ်းမြောက်ဘွယ်တည်း။]

မှတ်ချက်မရှိ ငါးမျိုးပွါးပုံ

၁။ ဤအသက်သည်အဘယ်မျှကြာမည်မသိ။ယနေ့လော့နက်ဖြန်လော၊ နေ့တိုင်း သေနိုင်၏။

၂။ အဘယ်အနာဖြင့် သေမည်မသိ။ကိုယ်တွင်းနာလော့,ကိုယ်ပနာလော၊ အနာတိုင်းဖြင့် သေနိုင်၏။

၃။ အဘယ်အချိန်သေမည်မသိ။နေ့လော့,ညဥ့်လော၊ အချိန်မရွေးသေနိုင်၏။

၄။ အဘယ်နေရာ သေမည်မသိ။ လမ်း၌လော့, အိပ်ရာ၌လော၊ နေရာမရွေးသေနိုင်၏။

၅။ သေပြီးလျှင် အဘယ်ဘဝ ရောက်မည်မသိ။ ဒေဝဂတိလော့,တိရစ္ဆာနဂတိလော၊ဆုံလည်နွားပမာ ဂတိငါးဖြာ တချာချာလည်နိုင်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်ထူးခုနစ်ဦးဖြစ်ပုံ–ဆောင်နည်း

၁–ယသ။ ။ဤမရဏာသည် ခြွေရံများလှ မဟာသမ္မတမင်း စကြာ မင်းကိုလည်း မကွင်း မရှောင် အသက်ဆောင်သည်…… ငါသို့သောသူ– ဆိုဘွယ်မရှိ။

၂–ပုည။ ။ဘုန်းထူးကံရှိ ဇောတိကသော ဇဋိလ သောမကျန် ဘုန်းကံတဝင်းဝင်းနှင့်သေမင်းထံအောက် အရောက်သွားရသေးသည်……ငါသို့သောသူ–ဆိုဘွယ်မရှိ။

၃—ထာမ။ ။သတ္တိ ခွန်အား ကြီးမား ဘက်ကျင်း ဝါသုဒေဝမင်းကြီး ဘိမသေန စစ်သူကြီး တို့သော်မှလည်း ဇမ္ဗူအတွင်း အမင်းမင်း၌ အောင်ခြင်းကြီးအောင်ပြီးမှ မရဏထံပါး အရောက်သွားကြရသေးသည်…… ငါသို့သောသူ……။

၄—ဇုဋ္ဌိ။ ။သိကြားမင်းစံရာဝေဇယန္တာကို ခြေမဖြင့်သာ လှုပ်ခါနိုင်လှ အဂ္ဂသာဝက တန်ခိုးရှင်သော်မှလည်း ကြောင်ခံတွင်း ကြွက်အသွင် မရဏခံတွင်းသို့ တန်ခိုးပါဝင်ရသေးသည်……ငါသို့သောသူ……။

၅—ပညာ။ ။လှိုင်းကြီးလှေအောက် တောင်ကြီးဘဝါးအောက် ဘုရားရှင်မှတပါး ပညာကြီးလျှင် ရှင်သာရိပုတြာအောက် ဤမျှလောက် ပညာထက်သော်လည်းအသက်ဉာဏ်စောင့်ကာ သေမင်းအလိုသို့လိုက်ပါရသေးသည်……ငါသို့သောသူ……။

၆—ပစ္စေက။ ။သယမ္ဘူဓာတ် ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ထောင့်ငါးရာသတ် ကိုယ်လွတ်ဝိမုတ္တိ မကပ်ငြိ ထိုထို ကြွချူပမာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သော်မှလည်း သေမင်းချုံနှယ် ငြိတွယ်ကြရသေးသည်…… ငါသို့သောသူ……။

၇—မြတ်စွာဘုရား။ ။သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်သည် လက္ခဏာကြီးငယ် ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ရူပကာယ ရှိ၏။ သီလသမာဓိ တုမရှိ-ဓမ္မကာယ ပြည့်၏။ ယသ,ပုည,ထာမ,ဇုဋ္ဌိ, ကြီးဘိပညာ-ငါးဖြာလုံးလောက် ထွန်းထိပ်ရောက်၏။ အတုမရှိ ဘုရားရှင်ဖြစ်လျက် မိုဃ်းခသည့် မိုးတမျှ

မရဏာရိပ်ယှဉ်းကိန်းဖြင့် ခန္ဓာတော် ငြိမ်းရသေးသည်……
ငါသို့သောသူ–ဆိုဘွယ်မရှိ။

နိလုဗ္ဘိ ဝိတ-သာ ရဉ္စ၊ သဗ္ဗသတ္တာ'ဘိမဒ္ဒနံ။
တယိဒံ မာဒိသံ သတ္တံ၊ကထံ နာဘိ ဘာဝိဿတိ။

တယိဒံ၊ ထိုမရဏာသေမင်းသည်။ နိလုဗ္ဘိ၊ အရှက်လည်းမရှိ။ ဝိတ-သာရဉ္စ၊ အကြောက်လည်းမရှိ။ သဗ္ဗသတ္တာ'ဘိမဒ္ဒနံ၊သတ္တဝါ အသက် အလုံးစုံနှိပ်စက်ခြင်းငှါ အားနာခြင်းလည်းမရှိ။ မာဒိသံ သတ္တံ၊ငါသို့သောသူကို။ကထံ နာဘိ ဘာဝိဿတိ၊အဘယ်မှာ မနှိပ်စက်ဘဲရှိပါအံ့နည်း။ အဘိ ဘာဝိဿတိ ဧဝ၊ နှိပ်စက်မည်သာ ဧကန် စင်စစ်တည်း။

အယံပိခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော၊
ဧဝံဘာဝီ၊ ဧဝံ အန တိတော။

အယံပိခေါ ကာယော၊ ဤငါ၏ကိုယ်သည်လည်း။ ဧဝံ ဓမ္မော၊ ဤသဘောရှိ၏။ ဧဝံဘာဝီ၊ဤသို့ဖြစ်လတ္တံ့။ ဧဝံ အနတိတော၊ ဤသဘောကို မလွန်နိုင်ချေ။

မသေလိုလျှင် သုသာန်သွား၊မရဏာဿတိနာနာပွါး။

မရဏံ မေ ဘာဝိဿတိ၊ ဥစ္ဆိ ဇ္ဇိဿတိ ဇီဝိတံ။
သောဟံ မရဏ ဓမ္မောမှိ၊ အနတိတောဟိ မရဏံ။

မရဏံ၊ သေခြင်းသည်။ မေ၊ ငါအား။ ဝါ၊ ငါ့အို–ငါ့အတွက်–ငါ့အလိုငှာ။ ဘာဝိဿတိ၊ဖြစ်လတ္တံ့။ဇီဝိတံ၊ အသက်သည်။ ဥစ္ဆိ ဇ္ဇိဿတိ၊ ပြတ်လတ္တံ့။ သောဟံ၊ ထိုငါသည်။ မရဏဓမ္မော၊ သေခြင်းသဘောရှိသည်၊

အမှိ၊ဖြစ်၏။မရဏံ၊သေခြင်းကို။အနတီတောဟိ၊မလွန်
နိုင်သည်သာတည်း။

(၂၇)အရိုးသုံးရာ အဋ္ဌိကဘာဝနာ

ခြေရိုး ၆၄။လက်ရိုး၆၄။အသွားမှိသောအရိုးနု ၆၄။
ဖနောင့်ရိုး ၂။ ဖမျက်ရိုး ၄။ မြင်းခေါင်းရိုး ၄။
ဒူးရိုး ၂။ ပေါင်ရိုး ၂။ ခါးရိုး ၂။ ကျောက်ဆူးရိုး ၁၈။
နံရိုး ၂၄။ ရင်ရိုး ၁၄။ နှလုံးရိုး ၁။ ညှပ်ရိုး ၂။
ပခုံးရိုး ၂။ မောင်းရင်းရိုး ၂။ မောင်းဖျားရိုး ၄။
လည်ပင်းရိုး ၇။ မေးရိုး ၂။ နှာခေါင်းရိုး ၁။
မျက်ကွင်းရိုး ၂။ နားရိုး ၂။ နဖူးရိုး ၁။ ထိပ်ရိုး ၁။
ဦးခေါင်းရိုး ၉။

ဤသို့လျှင် ဤကိုယ်၌ အရိုးသုံးရာရှိ၏။ အရိုးစု၊ အရိုးစု။ ။စက်ဆုပ်စရာ ရွံစရာဖြစ်၏။ စက်ဆုပ်စရာ ရွံစရာဖြစ်၏။ မာတင်းသောပထဝီဓာတ်ဖြစ်၏။မာတင်းသော ပထဝီဓာတ် ဖြစ်၏။ ။ငါသူတပါးယောကျ်ား မိန်းမ မဟုတ်။ငါသူတပါးယောကျ်ားမိန်းမ မဟုတ်။ ။ ငါ့ကိုယ် ငါ့ဟာ ငါမဟုတ်။ ငါ့ကိုယ် ငါ့ဟာ ငါ မဟုတ်။ ။အနိစ္စ။ အနိစ္စ။ ။ဒုက္ခ။ ဒုက္ခ။ ။အနတ္တ။ အနတ္တ။

အရိုး–တိုင်သဘော, အကြော–ရစ်ပတ်, အသား–ကပ်မြှုပ်, အရေထူ အရေပါး, အုပ်ထား သည်ကို ယောကျ်ားကိုယ်ကောင်၊မိန်းမကိုယ်ကောင်ဟု အခေါ်သာရှိသည်။ အရိုး, အကြော, အသား, အရေမှ တပါး ယောကျ်ား မိန်းမ မရှိ။

နေ့တစ်ငင်းထွက်-စိုက်ပျိုးပျက်၏။နှစ်ထွက်-မြစ်ငယ်။ သုံးသွယ်—မြစ်ကြီး။အိုင်ကြီး–လေးစင်း။ငါးစင်း-သမုဒ်။ ခိုးထုတ်—ခြောက်ဖြစ်။ ခုနစ်မီးလောင်—ကမ္ဘာ ပြောင် သည့်……ရိပ်ရောင် သူငါမကြွင်းတည်း။

အစဉ်နက်ဝှမ်း၊ကမ်းကိုမလွှန့်၊ ရွံ့ဘွယ် ဆယ်ပစ်၊ တမည်ဖြစ်ခြင်း၊မယွင်းမတိုး၊ ဆယ်မျိုးရတနာ၊ ရသာ ဆားတူ၊ကြီးသူနေရာ……အံ့ရှစ်ဖြာ။

(၂၈) ကလျာဏပုထုဇဉ်စိတ်ဖြစ်ပုံ

၁။ လှည်းအိမ်၊ဝင်ရိုး၊လှည်းဘီးစသော အပေါင်း ကို လှည်းဟု အခေါ်သာရှိသည်။ လှည်းဟု သီးခြားမရှိ။ ရုပ်အစု၊ နာမ်အစုကို ယောကျ်ား ကိုယ်ကောင် မိန်းမ ကိုယ်ကောင်ဟု အခေါ်သာရှိသည်။ ယောကျ်ား မိန်းမ မရှိ။

၂။ တိုင်ထူ၊နွယ်ပတ်၊မြေညက်ကပ်၊သက်ငယ်မိုး ကိုအိမ်ဟု အခေါ်သာ ရှိသည်။ တိုင်နွယ်၊ မြေညက်၊ သက်ငယ်မှတပါး အိမ်ဟု သီးခြား မရှိ။ အရိုး-တိုင် သဘော,အကြောရစ်ပတ်,အသားကပ်မြှုပ်,အရေထူ— အရေပါးအုပ်ထားသည်ကို ယောကျ်ား ကိုယ်ကောင် မိန်းမ ကိုယ်ကောင်ဟု အခေါ်သာ ရှိသည်။ အရိုး၊ အကြော၊အသားအရေမှတပါးယောကျ်ားမိန်းမ မရှိ။

၃။ အကြောင်းအားလျော်စွာ နာမ်နှင့်ရုပ်—ဝဋ်ဒုက္ခ သာဖြစ်သည်။ ဝဋ်ဒုက္ခသာတည်သည်။ ဝဋ်ဒုက္ခသာ ချုပ်သည်။ဝဋ်ဒုက္ခမှတပါးပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိ။

၄။ ခန္ဓာငါးတန် အတ္တမှန်လျှင် –နာရန် ကျင်ရန် မသင့်။နာကျင်တို့ချဖြစ်ပေါ် ကလည်း အတ္တ မဆိုအား၊ ခန္ဓာငါးပါးကား နာသည် ကျင်သည်၊ အတ္တမဟုတ်– အနတ္တ အနတ္တ။

၅။ အရုပ်သစ်သား ကြိုးတပ်ထား၍ သွားဟန်လာ ဟန် လှုပ်ရှားသည်။ ရုပ်အစုအား နာမ်တွဲ ထားလည်း သွားဟန်လာဟန် လှုပ်ရှားသည်။ သွားသူမရှိ။ လာသူ မရှိ။လှုပ်ရှားသူမရှိ။

၆။ ရုပ်နာမ်အစု–အချင်းချင်းမှီထားသော ကျူဝါး အစု။ တခုတိမ်းလျှင် အကုန်ယိမ်းသည်။

၇။ နာမ်ဟူသည် ဝတ္ထုအာရုံ တွေ့ကြုံခိုက်သာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ထွက်လာရာတည်နေရာ ဘယ်မှာမှမရှိ။

၈။ ကန်းသူကသွားချင်၊ မြင်သူကအကျိုး၊ ကျော ကပ်ပိုး၍၊ အကျိုးညွှန်လမ်း၊ သွားပုံဆန်းသို့၊ ရုပ်ကန်း, နာမ်ကျိုး၊ကျောကပ်ပိုး၏၊ကျောပိုးနာမ်ရုပ်–ငါမဟုတ်။

၉။ လှေနှင့်လှေငယ်၊ ချင်းချင်းတွယ်လျက်၊ ဝဲလယ် သမုဒ်၊ စုန်ဆန်မြုပ်၏၊ နာမ်နှင့်ရုပ်ကား၊ချင်းချင်းအားမှီ၊ သံသာရည်ဝဲ၊ ဃရက်ဆွဲ၏၊ ဃရက်ဆွဲ နာမ်ရုပ်– ငါမဟုတ်။

၁၀။ ထန်းမြစ်ထက်ခြမ်း၊ရုပ်နာမ်ခြမ်းလျှင်၊စွဲလမ်း ခရာ၊သူငါကွယ်ပြုတ်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်သာ–ငါမပါ၊

၁၁။ ထက်ခြမ်းကွဲနာမ်ရုပ်၊မဟုတ်သူငါ-မြင်သော အခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာ၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိအစွဲပြုတ်၏။ကလျာ ဏပုထုဇဉ်ဖြစ်၏။ထိုအခါ ဒုက္ခသစ္စာကိုမြင်၏။

(၂၉) ရုဋ္ဌသောတာပန်စိတ်ဖြစ်ပုံ

၁။ ဤနာမ်နှင့် ဤရုပ်သည်အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ကံ– စသောအကြောင်းကြောင့်အတိတ်၌ ဖြစ်ပြီးပြီ။ ပစ္စုပ္ပန် ၌ဖြစ်ဆဲ။အနာဂတ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့။

၂။ ကာလ သုံးပါးလုံး အကြောင်း အားလျော်စွာ အကျိုးနာမ်ရုပ်သာ၊ ဖြစ်ပြီး၊ဖြစ်ဆဲ၊ဖြစ်လတ္တံ့။

၃။ သူ့ကြောင့်ငါ၊ကြောင့် ငါဖြစ်ပြီး၊ သူဖြစ်ပြီးမရှိ။ ငါဖြစ်ဆဲ၊သူဖြစ်ဆဲမရှိ၊ ငါဖြစ်လတ္တံ့၊ သူဖြစ်လတ္တံ့မရှိ။

၄။ အကြောင်း မကောင်းသော နာမ်ရုပ် အစုသာ ဖြစ်ပြီး၊ဖြစ်ဆဲ၊ဖြစ်လတ္တံ့၊

၅၊ သူ့အကြောင်းနှင့်သူ ဖြစ်သောကြောင့် ငါ့အလို သို့ လိုက်မည်မဟုတ်။ အနတ္တ၊အနတ္တ။

၆။ ဤသို့ ကာလ သုံးပါးလုံး နာမ်ရုပ် အကြောင်း သိမ်းဆည်း မိသော အခါ, ကာလ သုံးပါးလုံး ယုံမှား ခြင်း ၁၆–ပါး၊ ယုံမှားခြင်းရှစ်ပါး ကင်းပျောက်၏။ ရုဋ္ဌ သောတာပန် အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ထိုအခါ သမုဒယ သစ္စာကို မြင်၏။

(၃၀) မုဋ္ဌိတုကမျတာ ဥာဏ်ဖြစ်ပုံ

၁။ ဘုံသုံးပါး၌ အိုဘေး, နာဘေး, သေဘေး အ ကြားကျင်လည် ရခြင်းသည် ဗိုက်ကွန် မိသောငါး၊ ဂဠုန်လက်တွင်းနဂါး၊ မြွေခံတွင်းဘားနှင့်တူလှ ၏၊ယခု လွတ်မှ ကောင်းလေစွ။

၂။ ချိုင့်လျှောင်သော တောကြက်၊ ကျော့ကွင်း၌သော တောဝက်၊ ကြောင်ခံတွင်းကြွက်နှင့် တူလှ၏။ ယခုလွတ်မှု ကောင်းလေစွ။

၃။ အလမ္ပာယ်မြွေအလား၊ စွန်လက်သည်းကြား စာသူငယ်၊ ညွန်အိုင်အလယ် ဆင်ပြောင်နှင့် တူလှ၏၊ ယခုလွတ်မှု ကောင်းလေစွ။

(၃၁) ဥပသမာနုဿတိပွါးပုံ

ဥပသမ—နိဗ္ဗာန်သည် တဏှာတော်သရော ဒုက္ခမရှိရာဖြစ်၏။ အကြောင်းဝဋ်ပြတ်ရာ-အကျိုးဝဋ်မဖြစ်ရာဖြစ်၏။ အချုပ်အနှောင်မှ လွတ်ရာဖြစ်၏။ ဒုက္ခဟူသမျှ မျိုးစေ့မှမကြွင်း မဖြစ်ခြင်းဖြင့်ချုပ်ရာ ဥပသမာဓာတ် နိဗ္ဗာန်မြတ်သည် ချမ်းသာကြီး ချမ်းသာလေစွတကား။

ခန္ဓာငါးပါးသည် သေခြင်းနှင့်မခွဲနိုင်မခွါရက်အမြဲတွဲလျက် အဆက်ဆက်မတုံး တသံသရာလုံး ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကျမှအဆက်တုံးသည်၊ သေခြင်းတွဲခန္ဓာအဆက်တုံးရာ နိဗ္ဗာန်သည် အံ့ဩဘွယ်ချမ်းသာလေစွတကား။

ဤနိဗ္ဗာန်သာလျှင် အိုနာ လွတ်ငြိမ်း ပျက်ကိန်းမရှိ၊ ဓာတ်၏ ကမ်းတဘက်- ဉာဏ်ထက်သူအာရုံ- ဉာဏ်မှုန်သူ မကြီတတ်၊ သူမြတ်တို့ ပျော်စံရာ သန္တာရှင်တို့ ခိုလှုံရာ— ကိလေသာညစ်ကင်း တဆဲ့တမီး—ကွင်းခြင်းကြီး ကွင်းခဲ့၏။ ငြိမ်းခြင်းကြီး ငြိမ်းလေစွတကား။ ။(ကိုယ်တွင်းရောက်အောင်ဖြေးဖြေးစဉ်းစားဆို။)

ပဋ္ဌာန်းသမုဒ္ဒါန် အမေးအဖြေ

[ရှေးဦးစွာ လွယ်ကူသော မေးခွန်းများဖြစ်၍စာရ သူဖြေနိုင်ရမည်။] ပဋ္ဌာန်းသမုဒ္ဒါန်၌ အင်္ဂါအဘယ်မျှရှိ သနည်း။……ကာလအဘယ်မျှရှိသနည်း။……ဝဋ်အဘယ် မျှ……။ ခြင်းရာ……။……အစပ်……။……အလွှာ……။ မူလ အဘယ်မျှရှိသနည်း။……

အင်္ဂါ ၁၂—ပါး ရေပြပါ။…. ကာလသုံးပါးရေပြပါ။ (အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်—ဤကား ကာလသုံးပါး ဖြစ်ပါသည်။) အတိတ်ကာလနှစ်ပါးရေပြပါ။…… အနာ ဂတ်ကာလနှစ်ပါး ရေပြပါ။…… ပစ္စုပ္ပန် ကာလရှစ်ပါး ရေပြပါ။…ဝဋ်သုံးပါးရေပြပါ။ (ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်—ဤကားဝဋ်သုံးပါးဖြစ်ပါသည်။)ကိလေသ ဝဋ်သုံးပါးရေပြပါ။……ကမ္မဝဋ် နှစ်ပါးရေပြပါ။……ဝိပါ ကဝဋ်ရှစ်ပါးရေပြပါ။……

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရကို ယူလျှင် အဘယ်ကို ယူရ သနည်း။……တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ဘဝကိုယူလျှင် အဘယ် ကို ယူရသနည်း။…… ဇာတိ၊ ဇရာမရဏကို ယူလျှင် အဘယ်ကိုယူခြင်းဖြစ်သနည်း။……

ခြင်းရာနှစ်ဆယ်ရေပြပါ။ ။(အတိတ် အကြောင်း ငါးပါး။ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါး။ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး။ အနာဂတ်အကျိုးငါးပါး—ဤကားခြင်းရာနှစ်ဆယ်ဖြစ်ပါ သည်။)

အစပ်သုံးပါး ရှေပြပါ။ ။(သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ် အကြားသည် တစပ်၊ ဝေဒနာနှင့် တဏှာအကြားသည် တစပ်၊ ဘဝနှင့် ဇာတိ အကြားသည်တစပ်၊ ဤကား အစပ်သုံးပါး ဖြစ်ပါသည်။)

အဝိဇ္ဇာမူလသည် အဘယ်အထိဆောင်သနည်း။ ။ (အဝိဇ္ဇာမူလသည် ဝေဒနာအထိ ဆောင်ပါသည်။)

အဝိဇ္ဇာမူလဆောင်ရာ၌ အင်္ဂါ၊ကာလ၊ ဝဋ်၊ ခြင်းရာ၊ အစပ်၊အလွှာ၊ မူလ—အဘယ်မျှရှိသနည်း။ ။(အဝိဇ္ဇာ မူလဆောင်ရာ၌ အင်္ဂါ ၇—ပါး၊ ကာလနှစ်ပါး၊ ဝဋ်သုံး ပါး၊ ခြင်းရာဆယ်ပါး၊ အစပ်တပါး၊ အလွှာနှစ်ပါး၊ မူလ တပါး ရှိပါသည်။)

တဏှာ မူလသည် အဘယ်အထိ ဆောင်သနည်း။ (တဏှာမူလသည် ဇရာမရဏအထိ ဆောင်ပါသည်။)

တဏှာမူလ ဆောင်ရာ၌ အင်္ဂါ၊ကာလ၊ဝဋ်၊ခြင်းရာ၊ အစပ်၊ အလွှာ၊ မူလ-အဘယ်မျှရှိသနည်း။ ။(တဏှာ မူလဆောင်ရာ၌ အင်္ဂါငါးပါး၊ကာလနှစ်ပါး၊ဝဋ်သုံးပါး၊ ခြင်းရာဆယ်ပါး၊ အစပ်တပါး၊ အလွှာနှစ်ပါး၊ မူလ တပါးရှိပါသည်။)

အားထုတ်၍လေ့လာရန် မေးခွန်းများ

၁……ဇရာ မရဏသည် အင်္ဂါတပါးဟုဆို၍၊နှစ်ပါး မဟုတ်လော၊ အဘယ်ကြောင့် တပါးဟုဆိုသနည်း။ ။ (ဇရာ မရဏသည် မိမိသဘောအားဖြင့် ရင့်ခြင်းနှင့်

ပျက်ခြင်းနှစ်ပါးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင်အင်္ဂါအားဖြင့် တပေါင်းထည်းပြု၍ ဟောပါသည်။ ထိုကြောင့် အင်္ဂါ တပါးဟု ဆိုရပါသည်။)

၂ ·····ကိသုံး၊ ကံနှစ်၊ ဝိပါက်ရှစ်ကိုဆဲ့နှစ်ဖြစ်အောင် ပေါင်းပြပါ။ ။(ကိသုံး—ဟူသည် ကိလေသဝဋ် သုံးပါး ဖြစ်၍ သုံးပါးလုံးကျပ်ပြည့်ဖြစ်ပါသည်။ ကံနှစ်ကားကမ္မ ဝဋ်နှစ်ပါး။ ကျပ်ပြည့်မဟုတ်ပါ၊ တပါးခွဲသာရှိပါသည် ဝါ—တကျပ်ခွဲသာရှိပါသည်။ ဝိပါက်ရှစ်ပါးကားဝိပါက ဝဋ်ရှစ်ပါး၊ ကျပ်ပြည့်မဟုတ်ပါ၊ ခုနစ်ပါးခွဲ။ ဝါ၊ခုနစ် ကျပ်ခွဲသာရှိပါသည်။ထိုကြောင့်ကိလေသဝဋ်သုံးကျပ်၊ ကမ္မဝဋ်တကျပ်ခွဲ။ ဝိပါကဝဋ်ခုနစ်ကျပ်ခွဲဖြစ်၍ ပေါင်း လျှင် ၁၂-ကျပ်ဖြစ်ပါသည်။

၃······ကမ္မဘဝနှင့် ဥပပတ္တိဘဝထူးပုံ အကျဉ်းဖော် ပြပါ။ ။(ကမ္မဘဝသည် အကြောင်းကမ္မဝဋ်။ ဥပ ပတ္တိဘဝသည် အကျိုးဝိပါကဝဋ်။ ဤသို့ အကြောင်း အကျိုးထူးပါသည်။)

၄····· ဘဝနှစ်ပါး ကြောင်းကျိုးထူးပုံ သိသာအောင် ဖော်ပြပါ။(ကမ္မဘဝသည် ယခုဘဝအားထုတ်သောကံ ဖြစ်၍ နောက်ဘဝပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ ဥပပတ္တိဘဝ သည် ထိုအကြောင်းကံကြောင့် နောက်ဘဝ၌ အကျိုး ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ်ဖြစ်၍ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်စေသောကံနှင့် ဖြစ်သော အကျိုးဟုထူးပါသည်။)

၅······အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရကို ယူလျှင် အဘယ့်ကြောင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝကိုလည်း ယူရသနည်း။ ။

(အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရနှင့် တဏှာ ဥပါဒါန်၊ဘဝသည်အတူဖြစ်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့်ယူရပါသည်။တနည်းကား။ ကိလေသာချင်းတူ ကံချင်း=တူသောကြောင့် တခုကိုယူလျှင် တခုကိုလည်းယူရပါသည်။)

၆……ကိလေသာချင်း တူပုံမျှကို ဖော်ပြပါ။ ။ (အဝိဇ္ဇာလည်း ကိလေသာ။ တဏှာ ဥပါဒါန်လည်း ကိလေသာ။ ကိလေသာချင်း အတူတူ။ကိလေသဝဋ် သုံးပါးဖြစ်ပါသည်။)

၇……ကံချင်းတူပုံမျှကိုဖော်ပြပါ။ ။(သင်္ခါရလည်း ကံ။ ကမ္မဘဝလည်းကံ။ ကံချင်းအတူတူ။ ကမ္မဝဋ်နှစ်ပါးဖြစ်ပါသည်။)

၈……ဇာတိဇရာမရဏကိုယူလျှင် အဘယ်ကြောင့် ဝိညာဏ်စသော ငါးပါးကို ယူခြင်း ဖြစ်သနည်း။ ။ (ဂုဏ်နှင့် ဒြပ်ဖြစ်၍ ခွဲ၍မရပါ။တနည်းကား ဌာနီနှင့်ဌာနဖြစ်၍ခွဲ၍မရပါ။ တနည်း။ဝိပါက်ချင်းတူ၍ခွဲ၍ မရပါ၊ ထိုသို့ ခွဲ၍မရသောကြောင့် ယူခြင်းဖြစ်ပါသည်)။

၉……ဂုဏ်နှင့်ဒြပ်ဖြစ်ပုံကို ခွဲပြပါ။ ။(ဇာတိ ဇရာမရဏသည် ဝိညာဏ်စသော ငါးပါး၏ ဂုဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ဝိညာဏ်စသောငါးပါးသည် ဇာတိဂုဏ်၊ ဇရာ၊ မရဏဂုဏ်နှစ်ပါး၏ တည်ရာဒြပ်ဖြစ်ပါသည်။)

၁၀……ဌာနီဌာနဖြစ်ပုံကို ခွဲပြပါ။ ။(ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏသည် ဝိညာဏ်စသော ငါးပါး၌ တည်တတ်သောဌာနီဖြစ်ပါသည်။ ဝိညာဏ်စသော ငါးပါးသည် ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏ၏ တည်ရာဌာနဖြစ်ပါသည်။)

၁၁……ဝိပါက်ချင်းတူပုံမျှကိုဖော်ပြပါ။ ။(ဝိညာဏ် စသော ငါးပါးလည်း ဝိပါက်။ ဇာတိ ဇရာမရဏလည်း ဝိပါက်။ ဝိပါက်ချင်းအတူတူ။ ဝိပါကဝဋ်ရှစ်ပါး၌ပါဝင် ပါသည်။)

၁၂……ဘဝနှစ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဘဝကို အဘယ် အ ခြင်းအရာ၌ တိုက်ရိုက် ယူသနည်း။ ။(ကမ္မဘဝကို အတိတ်အကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတို့၌ တိုက်ရိုက် ယူပါသည်။)

၁၃……ဥပပတ္တိဘဝကို အဘယ်အခြင်းအရာ၌ တိုက် ရိုက်ယူသနည်း။ ။(ဥပပတ္တိဘဝကို ဘယ်ခြင်းရာမှာ မှ တိုက်ရိုက်မယူပါ။ အနာဂတ် အကျိုးဇာတိ၌သာပါ ဝင်ပါသည်။)

၁၄……သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ်အကြားသည် အဘယ် နှင့် အဘယ်စပ်သည်ဟုသုံးနည်းလောက်စပ်ပြပါ။ ။ (သင်္ခါရနှင့်ဝိညာဏ်အကြားသည် အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန် စပ်သည်။ အကြောင်းနှင့် အကျိုးစပ်သည်။ အတိတ် အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးစပ်သည်။ သုံးနည်း။)

၁၅……ဝေဒနာနှင့် တဏှာအကြားသည် အဘယ်နှင့်… ဘဝနှင့် ဇာတိအကြားသည် အဘယ်နှင့် အဘယ်စပ် သည်ဟု သုံးနည်းလောက် စပ်ပြပါ။ ။(ဖြေနိုင်ရမည်။ လွယ်သည်။)

၁၆……အလွှာလေးပါးတို့တွင် ပဌမ အလွှာကို နှစ် ပါးဟူ၍၎င်း။ ငါးပါးဟူ၍၎င်း နှစ်နည်းဆိုသည်။ အဘယ်

ပုံယူသနည်း။ ။(ပဌမအလွှာကို အင်္ဂါ ၁၂ ပါးအား ဖြင့်ယူလျှင်နှစ်ပါး။ ခြင်းရာ ၂၀ အားဖြင့်ယူလျှင်ငါးပါး ဟုဆိုရပါသည်။)

၁၇……အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရကို မြင်ရလျှင် အတူဖြစ်ဘက် တဏှာ၊ ဉပါဒါန်၊ ဘဝလည်းပုန်းလျက် အနီး၌ရှိပုံကို ဉပမာဆောင်ပြပါ။ ။(ကျပ်ပြား၌ ခေါင်းကိုမြင်ရလျှင် တဘက်၌ မမြင်ရသော်လည်း ပန်းရှိသည် ဟူ၍ငင်း၊ ပန်းကိုမြင်ရလျှင်လည်း တဘက်၌ ခေါင်းရှိသည်ဟူ၍ ငင်း ရိပ်မိရပါသည်၊ထိုအတူ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရကိုမြင်ရ လျှင် အတူဖြစ်ဘက်တဏှာ၊ ဉပါဒါန်၊ ဘဝကိုလည်း အနီး၌ ပုန်းနေသည်ဟုရိပ်မိရပါသည်။)

၁၈……ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏ ဟူသော ဂုဏ်နှစ်ပါးကို ယူလျှင် ဝိညာဏ်စသော ဒြပ်ငါးပါးကိုလည်း ယူခြင်း သာဖြစ်၏။ငါးပါးဟုဆို၏။ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့် ဒြပ်ငါးပါးကို ပေါင်းလျှင်ခုနစ်ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။အဘယ်ကြောင့် ငါးပါးဖြစ်သနည်း။ ။(ဂုဏ်အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ဒြပ်အင်္ဂါ ငါးပါးကိုပေါင်းလျှင်အင်္ဂါအရေအတွက်အား ဖြင့်သာ ခုနစ်ပါးဖြစ်ပါသည်။ ဒြပ်အားဖြင့်ကား ငါးပါးသာဖြစ် ပါသည်။ ဂုဏ်အားဖြင့်ကား နှစ်ပါးသာ ဖြစ်ပါသည်။ သည်နေရာမှာဒြပ်ကိုရည်၍ငါးပါးဖြစ်ပါသည်။)

၁၉……ဂုဏ်နှစ်ပါးနှင့်ဒြပ်ငါးပါးပေါင်းရာ၌ ၇ ပါး ဖြစ်ပုံ၊ ၅ ပါးဖြစ်ပုံ၊ ၂ ပါးဖြစ်ပုံကိုဉပမာဆောင်ပြပါ။ (ဖြူဖြူဝဝ ဂုဏ်နှစ်ပါးရှိသော လူငါးယောက်ဟု ဆိုရာ၌

ဂုဏ်ဖြပ်ကိုမငဲ့ဘဲနှစ်သချာနှင့်ငါးသချာပေါင်းလျှင်သား ၇ ဖြစ်ပါသည်။ လူအရေ အတွက်ကား ၅ ယောက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဂုဏ်အားဖြင့် ဖြူဖြူဝဝ ဂုဏ်နှစ်ပါးသာဖြစ်ပါသည်။ထိုအတူ ဖြစ်ခြင်းဂုဏ်၊ရင့်၍ ပျက်ခြင်းဂုဏ်နှစ်ပါးရှိသောဝိညာဏ်စသော ဖြပ်ငါးပါး၌လည်း သချာသား ၇ ချ။ ဖြပ်ကား ၅ ယောက်၊ဂုဏ်ကား နှစ်ပါးသာဖြစ်ပါသည်။)

၂၀......ဂုဏ်ကိုယူလျှင် ဖြပ်ကိုလည်းရသည်။ ဖြပ်ကိုယူလျှင် ဂုဏ်ကိုလည်း ရသည်ဟု ဆိုရာ၌ ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(အညှာရှိသော သစ်သီး၌ အညှာကိုယူလျှင် သစ်သီးကိုလည်းရပါသည်။သစ်သီးကိုယူလျှင် အညှာကိုလည်းရပါသည်။ ထိုအတူ ဂုဏ်နှစ်ပါးရှိသော ဖြပ်ငါးပါး၌ ဂုဏ်ကိုယူလျှင် ဖြပ်ကိုလည်း ရပါသည်။ ဖြပ်ကိုယူလျှင် ဂုဏ်ကိုလည်းရပါသည်။(ဖြူဖြူ၊ဝဝ တို့ လာကြပါ ခေါ်လျှင် ငါးယောက်လာကြပါသည်။ ငါးယောက်လာကြပါ ခေါ်လျှင် ဖြူဖြူ၊ ဝဝ တို့ လာကြပါသည်။ထိုအတူ ဟူ၍လည်းဖြေအပ်၏။)

၂၁......အဝိဇ္ဇာ၊သင်္ခါရကိုယူလျှင် တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ဘဝကိုလည်း ယူရသည်-ငါးပါး-ဟု ဆိုရာ၌ အဘယ်ကြောင့် ငါးပါးဖြစ်သနည်း။နှစ်ပါး၊သုံးပါး တခုခုမဖြစ်ပြီလော။ (အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရကား ဖြပ်နှစ်ပါး။ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ဘဝကား ဖြပ်သုံးပါး။ ဤသို့ ဖြပ်နှစ်ပါးနှင့် ဖြပ်သုံးပါးဖြစ်၍ ဖြပ်ချင်း ပေါင်းသောကြောင့် ဖြပ်ငါးပါးဖြစ်ပါသည်။နှစ်ပါး၊သုံးပါးတခုခု မဖြစ်ကောင်းပါ။)

၂၂……ဝဋ် သုံးပါးကို အကြောင်းဝဋ်၊ အကျိုးဝဋ် ခွဲပြပါ။ ။(ကိလေသဝဋ်၊ကမ္မဝဋ်သည် အကြောင်းဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်သည် အကျိုးဝဋ် ဖြစ်ပါသည်။)

၂၃……အကြောင်းဝဋ် အဘယ်မှ၊ အကျိုးဝဋ် အဘယ်မှရှိသနည်း။ ။(အတိတ်အကြောင်းငါးပါး၊ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း ငါးပါးအားဖြင့် အကြောင်းဝဋ် ဆယ်ပါး ရှိပါသည်။ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ငါးပါး၊ အနာဂတ် အကျိုး ငါးပါးအားဖြင့် အကျိုးဝဋ် ဆယ်ပါးရှိပါသည်။)

၂၄……သတ္တဝါတို့အား ရှေးဘဝ၊နောက်ဘဝရှိပုံကို အဘယ်ကို ထောက်ဆ၍ သိနိုင်သနည်း။ ။(ပုဗ္ဗန္တ ဘဝစက်၊ အပရန္တဘဝစက် နှစ်ပါးကိုထောက်ဆ၍ သိနိုင်ပါသည်။)

၂၅……ပုဗ္ဗန္တဘဝစက်၊အပရန္တဘဝစက်ဟူသော စကား၏အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်းပြပါ။ (ရှေးအစွန်း-ရှေးအစ– ရှေးဘဝမှ လည်လာသော စက်ဝိုင်းသည် ပုဗ္ဗန္တဘဝ စက်မည်၏။နောက်အစွန်း-နောက်အစ–နောက်ဘဝသို့ လည်သွားသော စက်ဝိုင်းသည် အပရန္တ ဘဝစက် မည်၏။)

၂၆……အဝိဇ္ဇာကို အဘယ်ကြောင့် အစစွာဟော သနည်း။ ။(ပဓာနခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာကို အစစွာဟောပါသည်။)

၂၇……ပဓာန ခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်ပုံကို ရှင်းပြပါ။ (အဝိဇ္ဇာသည်ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ရောက်ကြောင်း အကုသိုလ် ကံ၏ ခေါင်းဆောင်။ တဏှာသည် သုဂတိဘဝသို့

ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်ကံ၏ ခေါင်းဆောင် အသီးသီး ဖြစ်လျက် အဝိဇ္ဇာသည် တဏှာ၏ဖြစ်ကြောင်း ခေါင်း ဆောင်လည်းဖြစ်သေးသည်။ ဤသို့အဝိဇ္ဇာသည် ပဓာန ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်ပါသည်။)

၂၈……နက်ရောင်ပြင်းထန် နက်နဲမှန်ပုံကို ရေလေး မျိုးဖြင့် ရှင်းပြပါ။ ။(ဖက်ပုပ်အိုင်ရေသည် တိမ်သော် လည်း နက်ရောင်ထင်သည်။ ကြည်လင်သော စမ်းအိုင် ရေသည် နက်သော်လည်း တိမ်ရောင်ထင်သည်။ အိုး ခွက်၌ ရေသည် တိမ်လျက် တိမ်ရောင် ထင်သည်။ သမုဒ္ဒရာရေသည် နက်လျက် နက်ရောင်ထင်သည်။ ဤ သို့ ရေလေးမျိုးရှိ၏၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကား နက်လျက် နက် ရောင် ထင်သည်၊ တမျိုးထည်းသာ ရှိသည်။ လေးမျိုး မရကောင်းပါ။)

၂၉……ရှစ်ဌာနနှ် တွေ့ဝေသော မောဟဟု ဆိုရာ၌ ရှစ်ဌာနရေပြပါ။ ။(ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓ သစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ပုဗ္ဗန္တ၊ အပရန္တ၊ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ၊ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ–ဤကား တွေ့ဝေရာ ရှစ်ဌာန ဖြစ်ပါသည်။)

၃၀……ဒုက္ခသစ္စာ၌ တွေ့ဝေပုံဖော်ပြပါ။ ။(၃၁– ဘုံ ခန္ဓာ နာမ်ရုပ် ဒုက္ခကိုသုခဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာ၌ တွေ့ဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၁……သမုဒယသစ္စာ၌ တွေ့ဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။ (ဒုက္ခနာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း တဏှာဟူသော လောဘကို သုခဖြစ်ကြောင်းဟုမှတ်ထင်ခြင်းသည် သမုဒယသစ္စာ ၌ တွေ့ဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၂……နိရောဓသစ္စာ၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(ဒုက္ခမကောင်းသော ဘုံဘဝ တခုခုကို ဒုက္ခကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည် နိရောဓသစ္စာ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၃……မဂ္ဂသစ္စာ၌ တွေဝေပုံကိုဖော်ပြပါ။ ။(မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှ တပါးသော အကျင့်ကို နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းသည် မဂ္ဂသစ္စာ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၄……ပုဗ္ဗန္တ၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(သံသရာ၏ ရှေးအစွန်းဖြစ်သော အတိတ်ဘဝ–အတိတ်ခန္ဓာ ရှိသည်ဟု မသိခြင်းသည် ပုဗ္ဗန္တ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၅……အပရန္တ၌ တွေဝေပုံဖော်ပြပါ။ ။(သံသရာ၏ နောက်အစွန်း ဖြစ်သော အနာဂတ်ဘဝ–အနာဂတ် ခန္ဓာရှိသည်ဟု မသိခြင်းသည် အပရန္တ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၆……ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(သံသရာ၏ ရှေးအစွန်း အတိတ် ဘဝ ခန္ဓာကိုရင်း၊ နောက်အစွန်း အနာဂတ် ဘဝခန္ဓာကိုရင်း နှစ်ခုလုံး၌ ရှိသည်ဟု မသိခြင်းသည် ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၇……ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရသာဖြစ်သည်။သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်သာဖြစ်သည်။ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝဋ်ဒုက္ခသက်သက်–ကြောင်းကျိုးဆက်၍ ဖြစ်သည်ကို ငါဖြစ်သည်။

သူဖြစ်သည်၊သူ့ကြောင့်ဖြစ်သည့် ငါ့ကြောင့် ဖြစ်သည် ချမ်းသာသည်၊ အစိုးရသည်၊ ငါ့ကိုယ် ငါ့ဟာ ငါဖြစ်သည်။အကြောင်းမရှိ–အလိုလိုဖြစ်သည်၊ အလိုလိုပြတ်သည် စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၃၈·····ငါးဌာန၌ တွေဝေသူသည် သဋ္ဌိဂရ သုံးပါးကို ပြုသည်ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ ထိုငါးဌာန ရေပြပါ။ ။(ဇာတိ၊ပဋိသန္ဓေ၊သံသရာ၊ သဋ္ဌိတလက္ခဏာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ–ဤကား ငါးဌာနဖြစ်ပါသည်။)

၃၉·····ဇာတိ၌ တွေဝေပုံဖော်ပြပါ။ ။(ရုပ်နာမ်တို့၏အကြောင်းအားလျော်စွာပျက်ခြင်းသည် မရဏမည်၏။ဇာတိမည်၏။ ဤအနေမျှ သိရမည်ကို သတ္တဝါသေသည်၊ငါ့သား ငါ့သမီးသေသည်ဟု လွန်၍ကဲ၍ သိခြင်းသည် ဇာတိ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၄၀·····ပဋိသန္ဓေ၌တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(ရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိမည်၏။ပဋိသန္ဓေမည်၏။ ဤအနေမျှသိရမည်ကို သတ္တဝါ မွေးဘွား၏။ငါ့မှာသားသမီးဖြစ်၏ဟုလွန်၍ ကဲ၍ သိခြင်းသည်ပဋိသန္ဓေ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၄၁·····သံသရာ၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။(ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ဓာတ်တို့၏ ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ် မပြတ်ဖြစ်ခြင်းသည် သံသရာမည်၏။ ဤအနေမျှ သိရမည်ကို သူသူငါငါ သတ္တဝါ အပေါင်းသည် တဘဝမှ တဘဝသို့သွား၏၊ လာ၏၊ ကူးပြောင်း၏–စသည်ဖြင့် လွန်၍

ကဲ၍ သိခြင်းသည် သံသရာ၌ တွေဝေခြင်း မည်ပါသည်။)

၄၂……သင်္ခတ လက္ခဏာ၌တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။
(စိတ်ဟူသော သင်္ခတ တရားသည် သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ စေတသိက်ဟူသော သင်္ခတတရားသည် ထိခြင်း ခံစားခြင်းစသော လက္ခဏာရှိ၏။ ရုပ်ဟူသော သင်္ခတ တရားသည် ကြမ်းတမ်းခြင်း၊ ယိုစီးခြင်း၊ ပူဧခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်းစသောလက္ခဏာရှိ၏။ ဤကား သဘာဝ လက္ခဏာမည်၏။ စိတ်၊ စေတသိက်ရုပ်ဟူသော သင်္ခတ တရား သုံးပါးလုံးသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဤကား သာမည လက္ခဏာမည်၏။ ဤသို့သဘာဝ လက္ခဏာ၊ သာမည လက္ခဏာ–နှစ်ပါးကို မသိဘဲ ငါ့ ကိုယ်ဖြစ်၏။ ငါ့ဟာဖြစ်၏။ ငါဖြစ်၏။ မြဲ၏။ တင့်တယ်၏ စသည်ဖြင့် လွန်၍ကဲ၍ သိခြင်းသည် သင်္ခတလက္ခဏာ ၌ တွေဝေခြင်းမည်ပါသည်။)

၄၃……ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ တွေဝေပုံ ဖော်ပြပါ။ ။
(ပြခဲ့ပြီးပါပြီ။)

၄၄……ငါးဌာန တွေဝေသူသည် သင်္ခါရ သုံးပါး ကို ပြုသည်ဟု ဆိုရာ၌ပြုပုံကို ဥပမာ ဆောင်ပြပါ။ ။
(ခရီး ညွှန်ကင်း အလင်းမရ မျက်မမြင် ဒုက္ခိတသည် လမ်းကောင်းလမ်းဆိုးအရမ်းတိုး၏။ ထိုအတူ ငါးဌာန တွေဝေ သူသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အရမ်းတိုး၍ ပုညာဘိသင်္ခါရစသောသင်္ခါရ သုံးပါးကိုပြုပါသည်။)

၄၅……အဘယ်အခါ၌ ထိုမျက်မမြင် ဒုဂ္ဂတ အဖြစ်မျိုးမှ လွတ်မည်နည်း။(သစ္စာလေးပါးသိသော အခါ၌ အဝိဇ္ဇာ အမြစ်ပြတ်၍ မျက်မမြင် ဒုဂ္ဂတ အဖြစ်မျိုးမှ လွတ်နိုင်ပါသည်။)

၄၆……သင်္ခါရ သုံးမျိုး-စုံလင်အောင် ခွဲပြပါ။ (ကာမကုသိုလ် စေတနာ ရှစ်ခု၊ရူပ ကုသိုလ် စေတနာ ငါးခုသည် ပုညာဘိသင်္ခါရ ၁၃-ခုမည်ပါသည်။အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ခုသည် အပုညာဘိသင်္ခါရ ၁၂-ခုမည်ပါသည်။ အရူပကုသိုလ် စေတနာ လေးခုသည် အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ ၄-ခုမည်ပါသည်။ တနည်းကား၊ ကာမကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာ ၂၀-သည် ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သောအခါကာယသင်္ခါရ ၂၀-မည်ပါသည်၊ ထို ၂၀-သည် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သောအခါ ဝစီသင်္ခါရ ၂၀-မည်ပါသည်။ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ၂၉-ခုလုံးသည် မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ စိတ္တသင်္ခါရ ၂၉-ခု မည်ပါသည်။)

၄၇……လောကီဝိပါက် ၃၂-ခုကို သိသာရုံရေပြပါ။ ။(အကုသလဝိပါက် ၇-ခု၊ ကာမကုသလဝိပါက် ၁၆-ခု၊ (ဝါ-အဟိတ်ရှစ်၊ သဟိတ်ရှစ် ပေါင်း ၁၆-ခု။) ရူပဝိပါက် ၅-ခု။ အရူပဝိပါက် ၄ ခု။ ဤသို့ လောကီဝိပါက် ၃၂-ခု ဖြစ်ပါသည်။)

၄၈……သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ၁၉-ခုဖြစ်ပုံ-ဘုံနှင့်တွဲပြပါ။ ။(ဥဒ္ဓစ္စကြဉ်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁-ခုကြောင့် အပါယ်

၄–ဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေတခုဖြစ်ပါသည်။ကာမကုသိုလ်စေတနာ ၈-ခုကြောင့် ကာမသုဂတိ ခုနစ်ဘုံ၌ သုဂတိ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ တခု၊ ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ လေးခု၊ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေလေးခု ပေါင်း ၉–ခုဖြစ်ပါသည်။ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅-ခုကြောင့် အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅–ဘုံ၌ ရူပပဋိသန္ဓေ ၅-ခု ဖြစ်ပါသည်၊ အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄-ခုကြောင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ အရူပပဋိသန္ဓေ ၄–ခုဖြစ်ပါသည်။)

၄၉……သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌ ပဝတ္တိဝိညာဏ် ၃၂-ခုမျှဖြစ်ပုံ-တွဲပြပါ။ ။(အကုသိုလ် စေတနာ ၁၂-ခုကြောင့် အကုသလဝိပါက် ၇-ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကာမကုသိုလ်စေတနာ ၈-ခုကြောင့် အဟိတ် ၈၊ သဟိတ်–၈ အားဖြင့် ကာမကုသလ ဝိပါက် ၁၆–ခု ဖြစ်ပါသည်။ ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅-ခုကြောင့် ရူပဝိပါက် ၅-–ခု ဖြစ်ပါသည်၊အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄–ခုကြောင့် အရူပဝိပါက် ၄–ခုဖြစ်ပါသည်။)

၅၀……ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံ- ဘုံနှင့်တွဲပြပါ။ ။(အရူပဝိပါက် ဝိညာဏ် ၄–ခုကြောင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ နာမ်သာဖြစ်ပါသည်။ ရှေးကာမဘုံကပြုခဲ့သော ရူပ ပဥ္စမ ဈာန် ကုသိုလ်ကံ ဝိညာဏ် တခုကြောင့် အသညသတ်တဘုံ၌ ရုပ်သာဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းသော ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ် ၁၅-ခု၊ ပဝတ္တိဝိညာဏ် ၂၈-ခု ကြောင့်ကြွင်း ၂၆–ဘုံ၌ နာမ်နှင့်ရုပ်ဖြစ်ပါသည်။)

၅၁……နာမ်ရုပ်ကြောင့် သဠာယတနဖြစ်ပုံ-ဘုံနှင့်တွဲပြပါ။ ။(အရူပ ၄-ဘုံ၌နာမ်ကြောင့်မနာယတန တပါးသာ ဖြစ်ပါသည်။အသညသတ်တဘုံ၌ ရုပ်ကြောင့် အာယတန တပါးမျှ မဖြစ်ပါ။ ကြွင်းရူပ ၁၅ဘုံ၌ နာမ်ရုပ်ကြောင့် စက္ခာယတန၊သောတာယတန၊မနာယတန သုံးပါးသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ နာမ်ရုပ်ကြောင့် စက္ခာယတန၊ သောတာယတန၊ ဃာနာယတန၊ ဇိဝှါယတန၊ ကာယာယတန၊ မနာယတန- ဟူ ၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။)

၅၂……အာယတန ၆-ပါးကြောင့် အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော ဖဿ ၆-ပါးရေပြပါ။ ။(စက္ခုသမ္ဖဿ၊ သောတသမ္ဖဿ၊ ဃာနသမ္ဖဿ၊ ဇိဝှါသမ္ဖဿ၊ ကာယသမ္ဖဿ၊ မနောသမ္ဖဿ၊ ဤကားအစဉ်အတိုင်း ဖဿ ၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။)

၅၃……ဖဿ ၆-ပါးကြောင့် စဉ်တိုင်း ဖြစ်သော ဝေဒနာ ၆-ပါးရေပြပါ။ ။(စက္ခုသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ သောတသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ ဃာနသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ ဇိဝှါသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ ကာယသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ၊ မနောသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ- ဤကား စဉ်တိုင်းဝေဒနာ ၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။)

၅၄……ဝေဒနာ ၆-ပါးကြောင့် စဉ်တိုင်း ဖြစ်သော တဏှာ ၆-ပါး ရေပြပါ။ (ရူပတဏှာ၊သဒ္ဒတဏှာ၊ ဂန္ဓတဏှာ၊ ရသတဏှာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ၊ဓမ္မတဏှာ- ဤကား စဉ်တိုင်း တဏှာ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။)

၅၅……ဖဿကြောင့် ဝေဒနာ သုံးပါး ဖြစ်ပုံကို ခွဲပြပါ။ ။(ဣဋ္ဌာရုံ ဖဿအကောင်းစားတွေ့ထိလျှင် ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာသော သုခဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်။ အနိဋ္ဌာရုံဖဿအညံ့စားတွေ့ထိလျှင် ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲသော ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်။ မဇ္ဈတ္တာရုံဖဿ အလတ်စား တွေ့ထိလျှင် လျစ်လျူရှုသော ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်ပါသည်။)

၅၆……ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပုံကိုရှင်းပြပါ။ ။(သုခဝေဒနာချမ်းသာစွာ ခံစားရလျှင် အဖန်ဖန်ခံစားလိုသော တဏှာဖြစ်ပါသည်။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ လျစ်လျူရှုကာ ခံစားရလျှင် အညံ့မဟုတ်သောကြောင့် အဖန်ဖန်ခံစားလိုသော တဏှာဖြစ်ပါသည်။ ဒုက္ခဝေဒနာဆင်းရဲစွာ ခံစားရလျှင်ကား-ဘယ်အခါ အာရုံကောင်းကောင်း ခံစားရပါအံ့နည်းဟု လှမ်း၍ တောင့်တသော တဏှာ ဖြစ်ပါသည်။)

၅၇……အနိဋ္ဌာရုံ အာရုံဆိုးဆိုးကို မထွေးနိုင် မစွန့်နိုင် မြိန်ယှက်စွာခံစားနိုင်သလား။ ။(အနိဋ္ဌာရုံ အာရုံဆိုးဆိုးကို ဒုက္ခဝေဒနာဖြင့် ခံစားရသောအခါ မကျေနိုင် မချမ်းနိုင်၊ ငါ့ကိုသင်းတို့ မကောင်းကြံကြတယ်။ သေခမ်း ရှင်ခမ်း ဖြတ်မယ်။ မကျေဘူးဟဲ့–စသည်ဖြင့် တသက်လုံးမထွေးနိုင် မစွန့်နိုင်မြိန်ယှက်စွာ သေသည် အထိ ခံစားကြတာ လောကမှာထင်ရှားပါသည်။)

၅၈……ဝေဒနာကြောင့် တဏှာသည် သတ္တဝါတိုင်း အားဖြစ်သလော။ ။(ရဟန္တာအား ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း

ကြောင့် တဏှာ ဆက်၍မဖြစ်ပါ၊ ပုထုဇဉ်အား သော်လည်း ဗဟုသုတရှိ၍ ယောနိသော မနသိကာရ-သင့်အောင် နှလုံးသွင်းလျှင် တဏှာမဖြစ်ပါ၊အယောနိသော မနသိကာရ– မသင့်အောင် နှလုံးသွင်း သူတို့အားသာ ဝေဒနာဖြစ်တိုင်း တဏှာဆက်၍ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။)

၅၉……ကာမ၊ဘဝ၊ဝိဘဝ-ဟူသော တဏှာသုံးပါးကို ထင်ရှားအောင် ရှင်းပြပါ။ ။(ကာမအာရုံ စုံမက်သော တဏှာသည် ကာမတဏှာ မည်ပါသည်၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သောတဏှာသည် ဘဝတဏှာ မည်ပါသည်၊ ဝါ-ရူပဘဝ၊အရူပဘဝကို စုံမက်သော တဏှာသည် ဘဝတဏှာမည်ပါသည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော တဏှာသည် ဝိဘဝ တဏှာမည်ပါသည်၊ ဝါ–နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်ဟု စုံမက်သော နိရောဓ တဏှာသည်လည်း ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော ဝိဘဝ တဏှာပင် ဖြစ်ပါသည်။)

၆၀……ဥပါဒါန် လေးပါးကို ထင်ရှားအောင် ရှင်းပြပါ။ ။(ကာမအာရုံ၌ စွဲလမ်းသော ကာမ တဏှာသည် ကာမုပါဒါန်မည်ပါသည်။အလှူသည် အကျိုးမရှိ-စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိဆယ်ပါး၊ ဒိဋ္ဌိ၆၂–ပါးသည် ဒိဋ္ဌု+ပါဒါန်မည်ပါသည်။သီလ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ အလေ့ဖြင့်+ဝတ– တိရစ္ဆာန်တို့၏ အကျင့်ဖြင့်+ပရာမာသ– နိဗ္ဗာန်ရသည်ဟု သုံးသပ်သော ဒိဋ္ဌိသည် သီလ+ဗ္ဗတုပါဒါန် မည်ပါသည်၊ရုပ်သည်အတ္တ၊ရုပ်ရှိသောအတ္တ-စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၂၀

သည် အတ္တ+ဝါဒုပါဒါန်မည်ပါသည်။ စွဲလမ်းသော တဏှာတခု၊ ဒိဋ္ဌိသုံးခု ဖြစ်ပါသည်။)

၆၁.....သင်္ခါရ ၂၉-ခုနှင့်ဘဝဂါမိကံ ၂၉-ခုတို့တွင် သင်္ခါရ ၂၉-ခုကိုရေပြပါ။ ။(လောကီကုသိုလ် စေတနာ ၂၉-ခုသည် သင်္ခါရ ၂၉-ခု မည်ပါသည်။ ဝါ-ပုညာဘိ သင်္ခါရ ၁၃-ခု၊ အပုညာဘိ သင်္ခါရ ၁၂-ခု၊ အာနေဉ္ဇာဘိ သင်္ခါရ ၄-ခုသည် သင်္ခါရ ၂၉-ခုမည်ပါသည်။ ဝါ-ကာယသင်္ခါရ ၂၀၊ ဝစီသင်္ခါရ ၂၀။ စိတ္တသင်္ခါရ ၂၉-ခုသည် သင်္ခါရ ၂၉-ခု မည်ပါသည်။ စေတနာစေတသိက်တခုသာ သင်္ခါရ မည်ပါသည်။)

၆၂...ဘဝဂါမိကံ ၂၉-ခုကိုရေပြပါ။ ။(လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ၂၉-ခု၌ရှိသော စိတ်၊ စေတသိက် အားလုံးသည် ဘဝဂါမိကံ ၂၉-ခု မည်ပါသည်။)

၆၃.....ဥပပတ္တိ ဘဝ မည်သော ဘဝကြီး ကိုးပါးကို ရေပြပါ။ ။(ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ-သုံးပါး။ သညီဘဝ၊ အသညီဘဝ၊ နေဝသညီ-နာသညီ ဘဝ-သုံးပါး။ ဧက-ဝေါကာရဘဝ၊ စတု-ဝေါကာရဘဝ၊ ပဉ္စ-ဝေါကာရဘဝ-သုံးပါး။ ဤကား ဥပပတ္တိဘဝ မည်သော ဘဝကြီး ကိုးပါးဖြစ်ပါသည်။)

၆၄.....ကာမဘဝဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်၊ ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည် ကာမဘဝ မည်ပါသည်။)

၆၅……ရူပဘဝ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ရူပ ၁၆–ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်၊ ကမ္မဇ–ရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည် ရူပဘဝမည်ပါသည်။)

၆၆……အရူပဘဝ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(အရူပ ၄–ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်ဖြစ်ခြင်းသည် အရူပဘဝမည်ပါသည်။ ရုပ်မဖြစ်ပါ။)

၆၇……သညီဘဝဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(သညီ ၂၉–ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်၊ကမ္မဇ–ရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည် သညီဘဝမည်ပါသည်။)

၆၈……အသညီဘဝဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(အသညီတဘုံ၌ကမ္မဇ–ရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည်အသညီဘဝမည်ပါသည်။ နာမ်မဖြစ်ပါ။)

၆၉ …နေဝသညီ–နာသညီဟူသည် အဘယ်နည်း။ (နေဝသညီ–နာသညီ တဘုံ၌ဝိပါက်နာမ်ဖြစ်ခြင်းသည် နေဝသညီ–နာသညီဘဝ မည်ပါသည်။ရုပ်မဖြစ်ပါ။)

၇၀…… ဧက–ဝေါကာရဘဝ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ဧက–ဝေါကာရ တဘုံ၌ ကမ္မဇ–ရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည် ဧက ဝေါကာရဘဝမည်ပါသည်။ နာမ်မဖြစ်ပါ။)

၇၁…… စတု–ဝေါကာရ ဘဝဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(စတု ဝေါကာရ ၄ ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်ဖြစ်ခြင်းသည် စတု–ဝေါကာရဘဝ မည်ပါသည်။ရုပ်မဖြစ်ပါ။)

၇၂······ပဉ္စ-ဝေါကာရဘဝဟူသည် အဘယ်နည်း။ (ပဉ္စ—ဝေါကာရ ၂၆ ဘုံ၌ ဝိပါက်နာမ်၊ ကမ္မဇ-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းသည်ပဉ္စ—ဝေါကာရဘဝမည်ပါသည်။)

၇၃······ဇာတိ ဇရာ မရဏသည် ရန်သူသုံးဦးနှင့်တူ၏ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ ရန်သူနှင့်တူပုံရှင်းပြပါ။ ။ (ဇာတိသည်တဘဝမှ တဘဝသို့ ဆောင်၏။ တောနက်ထဲသို့ ချော့ခေါ်သော ပဌမရန်သူနှင့် တူပါသည်။ ဇရာသည် ရောက်ရာဘဝ၌ ချက်ခြင်း အိုမင်းရင့်ရော်အောင် နှိပ်စက်၏။ တောနက်ထဲရောက်လျှင် ရောက်ခြင်း မထနိုင်အောင်ရိုက်သော ဒုတိယရန်သူနှင့် တူပါသည်။ မရဏသည် ဇရာဒုက္ခသင့်သူကို ခန္ဓာပျက်အောင် အသေသတ်၏။ တောနက်ထဲ၌ မထနိုင်သူကို ဦးခေါင်းဖြတ်သော တတိယရန်သူနှင့် တူပါသည်။)

၇၄······သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ-ဤငါးပါးကို အင်္ဂါ၌ အဘယ်ကြောင့် မပြသနည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှလွတ်သလော။ ။(သောကစသောငါးပါးသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှ အလွတ်မဟုတ်ပါ ဇာတိ၏ အကျိုးများမျှဖြစ်ပါသည်။ အကျိုးရင်းမဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့်အင်္ဂါ၌ မပြပါ။)

၇၅······အကျိုးများမျှ ဖြစ်ပုံဖော်ပြပါ။ (သောကစသော ငါးပါးသည် ဇာတိကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဇရာကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ မရဏကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့မှတပါးသော အကြောင်း တို့ကြောင့်လည်းဖြစ်ပါသည်။ဘုံအားဖြင့် ကာမ ၁၁-ဘုံ၌သာ အမြဲ

ဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မာ ၂၀—၌မဖြစ်ပါ၊ ထိုကြောင့်ဓာတ်၏ အကျိုးများမျှဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါသည်။)

၇၆……အဝိဇ္ဇာကြောင့်—အကုသိုလ် သင်္ခါရသည် ပဋ္ဌာန်းနည်း အဘယ်ပစ္စည်းသတ္တိဖြင့်ဖြစ်နိုင်သနည်း၊ (အဝိဇ္ဇာကြောင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရသည် ပဋ္ဌာန်းနည်း ဟေတု၊အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ အနန္တရ၊သဟဇာတ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန—စသော ပစ္စည်း၊ သတ္တိများစွာဖြင့်ဖြစ်ပါသည်။)

၇၇……အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကြောင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပုံကိုဖော်ပြပါ။(ရှေးကဖြစ်ခဲ့ပြီးသော အကုသိုလ်အဝိဇ္ဇာကိုစဉ်းစားမိတိုင်းအာရုံပြု၍ လောဘ ဒေါသတို့ဖြစ်လာသောအခါ အာရမ္မဏ သတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကြောင့်အကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပါသည်။)

၇၈……အဓိပတိသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြပါ။ ။ (ရှေးရှေးဖြစ်ပြီးအကုသိုလ်အဝိဇ္ဇာကို-အဘိုးတန်လိုက်တာ၊ သိပ်နေရာ ကျဒါဘဲ—စသည်ဖြင့် အလေးပြု၍ သာယာသောအခါ အဓိပတိသတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကြောင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပါသည်။)

၇၉…ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့်ဖြစ်ပုံကိုဖော်ပြပါ။ ။(ရှေးရှေးဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်အဝိဇ္ဇာကို အခြေခံပြု၍—မည်သည့်ရပ်ရွာမှာ လူရိုက်မိုလ်လုပ်ခဲ့တာငါကွ— စသည်ဖြင့် နောက်ထပ်လောဘ၊ဒေါသတို့ ဖြစ်လာသောအခါ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကြောင့် အကုသိုလ်သင်္ခါရ ဖြစ်ပါသည်။)

၈၀……ဟေတုစသော ကြွင်းသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုသောအခါ ဖြစ်ပုံအကျဉ်း ဖော်ပြပါ။ ။(ဟေတု၊ သဟာဇာတ–သတ္တိစသည်ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုသောအခါ အကြောင်းအဝိဇ္ဇာနှင့် အကျိုးအကုသိုလ်သင်္ခါရသည် ပြိုင်တူဖြစ်ပါသည်။အနန္တရ၊အာသေဝန သတ္တိစသည် ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအခါ အခြားမရှိ နီးကပ်စွာဖြစ်ပါ သည်။)

၈၁……အဝိဇ္ဇာကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရ ဖြစ်ရာ၌ သင်ကြားရသော နည်းသုံးနည်းကို ရေတွက်ပြပါ။ ။ (အဝိဇ္ဇာကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာကို ရှက်လျက် ဖြစ်ပုံတနည်း၊ အဝိဇ္ဇာကို ချန်ကျော်လျက် ဖြစ်ပုံတနည်း။ အဝိဇ္ဇာကို နှင်းလျက်ဖြစ်ပုံ တနည်း- ဤသို့ သုံးနည်းသင်ကြားရပါသည်။)

၈၂……အဝိဇ္ဇာကို ရှက်လျက် ကုသိုလ် သင်္ခါရ ဖြစ်ပုံရှင်းပြပါ။ ။(သံသရာဘေး မဆင်ခြင်–လူနတ် စည်းစိမ်ကိုကောင်းလှပြီထင်၍ လိုချင်တောင့်တလျက် ကုသိုလ်ပြုသော အခါ ဥပနိဿယ သတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါအဝိဇ္ဇာ ကိုဦးခေါင်းထက်ရှက်လျက် ကုသိုလ်ရှင်အားကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်။)

၈၃……အဝိဇ္ဇာကိုချန်ကျော်လျက်ကုသိုလ်သင်္ခါရ ဖြစ်ပုံရှင်းပြပါ။ ။(မိမိသူတပါးပြုခဲ့သော အကုသိုလ် အဝိဇ္ဇာကို– "အပါယ်ဘေး၊ သံသရာဘေး- အပြစ် ပေးလတ္တံ့"-ဟု ဆင်ခြင်၍ ထိုအပြစ်မှ လွတ်ပါစေ

ခြင်း၄ါဟု ကုသိုလ်ပြုသော အခါ ဥပနိဿ ယသတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ အဝိဇ္ဇာကိုချန်ကျော်လျက် ကုသိုလ်ရှင်အား ကုသိုလ် ဖြစ်ပါသည်။)

၁၄...အဝိဇ္ဇာကိုနှင်းလျက်ကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပုံကို ရှင်းပြပါ။ ။(မိမိပြုမိသောအကုသိုလ်အဝိဇ္ဇာကိုဉာဏ် ဖြင့်သိမ်းဆည်း၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာ နိုင်နိုင် နှင်းရှုသော အခါ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရဖြစ်ပါသည်။ထိုအခါ အဝိဇ္ဇာ ကိုနှင်းလျက် ကုသိုလ်ရှင်အား ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။)

၁၅......အဝိဇ္ဇာမကောင်းမိုက်မဲခြင်းကြောင့် ကုသိုလ် ပြုသည်ဟုဆိုလျှင် အများအားဖြင့် မကျေနပ်နိုင်။ ထို ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ ဦးစီးသော အဝိဇ္ဇာ ရှက်ထားသော ကုသိုလ်ရှင်ကို ဥပမာဖြင့် ရှင်းပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာဦးစီး သော ရှက်ထားသောကုသိုလ်ရှင်သည် ညစ်ကြေးပေ လို့ညွှန်အိုင်ရေ ချိုးလျှင် တိုး၍ညစ်ကြေးပေသလို မိုက် လို့ ဘဝစည်းစိမ်ဘောင်တပြီး ကုသိုလ်ပြုလျှင် တိုး၍ မိုက်မဲသွားနိုင်ပါသည်)

၁၆......အဝိဇ္ဇာချန်ကျော်သော ကုသိုလ်ရှင်ကိုဥပ မာဖြင့် ရှင်းပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာချန်ကျော်သော ကုသိုလ်ရှင် သည် ညစ်ကြေးပေလို့ ရေကောင်း ရေသန့်ချိုးလျှင် ညစ်ကြေးကင်းသွားသလို မိုက်လို့ အမိုက်လွတ်အောင် ချန်ကျော်၍ ကုသိုလ်ပြုလျှင် အမိုက် အမဲကင်းသွား နိုင်ပါသည်။)

၈၇…… အဝိဇ္ဇာ နှင်းထားသော ကုသိုလ်ရှင်ကို ဥပမာဖြင့် ရှင်းပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာကို နှင်းထားသော ကုသိုလ်ရှင်သည် အိုက်လွန်းလို့ ရေဖြေချိုးလျှင်အအိုက် ပျောက်သလို မိုက်လွန်းလို့အမိုက်ကိုနှင်း၍ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်နှင်းပြုလျှင် အမိုက်ပျောက်သွားနိုင်ပါသည်။)

၈၈ ····ကုသိုလ်သည် အဘယ်သို့သောသူအားဖြစ် သည်။အဘယ်သို့သောသူအား မဖြစ်ဟု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းဖြင့် ရှင်းပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာရှိ၍ မိုက်ရိုင်းလွန်းသူ တို့အားသာ ကုသိုလ်ဖြစ်ပါသည်။အဝိဇ္ဇာကင်း၍မမိုက် ရိုင်းသူတို့အား ဘယ်ကုသိုလ်မျှ မဖြစ်ပါ၊ကုသိုလ်အစား ကြိယာဖြစ်ပါသည်။)

၈၉ ……အဝိဇ္ဇာအမိုက်မရှိသူ၊ရှိသူတို့ကိုခွဲပြပါ၊ ။ (ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာ–ဤသုံးယောက်အား အဝိဇ္ဇာအမိုက်မရှိပါ။ ပုထုဇဉ်၊ သောတာပန်၊သကဒါ ဂါမ်၊အနာဂါမ်–ဤလေးယောက်အား အဝိဇ္ဇာအမိုက်ရှိ ပါသေးသည်။)

၉၀……ဒါန–သီလ စသော ကောင်းမှုပြုပါလျက် ကုသိုလ်မရသူ၊ ရသူ ခွဲပြပါ။ ။(ဒါန သီလ စသော ကောင်းမှု ပြုလျှင် ပုထုဇဉ်မှ အနာဂါမ်အထိ လေး ယောက်သာ ကုသိုလ်ရနိုင်ပါသည်။ ဘုရား၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ၊ရဟန္တာတို့မှာ ကုသိုလ်မရနိုင်ပါ။ ကြိယာစိတ်ကို သာ ရနိုင်ပါသည်။)

၉၁……ကုသိုလ်နှင့်ကြိယာ ထူးခြားပုံကို ဖော်ပြ ပါ။ ။(ကုသိုလ်သည် မျိုးအောင်သောသစ်စေ့နှင့်တူပါ

သည်။သံသရာထဲ၌ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏာသစ်ပင်ကို ပေါက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ ကြိယာသည် မျိုးမ အောင်သော သစ်စေ့နှင့် တူပါသည်။ သံသရာထဲ၌ ဒုက္ခပင်တို့ကို မပေါက်ရောက်စေနိုင်ပါ။ တနည်း တော့လဲ၊ အရိုက်မကင်းသူအား ဖြစ်သော ကုသိုလ် သည် အရိုက်ကို ဖျက်ဆီးသော မဂ်လေးပါးဖြစ် အောင် တတ်နိုင်ပါသည်။ အရိုက်ကင်းသူအားဖြစ် သော ကြိယာသည် အရိုက်ကိုဖျက်ဆီးသော မဂ်လေး ပါးဖြစ်အောင် မတတ်နိုင်ပါ။သို့ရာတွင် မဂ်လေးကြိမ် ဖြင့် အရိုက်ကို ဖျက်ဆီးပြီးသူအား နောင်ဖျက်ဆီးစရာ အရိုက်မရှိတော့ပါ။မဂ်ဖြစ်ဘို့မလိုတော့ပါ။)

၉၂……ကုသိုလ်သည် ဇာတိစသော ဒုက္ခကိုဖြစ်စေ သည်ဟူ၍ရင်း။ မဂ်လေးပါးဖြစ်အောင် တတ်နိုင်သည် ဟူ၍ရင်း မီးစတဘက်၊ ရေမှုတ်တဘက် ဆိုထားသည်။ ပယ်ရမည်လော၊ ကျင့်ရ မည်လော ။(ကုသိုလ်ကို မပယ်အပ်ပါ၊ကျင့်ရပါသည်။ယခုမှ ဇာတိကြောက်လို့ ကုသိုလ်ပယ်သော်လဲ ဇာတိမလွတ်နိုင်သေးပါ၊ အကု သိုလ်ကိုပြုလျှင်လဲ ဇာတိဖြစ်နိုင်ပါသည်။ဇာတိဖြစ်စေ သော ကုသိုလ်တွေကိုလဲ များစွာပြုထားပြီး ရှိကြပါ သည်။ အကြိမ်ကြိမ်တွေ့ပြီး၊ တွေ့ဆဲ၊ တွေ့လတ္တံ့သော ဇာတိတို့ကို သတိသမ္ပဇဉ်ကင်းလျက် အလန့်တကြား၊ မကြောက်သင့်ပါ။ မဂ်လေးပါး ဖြစ်အောင် တတ်နိုင် သော ကုသိုလ်ကို အားထုတ်၍ ကျင့်အပ်ပါသည်။ တကြိမ်မျှ မတွေ့ဘူးသောမဂ်ဖြစ်ပါသည်။ထိုမဂ်ရလျှင်

အဝိဇ္ဇာအမိုက်ကင်း၍ ဇာတိစသော ဒုက္ခမှ အပြီးတိုင် လွတ်ကင်းနိုင်ပါသည်။)

၉၃……မင်္ဂနှင့် ဆက်သွယ်သျှင် ဇာတိဘေးရှိသော ကုသိုလ်ကို မပယ်အပ်ပုံ၊ ကျင့်အပ်ပုံကို ဥပမာဆောင် ပြပါ။ ။(သမုဒြာအတွင်း သင်္ဘောပျက်၍ ထောက် တည်ရာမရသော သူ၏အနီးသို့ ဆင်သောကောင်ပုပ် ကြီး ရောက်လာသည်ဖြစ်အံ့၊ ပုပ်စော်နံသော ရွံစရာ ဘေးရှိသော်လည်း ကမ်းပါးအရောက် ယက်သွားနိုင် သည်ဟု သိလျှင် တက်စီးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ထိုအတူ ဇာတိဘေးစသည်ဖြင့် ပုပ်စော်နံ ရွံစရာကုသိုလ်–ဆင် ကောင်ပုပ်ကို မင်္ဂလေးပါး ကမ်းပါးအရောက် ယက် သွားနိုင်သည်ဟု သိသော–ထောက်တည်ရာ မရသေး သောအမျိုးကောင်းသားသည် အားထုတ်ကာ တက်စီး ရပါသည်။)

၉၄……ဤဘဝစက်သည် ဇရာမရဏာ၌ မပြတ်ဘဲ အဘယ်သို့ ပြန်၍ ဆက်သနည်း။ ။(ဇရာ မရဏာ၌ မပြတ်ဘဲ သောကစသည်တို့လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ထိုအခါ နှပျိုလို၊ အသက်ရှည်လိုသော ကာမာသဝ–စသည် တို့လည်းဖြစ်ကုန်၏။အာသဝနှင့်တွဲလျက် အဝိဇ္ဇာလည်း ဖြစ်ပြန်၏။ဤသို့ ဇရာမရဏာကြောင့်အဝိဇ္ဇာဖြစ်၍အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သဖြင့် ဘဝစက် ပြန်၍ဆက်ပါ သည်။)

၉၅……ဤဘဝစက်မှ ထွက်နိုင်အောင် အဘယ် အင်္ဂါကို ဖျက်ရသနည်း။ ။(ဤဘဝစက်မှ ထွက်နိုင်

အောင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ဟူသော မူလ အင်္ဂါ နှစ်ပါးကို ဖျက်ရပါသည်။)

၉၆……ဒါန သီလ စသောကုသိုလ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရပုံကို ရှင်းပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာကို အားနည်းအောင်ပြု သော ဒါန သီလ စသောကုသိုလ်သည် ဥပနိဿယသတ္တိ ဖြင့်၎င်း၊ အနန္တရ သတ္တိဖြင့်၎င်း မဂ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါ သည်။ ထိုမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် အဝိဇ္ဇာ တဏှာကို အမြစ်ဖြတ်ပါသည်။ အဝိဇ္ဇာအကြွင်းမဲ့ချုပ် လျှင် သင်္ခါရချုပ်ခြင်းစသည်ဖြင့်၎င်း၊ တဏှာအကြွင်း မဲ့—ချုပ်လျှင် ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းစသည်ဖြင့်၎င်း ဒုက္ခအရ ချုပ်ငြိမ်း၍ နိဗ္ဗာန်ရ ပုံကိုဟောပါသည်။ အဝိဇ္ဇာတဏှာ ကို အားပေးလျက်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဖြင့်ကား နိဗ္ဗာန် မရနိုင်ပါ။)

၉၇……အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာကိုအားပေးသောဝဋ္ဋနိဿိ တ ကုသိုလ်ထက်ကြောက်ဘွယ်တရားရှိသေးသလော အဘယ်မှာ ရှိသေးသနည်း။ ။(ဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ် သည် အဝိဇ္ဇာတဏှာမူလကို အားပေးရုံသာ ဖြစ်ပါ သည်။မူလကားမဖြစ်ပါ။အကုသိုလ်တရားကား ထိုမူလ နှစ်ပါးကိုအားလည်းပေးသည်။မူလလည်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝဋ္ဋနိဿိတ ကုသိုလ်ထက် အကုသိုလ်သည် ပို၍ကြောက်ဘွယ်ဖြစ်ပါသည်။ (ပဏ္ဍိတမာနီ) ပညာ လွန်သူတို့ကား-အကုသိုလ်ကိုအပြစ်များစွာမဆိုဘဲဝဋ္ဋ နိဿိတကုသိုလ်ကိုပို၍အပြစ်များစွာဆိုကြပါသည်။)

ဝိပဿနာ ခရီးစဉ် မေး ဖြေ။

(၁) သုတမယဉာဏ်၊ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်-ဤဉာဏ်သုံးပါး၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြပါ။ ။ (သင်ယူ နာကြား မေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် သိသော ဉာဏ်သည် သုတမယဉာဏ်……။ ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်းဖြင့် သိသောဉာဏ်သည် စိန္တာမယဉာဏ်……။ပွါးများအား ထုတ်ခြင်းဖြင့်သိသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဘာဝနာမယဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၂) တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်၊သမုစ္ဆေဒပဟာန်-ဤပဟာန်သုံးပါး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြပါ။ ။ (ထိုထို အကုသိုလ်အင်္ဂါကို ခေါ်ခုနစ်ကြိမ်ဖြင့် ပယ်သော ကာမကုသိုလ်ပညာသည် တဒင်္ဂပဟာန်……။ အကုသိုလ်ကို ဝေးအောင် ခွါသော ရူပ၊ အရူပ-မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ပညာသည် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်……။ အကုသိုလ်ကို တကြိမ်ထည်းဖြင့် အပြီးတိုင်သတ်သော မဂ်လေးပါး ပညာသည် သမုစ္ဆေဒပဟာန် မည်ပါသည်။)

(၃) ဝိပဿနာဉာဏ်၌ဖြစ်သော ပရိညာသုံးပါးကို ရေတွက်ပြပါ။ ။(ဉာတ ပရိညာ၊ တီရဏ ပရိညာ၊ ပဟာန ပရိညာ-ဤကား ပရိညာ သုံးပါး ဖြစ်ပါသည်။)

(၄) ဉာတ ပရိညာ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။ (ဤကားရုပ်၊ ဤကားနာမ်၊ ဤမျှရှိသည်။ ဤကား

အကြောင်းဖြစ်သည်ဟု သိထိုက်သမျှကို သိသောဉာဏ်သည် ဉာတ ပရိညာ မည်ပါသည်။)

(၅) တီရဏ ပရိညာ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။ (ဤရုပ်၊ ဤနာမ်သည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် တီရဏ ပရိညာ မည်ပါသည်။)

(၆) ပဟာန ပရိညာ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။ (ဗိဋ္ဌိ ကိလေသာတို့ကို ပယ်စွန့်လျက်သိသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ပဟာန ပရိညာ မည်ပါသည်။)

(၇) ဉာတ ပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာနကို ဖော်ပြပါ။ ။ (ဤကားရုပ်၊ ဤကားနာမ်ဟု ပိုင်းခြားသော နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်သည်ရင်း။ ဤရုပ်၊ ဤနာမ်တို့၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သည်ရင်း- ဤဉာဏ်နှစ်ပါးသည် ဉာတ ပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်ပါသည်။)

(၈) တီရဏပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာနကိုဖော်ပြပါ။ ။ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု သုံးသပ်သော သမ္မသနဉာဏ်သည်ရင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်ရင်း—ဤဉာဏ်နှစ်ပါးသည် တီရဏ ပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်ပါသည်။)

(၉) ပဟာန ပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာနကို ဖော်ပြပါ။ ။ (အထက်၌ ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါးသည် ပဟာန ပရိညာ၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်ပါသည်။)

(၁၀) ဉာတပရိညာဉ်၏ ဖြစ်ရာ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်ဖြစ်အောင် ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားပြပါ။ ။(အာရုံကို မသိသော—ပထဝီ၊ အာပေါစသော သဘောတရားသည် ရုပ်မည်၏။ ပူခြင်း ဧခြင်း စသည်ကြောင့် သွင်မတူ ပြောင်းလွဲ—ဖြူမဲ၊ ပိန်ထွား၊ ချိုခါး၊ မွှေးနံ့—ဖေါက်လွဲ ဖေါက်ပြန် ဖြစ်တတ်၏။ ။အာရုံကိုသိသော စိတ်၊စေတသိက်သည် နာမ်မည်၏။ အာရုံသို့ ရှေးရှုညွတ်တတ်၏။ဤသို့ ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားရပါသည်။)

(၁၁) နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပိုင်းခြားနိုင်သူ၏ အာနိသင်ကို ဖေါ်ပြပါ။ ။(ဤရုပ်၊ ဤနာမ်မှတပါး ငါ,သူတပါး, ယောက်ျား,မိန်းမ မရှိဟု ဒိဋ္ဌိကိုတားနိုင်အောင် ပိုင်းခြားလျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာပါသည်။ အန္ဓပုထုဇဉ်အဖြစ်မှ လွတ်ပါသည်။ ကလျာဏပုထုဇဉ် အဖြစ်သို့ ရောက်ပါသည်။)

(၁၂) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်အောင် အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပြပါ။ ။(အနာတွေ့လျှင် အကြောင်းရှာရပါသည်။ ကလေးသူငယ် တွေ့လျှင် မိခင်ရှာရပါသည်။ ထိုအတူ ရုပ်,နာမ်တွေ့လျှင် အနာသဘွယ်၊ သူငယ်အလား သဘောထား၍ ဖြစ်ကြောင်း ရှာရပါသည်။ ထိုကြောင့် ဤရုပ်၊ဤနာမ်သည် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ—စသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကြောင်း မကောင်းသော အကျိုးတရားသာဖြစ်သည်-ဟု အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရပါသည်။)

(၁၃) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ရသူ၏ အာနိသင်ကို ဖော်ပြပါ။ ။(ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ရသူသည် အကြောင်း မကောင်းသော အကျိုးတရားအပေါင်းသာ-ဖြစ်ပြီး၊ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့—ဟု သိပါသည်၊ သူ့ကြောင့် ငါ့ကြောင့်, ငါသူတပါးဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ဖြစ်လတ္တံ့—ဟူ၍ မရှိဟုသိ၍ ယုံမှားကင်္ခါ စင်ကြယ်ပါသည်။ သာသနာ၌ ထောက် ရာတည်ရာရ၍ သက်သာရာ ရသူဖြစ်ပါသည်။ စူဠ သောတာပန်ခေါ်သော-သောတာပန်အထွေး-အဖြစ်သို့ ရောက်ပါသည်။)

(၁၄) ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ပါးကို အလွယ်တကူ သိနိုင်အောင် ရေတွက်ပြပါ။ ။(သံ မ္မသန ဉာဏ်၊ ဥ၊ ဘင်၊ ဘ၊ အာ၊ နိ၊ မု။ ပဋိ၊ ရု၊ နု—ဤကား ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဆယ်ပါး သိသာရုံ ရေတွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

(၁၅) သမ္မသနဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။ (အကြောင်းသိမ်းဆည်းပြီးသော ရုပ်နာမ်တို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ—ဟု အဖန်ဖန် သုံးသပ်ခြင်းသည် သမ္မသန ဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၁၆) အဆင်းမြင်ရာ၌ သမ္မသနဉာဏ်ဖြစ်အောင် သုံးသပ်ပြပါ။ ။(အဆင်းတခုခုမြင်သောအခါ ဤအဆင်း နှင့် ဤမျက်စိသည် အကြောင်းတရားတို့ ညီညွတ်မှ ဖြစ် ပေါ်လာသော ရုပ်ဖြစ်ပါသည်၊ မြင်ခြင်း သိခြင်းသည် အကြောင်းတရားတို့ ညီညွတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤရုပ် ဤနာမ်မှတပါး မြင်တတ်—သိတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါ သူတပါး သောကျား မိန်းမ

မရှိ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ—ဤသို့ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်စေ ရပါသည်။)

(၁၇) သမ္မသနဉာဏ်အရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးကို ၁၁-မျိုး ခွဲရှုရမည်ဟုဆို၏။ ၁၁—မျိုး ရေပြပါ။ ။(အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်- သုံးမျိုး။ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ- နှစ်မျိုး။ ဩဠာရိက၊ သုခုမ—နှစ်မျိုး။ ဟီန၊ ပဏီတ—နှစ်မျိုး၊ ဒူရ၊ သန္တိက၊ နှစ်မျိုး- ဤကား ခန္ဓာငါးပါးကို ခွဲစရာ ၁၁-မျိုး ဖြစ်ပါသည်။)

(၁၈) အတိတ်၊အနာဂတ်၊ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ခွဲ၍ သုံးသပ်ပြပါ။ ။(အတိတ်ရုပ်သည် အတိတ်၌ချုပ်ပြီးပြီ—အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊အနတ္တ။အနာဂတ်ရုပ်သည် အနာဂတ်၌ ချုပ်လတ္တံ့၊ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်၌ချုပ်၏။ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ—ဤသို့ သုံးသပ်ရပါသည်။)

(၁၉) အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြင့် ခွဲ၍ သုံးသပ်ပြပါ။ ။(အဇ္ဈတ္တရုပ်သည် ဗဟိဒ္ဓမဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ ဗဟိဒ္ဓရုပ်သည် အဇ္ဈတ္တ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏—အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ—ဤသို့သုံးသပ်ရပါသည်။)

(၂၀) ဩဠာရိက၊သုခုမ စသည်တို့ဖြင့် ခွဲ၍သုံးသပ်ပြပါ။ ။(ဩဠာရိက ရုပ်သည် သုခုမ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ သုခုမရုပ်သည် ဩဠာရိက မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏-အနိစ္စ ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ ။ဟီနရုပ်သည် ပဏီတ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ပဏီတ ရုပ်သည် ဟီနမဖြစ်မူ၍ချုပ်၏--အနိစ္စ၊ဒုက္ခ အနတ္တ။ ။ဒူရရုပ်သည် သန္တိက မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏။ သန္တိကရုပ်သည် ဒူရ မဖြစ်မူ၍ ချုပ်၏=အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊

အနတ္တ။ ။ဝေဒနာသည်……။သညာသည်……။သင်္ခါရ သည်……။ဝိညာဏ်သည်……တခုစီရင်း၊ ရုပ်နာမ်သည် ဟု ပေါင်း၍ ၎င်း—သုံးသပ်ရပါသည်။)

(၂၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတို့ကို သမ္မသနဉာဏ် ဖြင့် သုံးသပ်ပြပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရသာဖြစ် သည်။ ငါကိုယ်၊ ငါဟာ၊ ငါမဖြစ်။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်သာ ဖြစ်သည်—ငါကိုယ် ငါဟာ ငါမဖြစ်……။ ဤနည်းမှီ၍ ဇာတိကြောင့် ဇရာ မရဏသာ ဖြစ်သည် ငါကိုယ် ငါဟာ ငါမဖြစ်— အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ—ဤသို့ သုံးသပ်ရပါသည်။)

(၂၂) ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ ကြွ၊ဆောင်၊လွှဲ၊ ချ၊ ထား၊နှိပ်—ဟူသောအစိတ်အပိုင်း ၆—ခုကို ရှင်းပြပါ။ ။ (ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ အစိတ် အပိုင်း ၆—ခုကို မှတ် သားရပါသည်။ ကြွ……ဟူသည်ကား လှမ်းလိုသော ခြေကို ရှေးဦးစွာ ကြွရပါသည်။ ဆောင်……ကြွပြီးမှ ထိုခြေကို ရှေ့သို့ဆောင်ရပါသည်။လွှဲ……ဆောင်ပြီးမှ ဆူးငြောင့်ခလုတ်ကို မြင်၍ဘေးသို့လွှဲလိုက်ရပါသည်။ ချ……လွှဲပြီးမှ မြေ၌ ချရပါသည်။ ထား……ချပြီးမှ မြေ၌ တည်အောင် ထားရပါသည်။ နှိပ်……ထားပြီးမှ နောက် တဘက် လှမ်းလို၍ ထိုခြေကို မြေ၌နှိပ်၍နင်းရပါသည်။ ထိုနောက်မှ နောက်တဘက်ကြွ၍ လှမ်းရပါသည်။)

(၂၃) ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ သမ္မသနဉာဏ် ၆— ပါး ဖြစ်အောင် သုံးသပ်ပြပါ။ ။(ခြေကြွစဉ် ရုပ်သည် မဆောင်မီ ချုပ်၏။ဆောင်စဉ်ရုပ်သည် မလွှဲမီ ချုပ်၏။

ဘွဲ့စဉ်ရုပ်သည် မချမ်ိ ချုပ်၏။ ချစဉ် ရုပ်သည် မထား
မိ ချုပ်၏။ ထားစဉ်ရုပ်သည် မနှိပ်မိ ချုပ်၏။ နှိပ်စဉ်
ရုပ်သည် မကြွမိ ချုပ်၏– အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ–ဤသို့
၆–ပါး ဖြစ်သည်။)

(၂၄) ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ဖြစ်သော ဉာဏ် ၆–
ပါးကို နာမ်အားဖြင့် ပဋိပါဒ်နည်း လေးဆက်လောက်
သုံးသပ်ပြပါ။ ။(ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ အစိတ်အပိုင်း
၆–ခုကိုသိသော ပဌမစိတ်သည် အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ၊
ထိုပဌမစိတ်ကို သိသော ဒုတိယစိတ်သည် အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊
အနတ္တ။ထိုဒုတိယစိတ်ကို သိသော တတိယ စိတ်သည်
အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ထိုတတိယစိတ်ကို သိသော စတုတ္ထ
စိတ်သည် အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။)

(၂၅) ဥ–ဟူသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟူသည် အ
ဘယ်နည်း။ ။(ရုပ်နာမ် တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို
ရှုသောဉာဏ်သည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၂၆) ရုပ်၌ ဥဒယဗ္ဗယ ရှုပုံရှုပြစမ်းပါ။ ။(ဤရုပ်
သည် အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ၊အာဟာရ–ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
ဖြစ်သည်။ဥပါဒ်အခါလည်း ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ဤကား
ဥဒယငါးပါး။အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ၊အာဟာရ–ချုပ်ခြင်း
ကြောင့် ချုပ်သည်။ ဘင်အခါလည်း ချုပ်ခြင်းပင်
တည်း၊ဤကား ဝယငါးပါး။)

(၂၇) ဝေဒနာ၊သညာ၊သင်္ခါရ၌ ဥဒယဗ္ဗယ ရှုပုံ
ရှုပြစမ်းပါ။ ။(ဤဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရသည်
အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ၊ ဖဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဥပါဒ်, အခါလည်း ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ဤကား ဥဒယ ငါးပါးစီ။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ချုပ်သည်။ ဘင်,အခါလည်း ချုပ်ခြင်းပင်တည်း—ဤ ကား ဝယငါးပါးစီ။)

(၂၈) ဝိညာဏ်၌ ဥဒယဗ္ဗယရှုပုံ ရှုပြစမ်းပါ။ ။ (ဤဝိညာဏ်သည် အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ၊နာမ်ရုပ်ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပါဒ်, အခါလည်း ဖြစ်ခြင်းပင် တည်း။ဤကား ဥဒယငါးပါး။အဝိဇ္ဇာ၊တဏှာ၊ကံ၊ နာမ် ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ချုပ်သည်။ဘင်,အခါလည်း ချုပ် ခြင်းပင်တည်း—ဤကား ဝယငါးပါး။)

(၂၉) အဘယ်အခါ အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သနည်း။ ။(ဥဒယဗ္ဗယ ၅၀-ရှု၍ သင်္ခါရတို့၏ အသစ်အသစ်ဖြစ်လာပုံ၊တိုတောင်းသော ခဏအတွင်း ပျက်ပုံကို မြင်သောအခါ တရုဏ ဝိပဿနာမည်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရသည် ဖြစ်၍ အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။)

(၃၀) အဘယ်အခါ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သနည်း။ ။(အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သော အခါ ဩဘာသ၊ပီတိ—စသော ဘေးရန်ဆယ်ပါးဖြစ် တတ်ပါသည်။ ထိုအခါ ငါ့အားဖြစ်သော ဩဘာသ— စသည်သည် အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ဤသို့အနိစ္စ—စသည် ဖြင့် သိသောစိတ်သည်လည်း အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ ဤ ဩဘာသ—စသည်သည် လမ်းမှန်မဟုတ်၊ ဝိပဿနာ

ညစ်နွမ်းကြောင်း ဘေးရန်ဖြစ်၏၊ ထိုဘေးရန်မှ လွတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်သာလျှင် ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဖြစ်၍ လမ်းမှန်ဖြစ်သည်။ ဤသို့လမ်းမှန်၊ လမ်းမှား မှတ်သားသောအခါ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပါသည်။)

(၃၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရှုပြစမ်းပါ။ ။(အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်သည်။ ဤကား ဥဒယဉာဏ်။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည်။ ဤကား ဝယဉာဏ်……ဤနည်းမှီ၍ ဇာတိဖြစ်ခြင်းကြောင်း ဇရာမရဏ ဖြစ်သည်—ဤကား ဥဒယဉာဏ်—ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇရာမရဏ ချုပ်သည်။ ဤကားဝယဉာဏ်။)

(၃၂) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် ပရိညာ နှစ်ပါး၏ အရာဌာနဟုဆိုသည်။ ဖြစ်ပုံရှင်းပြပါ။ ။(ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ ဖြစ်ခါစသည် တီရဏပရိညာ၏ ဌာနဖြစ်ပါသည်။ အလေ့အလာ များသောအခါ ပဟာနပရိညာ၏ ဌာနသို့ သက်ဝင်ပါသည်။)

(၃၃) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရသူအား ရုပ်နာမ်ထင်ပုံပေါ်ပြပါ။ ။(ဤရုပ်၊ဤနာမ်သည် မဖြစ်မီ စုပုံလျက်မရှိ။ ဖြစ်သောအခါ စုပုံရာမှမလာ၊ ချုပ်သောအခါ တနေရာသို့မသွား။ ချုပ်ပြီးနောက်စုပုံလျက်မရှိ။ စောင်းသံသည်ရှေးကမပြည့်၊ တီးမှပြည့်သည်။ပြည့်ပြီးနောက်ပျောက်ပျက်လေသည်။ ထိုအတူ—ဤရုပ်၊ဤနာမ်သည် ရှေးကမဖြစ်အကြောင်းညီညွတ်မှအသစ်ဖြစ်လာသည်။

ဖြစ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်လေသည်၊ ဤသို့ ထင်ပါသည်။)

(၃၄) ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို နှလုံးမသွင်း၊ သန္တတိ ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြောင့် အနိစ္စမထင်ဟု ဆို၏။ သန္တတိ အစဉ်ဖျက်ပြပါ။ ။(ဤရုပ်၊ ဤနာမ်သည်ဥဒယငါးပါး ဝယငါးပါးဖြင့်ဖြစ်၍ ပျက်ပါသည်၊ အစဉ်အဆက်တခု ထည်းမဟုတ်ပါ။ အပိုင်းအပြတ်ဖြစ်၍ ပျက်ပါသည်— အနိစ္စ၊ အနိစ္စ။)

(၃၅) မပြတ် နှိပ်စက်အပ်သည်ကို နှလုံးမသွင်း၊ ဣရိယာပုထ် ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမထင်ဟုဆို၏၊ ဣရိယာပုထ်ဖျက်ပြပါ။ ။(ဤရုပ်၊ ဤနာမ်သည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်ခံရပါသည်၊ ဣရိယာပုထ် ပြောင်းလွှဲခြင်းဖြင့်အညောင်းပြေ၍ ချမ်းသာသည် မဟုတ်ပါ။ ဣရိယာပုထ်တခုမှတခုသို့ မရောက်ဘဲအမြဲ နှိပ်စက်ခံနေရပါသည်-ဒုက္ခ—ဒုက္ခ။)

(၃၆) ပထဝီ၊အာပေါစသော အကွဲအပြားကိုနှလုံး မသွင်း၊ ဃနဖုံးလွှမ်းခြင်းကြောင့် အနတ္တမထင်ဟု ဆို၏။ဃနဖျက်ပြပါ။ ။(ဤရုပ်၊ဤနာမ်သည် ပထဝီ၊အာပေါ—စသော အကွဲအပြားဖဿဝေဒနာစသော အကွဲအပြားဖြစ်ပါသည်။ တလုံးထည်းဘဲဃန ခိုင်ခဲ့ သည် မဟုတ်ပါ။ ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်အောင် သေးငယ်၍ မျက်စိတမှိတ်ခန့်မျှ အသက်မရှည်သော မှုန်မှုန်မွှားမွှား တရားရုပ်ကလေးတွေ ဖြစ်ပါသည်။ ငါ ကိုယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါဟုစွဲယူစရာမရှိ—အနတ္တ၊အနတ္တ။)

(၃၇)' ဘင်ပဟူသော ဘင်္ဂညာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အမြင်သန်၍ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း လျင်လျင်မြန်မြန် ထင်ဖန်များသောအခါ ဖြစ်ခြင်းမမြင်၊ ပျက်ခြင်းကိုသာမြင်ရခြင်းသည် ဘင်္ဂညာဏ်ဖြစ်ပါသည်။)

(၃၈) ဘင်္ဂညာဏ်ဖြင့် ပျက်ခြင်းမျှမြင်ပုံကို ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(လျှပ်စစ်ပြက်သောအခါလျင်မြန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းကိုစွဲအောင်မမြင်၊ ပျက်ခြင်းသာ စွဲအောင်မြင်ရပါသည်။ ထိုအတူရုပ်နာမ်တို့၏ လျင်မြန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းမမြင်၊ ပျက်ခြင်းသာ စွဲအောင်မြင်ရပါသည်။)

(၃၉) ဘင်္ဂညာဏ်ဖြင့် ပျက်ခြင်းကိုသာ မြင်ပြစမ်းပါ။ ။(ဤရုပ်၊ ဤနာမ်၊ သင်္ခါရအစုသည် ဖြစ်လေသမျှ ပျက်တို့ချည်းသာ ဖြစ်လေစွတကား။ တဖျစ်ဖျစ်မြည်သူ ဒိုးကင်းပူထက်နှမ်းစေ့ကျက်သကဲ့သို့တပျက်ပျက်ထည်းသာ ပျက်လေစွတကား။ မိုးသည်းကြီး ရွာစဉ်ရေပြင်အထက် ဥဗောင်းရေပွက် လျင်စွာ ပျက်သကဲ့သို့ အပျက်မြန်လှလေစွတကား။)

(၄၀) ဘင်္ဂညာဏ်ရသူ၏အာနိသင်ကိုဖော်ပြပါ။ ။(ရုပ်နာမ်လောကဥ္စဘင်္ဂညာဏ်ရ လျင်ဦးခေါင်းမီးလောင်သူအသား ကိစ္စတပါး ပယ်ရှား၍ —ဝါ—ဦးခေါင်းမီးလောင်စဉ်သော်လည်းကိစ္စတပါးပယ်ရှား၍ဘင်္ဂညာဏ်ဖြင့် ပျော်ပျော်ကြီးအပျက်ကို ရှုနိုင်ပါသည်၊ အပျက်မြင်သူကို သေမင်းမမြင်နိုင်လတ္တံ့။

ယထာ ပုပ္ဗုဠကံပဿေ၊ ယထာပဿေမရီစိကံ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာနပဿတိ။

ပုပ္ဗုဠကံ၊ ဥဗောင်း ရေပွက်ကို။ ပဿေယထာ၊ တဖျစ်ဖျစ်ပျက်အင်—ရှုမြင်သကဲ့သို့။ မရီစိကံ၊ တံလျှပ်ကို။ ပဿေယထာ၊ ရေမဟုတ်ဘဲ ရေအသွင်ရှုမြင်ရသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ လောကံ၊ ခန္ဓာငါးဝ ရုပ်နာမ်လောကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ အပျက်စုနှင့်ကိုယ်မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်အသွင်ဟု ဉာဏ်အသက်ဝင်၍ ရှုမြင်သူကို ။မစ္စုရာဇာ၊ သေမင်းသည်။ နပဿတိ၊ မမြင်နိုင်။ ဝါ၊အရဟတ္တဖိုလ်ရ၍ ဘဝတဖန်မရှိသောကြောင့် မမြင်ရလေတော့သတည်း။ ဤသို့ဟောပါသည်။)

(၄၁) အပျက်ကိုပျော်ပျော်ကြီးရှုနိုင်ပုံကို ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(အချုပ်ထောင်အတွင်း အကျဉ်းခံရသူသည် ထိုအချုပ်ထောင်၏ပျက်သောနေ့ရာ တခုကိုမြင်ရလျှင်ထိုအပျက်ကို ပျော်ပျော်ကြီး ရှုနိုင်ပါသည်။ အချုပ်ထောင်၏ အပျက်မြင်သူသည် မကြာမီအချုပ်ထောင်စောင့်သူတို့ မမြင်ရာသို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။)

(၄၂) ဘယ-ဟူသောဘယဉာဏ် ဟူသည်အဘယ်နည်း။ ။(ဘင်္ဂဉာဏ်အမြင်သန်၍ ၃၁ဘုံ—သင်္ခါရအားလုံးသည် ကြောက်ဘွယ်ဘေးရန်ကြီးပါတကား—ဟု တွယ်တာခြင်း ကင်းလျက် ကြောက်ခြင်းသည် ဘယဉာဏ်မည်ပါသည်။)

(၄၃) ဘယညာဏ်ဖြင့် ကြောက်ပုံ ကြောက်ပြစမ်းပါ။ ။(၃၁—ဘုံသင်္ခါရ အားလုံးသည် ခြင်္သေ့ သစ်ကျားပမာ ကြောက်စရာကောင်းလေစွ။ မြွေဆိုး၊ ဆင်ဆိုး၊ မိုးကြိုးစက်ကွင်းပမာ လန့်စရာကောင်းလေစွ။ မီးကျိုးရအသွင် စစ်မြေပြင်တန္တန်း-သင်းချိုင်းကုန်းပမာ နေစရာမကောင်းလေစွ။ အတိတ်ရုပ်နာမ်တွေပျက်ပြီးပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်တွေ ပျက်ဆဲ၊ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်တွေ ပျက်လတ္တံ့။ ကာမဘုံခန္ဓာရှားနှစ်တံကျင်ပမာ။ ရူပဘုံ ခန္ဓာ သံတံကျင်ပမာ။ အရူပဘုံ ခန္ဓာ ရွှေ တံကျင်ပမာ တွယ်တာဘွယ် မကောင်း၊ သက်သာကြောင်းမပါ၊ ကြောက်ဘွယ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်စွတကား။)

(၄၄) တွယ်တာခြင်း ကင်းပုံကို ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(မင်းဖြစ်သင့်သော သူပုန်သုံးယောက်၏ မိခင်သည် သားကြီး ဦးခေါင်းဖြတ်ပြီးကိုမြင်ပြီး၍သားလတ် ဦးခေါင်းဖြတ်ဆဲကိုမြင်ရသောအခါ သားငယ်ကိုလည်း ဦးခေါင်းဖြတ်လတ္တံ့ဟုသိ၍ ငါ့သားဟု တွယ်တာစရာ မထင်သကဲ့သို့ အတိတ်ရုပ်နာမ်တွေ ပျက်ပြီး၍ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်တွေပျက်ဆဲကို မြင်ရသောအခါ အနာဂတ် ရုပ်နာမ်တွေလဲ ပျက်လတ္တံ့ဟုသိ၍ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါဟု—တွယ်တာစရာ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရကို မမြင်ရသဖြင့် တွယ်တာခြင်းကင်းရပါသည်။)

(၄၅) ဒေါသကြောက်၊ ညာဏ်ကြောက်ကို ရှင်းပြ၍ လိုအပ်သော ကြောက်ခြင်းကို ဖေါ်ပြပါ။ ။(တောထဲ၌ ကျားကို ရင်ဆိုင်မြင်ရသောအခါ ဘာမှုမကြံတတ်

အောင် တွေ့ဝေလျက် ကြောက်ခြင်းသည် ဒေါသ ကြောက် ဖြစ်ပါသည်။ လှောင်အိမ်ထဲက ကျားကိုမြင် ရသောအခါ ဤသို့ဤသို့ ကြောက်စရာကောင်းသည်ဟု ဆင်ခြင် တိုင်းထွာ နိုင်သော ကြောက်ခြင်းသည် ဉာဏ် ကြောက် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဝိပဿနာ အရာ၌ သတိ သမ္ပဇည မကင်းသော ဉာဏ်ကြောက်ကိုသာ အလိုရှိရ ပါသည်။)

(၄၆) အာ-ဟူသော အာဒီနဝဉာဏ် ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ဘယဉာဏ်ဖြင့် ကြောက်၍ ၃၁-ဘုံ သင်္ခါရအားလုံးကို မဆက်ဆံလိုသဖြင့် အပြစ်မြင်ခြင်း သည် အာဒီနဝဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၄၇) အာဒီနဝဉာဏ်ဖြင့် အပြစ်မြင်ပြစမ်းပါ။ ။ (ဘုံသုံးပါးသည် လုံ့တံကျင် သုံးစင်း မီးကျီးတွင်း သုံးခု နှင့်တူလေစွ။ ခတ်ကြီးလေးပါးသည် မြွေဆိုးကြီးလေး ကောင်နှင့် တူလေစွ။ ခန္ဓာငါးပါးသည် သံလျက်ရိုးသော သူသတ်ယောကျ်ား ငါးဦးနှင့်တူလေစွ။ စက္ခုသောတ စသော ကိုယ်တွင်း အာယတန ခြောက်ပါးသည် ထားပြတိုက် ခံရသော ရွာ ၆-ခုနှင့် တူလေစွ။ ရူပါရုံ- သဒ္ဒါရုံ စသော ပြင်ပ အာယတန ခြောက်ပါးသည် ထားပြကြီး ၆-သင်းနှင့် တူလေစွ။ ဝိညာဏ ဋ္ဌိတိ ၇-ပါး။ သတ္တာ-ဝါသဘုံ ၉-ပါးသည် မီး ၁၁-မျိုး တောက် လောင်သော ခုနစ်ထပ်အိမ်ကြီး၊ ကိုးထပ်အိမ်ကြီးနှင့် တူလေစွ။ ဆက်ဆံ စရာ အနည်းငယ်မျှ မရှိလေစွ တကား။)

(၄၈) ခေတ်ကြီးလေးပါးကို 'မြေဆိုးကြီး လေးကောင်နှင့် တူပုံ အပြစ်မြင်ပြစမ်းပါ။ ။(ဤကိုယ်၌ ပထဝီပျက်လျှင် ကဋ္ဌမုခ မြွေကိုက်သကဲ့သို့ တောင့်တင်း၏။ ပထဝီနှံ့သော ဤကိုယ်သည် ကဋ္ဌမုခမြွေ၏ ခံတွင်း၌နေရသည်နှင့် တူလေစွ။ ။အာပေါပျက်လျှင် ပူတိမုခ မြွေကိုက်သကဲ့သို့ ပုပ်ပွ၏။ အာပေါနှံ့သော ဤကိုယ်သည် ပူတိမုခမြွေ၏ ခံတွင်း၌ နေရသည်နှင့် တူလေစွ။ ။တေဇောပျက်လျှင် အဂ္ဂိမုခ မြွေ ကိုက်သကဲ့သို့ ပူလောင်၏။ တေဇောနှံ့သော ဤကိုယ်သည် အဂ္ဂိမုခမြွေ၏ ခံတွင်း၌ နေရသည်နှင့် တူလေစွ။ ။ဝါယောပျက်လျှင် သတ္ထမုခမြွေကိုက်သကဲ့သို့ ပေါက်ကွဲ၏။ ကြေလွင့်၏။ ဝါယောနှံ့သော ဤကိုယ်သည် သတ္ထမုခမြွေ၏ ခံတွင်း၌ နေရသည်နှင့်တူလေစွ။)

(၄၉) ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်နည်း အမြွက်ဖြင့် အပြစ်မြင်ပြစမ်းပါ။ ။(ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်ခြင်းသည် ဒုက္ခ၊ ခန္ဓာငါးပါး အဆက်ဆက်သည် ဒုက္ခ။ အကြောင်းနိမိတ်ရှိခြင်းသည် ဒုက္ခ။ အားထုတ်ခြင်းသည်ဒုက္ခ။ ပဋိသန္ဓေရှိခြင်းသည် ဒုက္ခ—ဤကား အပြစ်ကိုသိသော အာဒီနဝဉာဏ် ငါးခု။ ခန္ဓာငါးပါး မဖြစ်ခြင်းသည် သုခ၊ ခန္ဓာငါးပါးမဆက်ခြင်းသည် သုခ။ အကြောင်းနိမိတ်မရှိခြင်းသည်သုခ။ အားမထုတ်ခြင်းသည် သုခ။ ပဋိသန္ဓေ မရှိခြင်းသည် သုခ—ဤကား နိဗ္ဗာန်ကိုသိသော သန္တိပဒဉာဏ် ငါးခု။)

(၅၀) အာဒီနဝဉာဏ် ပြရာ၌ သန္တိပဒဉာဏ်ကို အဘယ်ကြောင့် တွဲ၍ ဟောပြသနည်း။ ။(အာဒီနဝ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မြင်စေလို၍၎င်း၊ဘေးမြင်၍ ကြောက်သူအား သက်သာရာရစေလို၍၎င်း။ ဘေးကိုမြင်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွှတ်ကိုင်းသက်ဝင်နိုင်သည်ဟု အကျိုးကို ပြလို၍၎င်း–သန္တိပဒဉာဏ်ကို တွဲ၍ ဟောပြတော်မူပါသည်။)

(၅၁) နိ-ဟူသော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(အာဒီနဝဉာဏ်ဖြင့် အပြစ်မြင်၍ ဘုံသုံးပါး၌ ငြီးငွေ့သော ဉာဏ်သည်၊ ဝါ၊ သန္တိပဒ-နိဗ္ဗာန်သို့ ညွှတ်ကိုင်း သက်ဝင်သော ဉာဏ်သည် နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၅၂) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ဘုံသုံးပါး ငြီးငွေ့ပြစမ်းပါ။ ။ (ရွှေဟင်္သာသည် ဒွန်းစဏ္ဍားရေအိုင်၌ မမွေ့၊ ဟိမဝန္တာ အိုင်ကြီး၌သာ မွေ့သည်။ ဘုံသုံးပါးသည် ဒွန်းစဏ္ဍား ရေအိုင်နှင့် တူလှ၏။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အိုင်ကြီးသာ မွေ့ လျော်ဘွယ် ကောင်းလေစွ။ ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းသည် လှောင်အိမ်ရွှေချိုင့်၌ မမွေ့၊တောသုံးထောင်၌သာ မွေ့သည်။ ဘုံသုံးပါးသည် သံချိုင့်၊ ငွေချိုင့်၊ ရွှေချိုင့်နှင့် တူလှ၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်ချိုင့်ကြီးသာ မွေ့လျော်ဘွယ် ကောင်းလေစွ။ ဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူတော်သည် မြို့ရွာအတွင်း၌ မမွေ့၊ ဆဒ္ဒန်အိုင်ကြီး၌သာ မွေ့သည်။ဘုံသုံးပါးသည် မြို့ရွာအတွင်းနှင့်တူလှ၏။ "ခန္ဓာငါးပါးမဖြစ်ခြင်းသည်

သုခ”စသည်ဖြင့် တွေးဆမြင်ရသော သန္တိပဒဉာဏ်နိဗ္ဗာန်အပိုင်ကြီးသော မွေလျော်ဘွယ်ကောင်းလေစွ။)

(၅၃) ဘယ၊အာဒီနဝ၊နိဗ္ဗိဒါ ဤဉာဏ်သုံးပါးထူးပုံဘူပုံဖေါ်ပြပါ။ ။(ဘယဉာဏ်—ကြောက်ခြင်း အာဒီနဝဉာဏ်……အပြစ်မြင်ခြင်း၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ငြီးငွေ့ခြင်းအားဖြင့် အားထုတ်စဉ် သဘောမတူပါ။အပြီးအဆုံးသို့ရောက်သောအခါသဘောတူပါသည်။ တဉာဏ်ထည်းသုံးမည်ရဟူ၍ပင် မိန့်ဆိုကြပါသည်။)

(၅၄) မု-ဟူသော မုဥ္စိတုကမျတာဉာဏ်ဟူသည်အဘယ်နည်း။ ။(နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် လွန်စွာ ငြီးငွေ့၍ဘုံသုံးပါးမှ ထွက်မြောက်လို, လွတ်လိုသော ဉာဏ်သည် မုဥ္စိတုကမျတာဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၅၅) မုဥ္စိတု ကမျတာဉာဏ်ဖြင့် လွတ်လိုပြစမ်းပါ။ ။(ဘုံသုံးပါး၌ အိုဘေး၊နာဘေး၊ သေဘေးအကြားကျင်လည်ရခြင်းသည် ပိုက်ကွန်မိသော ငါး၊ ဂဠုန်လက်တွင်း နဂါး၊ မြွေခံတွင်း ဘားနှင့် တူလှ၏။ ယခုလွတ်မှုကောင်းလေစွ။ ။ချိန့်လှောင်သော တောကျက်၊ကျော့ကွင်းမိသော တောဝက်၊ ကြောင်ခံတွင်း ကြွက်နှင့်တူ လှ၏။ ယခုလွတ်မှု ကောင်းလေစွ။ ။အလမ္ပယ်မြွေအလား၊ စွန်လက်သည်းကြား စာသူငယ်၊ ညွန်အိုင်အလယ် ဆင်ပြောင်နှင့် တူလှ၏။ ယခုလွတ်မှု ကောင်းလေစွ။)

(၅၆) ပဋိ-ဟူသော ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်ဟူသည်အဘယ်နည်း။ ။(မုဥ္စိတုကမျတာဉာဏ်ဖြင့် လွတ်လို

သော်လည်း လွတ်ကြောင်းမပြည့်စုံသဖြင့် သင်္ခါရ တို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ပြန်၍ သိမ်းဆည်းသော ဉာဏ်သည် ပဋိသင်္ခါဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၅၇) ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့် ပြန်၍သိမ်းဆည်းပြစမ်း ပါ။ ။(ရုပ်သည် ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းကြောင့် အနိစ္စ၊ အနိစ္စ။ ကြောက်ဘွယ်ဘေး ရှိခြင်းကြောင့် ဒုက္ခ၊ဒုက္ခ။ စက်ဆုပ်ဘွယ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အသုဘ၊အသုဘ။ အနှစ် သာရ မရှိခြင်းကြောင့် အနတ္တ၊ အနတ္တ။ ။ဝေဒနာ သည်......။သညာသည်......။သင်္ခါရသည်......။ဝိညာဏ် သည် ထိုအတူ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အသုဘ၊အနတ္တ။)

(၅၈) လွတ်ကြောင်း မပြည့်စုံသဖြင့် ပြန်၍ သိမ်း ဆည်းရပုံကို ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(သင်္ဘောသား တို့ ဖမ်းသွားသော ကျီးငှက်သည် ကမ်းမမြင်သော သမုဒ္ဒရာသို့ရောက်မှပြန်လွှတ်လိုက်သောအခါ အထက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာကြည့်၍ ကမ်းခြေမြင်လျှင် တရှိန်ထည်းပျံသွားပါသည်၊ ကမ်းခြေမမြင်လျှင်မပျံနိုင် သဖြင့် ထိုသင်္ဘော၏ လင်းယဉ်တိုင်၌ပင် ပြန်၍နားရ ပါသည်၊ ထိုအတူ ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန် ကမ်းခြေကိုမမြင်၍တရှိန်ထည်းမသွားနိုင်သဖြင့် သင်္ခါ ရတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ပြန်၍သိမ်းဆည်းရ ပါသည်။)

(၅၉) ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်အရာ၌ တံငါသည် ဥပမာ ကို ဖေါ်ပြပါ။ ။(တံငါတယောက်သည် ငါးဆောင်း ရာ၌ မိသောအကောင်ကို လည်ပင်း၌ ဆုပ်လျက်-

"ငါးကြီးတကောင်ရပြီ"ဟု ဝမ်းမြောက် ပါသည်-၁။ ရေမှထုတ်ဖေါ်သောအခါ လည်ရေးသုံးတန့်ကို မြင်ပါသည်—၂။ ထိုအခါမြွေဟုသိ၍ ကြောက်ပါသည်—၃။ အပြစ်မြင်ပါသည်—၄။ ငြီးငွေ့ပါသည်—၅။ လွှတ်ပစ်လိုပါသည်—၆။ လွှတ်ကြောင်းပြည့်စုံအောင် မြဲစွာဆုပ်၍ ရစ်သောအမြီးကိုဖြေ၍ မြှောက်၍ကြွိမ်ကြွိမ် ဝင့်ပါသည်—၇။ ထိုနောက် အားနည်းသော မြွေကို လွှင့်၍ ပစ်ပါသည်—၈။ ထိုနောက် ကမ်းပါးသို့တက်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ လာလမ်းပြန်ကြည့်၍—၉။ ဘေးကင်းရာ၌ တည်ပါသည်—၁၀။)

(၉၀) ယခု ဖေါ်ပြသော တံငါသည် ဥပမာကို ဥပမေယျရှင်းပြပါ။ ။(ထိုတံငါနှင့်တူသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုံသုံးပါး၌ ခန္ဓာအတ္တဘောကိုရ၍ ငါ ကိုယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါဟု-လည်ပင်း၌ဆုပ်လျက် ဝမ်းမြောက်ပါသည်-၁။ထိုအတ္တဘောကို သမ္မသနဉာဏ်။ဥဒယ—ဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် ဖေါ်ထုတ်သောအခါ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ—ဟူသော လည်ရေးသုံးတန့်ကို မြင်ပါသည်—၂။ ထိုအခါ ဘယဉာဏ်ဖြင့် ကြောက်ပါသည်—၃။ အာဒီနဝဉာဏ်ဖြင့် အပြစ်မြင်ပါသည်—၄။ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ငြီးငွေ့ပါသည်—၅။ မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်ဖြင့် လွှတ်ပစ်လိုပါသည်—၆။လွှတ်ကြောင်းပြည့်စုံအောင် ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်၍ သိမ်းဆည်း၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အသုဘ၊ အနတ္တ၊ဟု ကြွိမ်ကြွိမ် ဝင့်ပါသည်—၇။ ထိုနောက် အားနည်းသော သင်္ခါရတို့ကို

ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့် လွှတ်၍ပစ်ပါသည်—၈။ ထို့နောက် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကမ်းပါးသို့တက်၍ လာလမ်း ပြန်ကြည့်ပါသည်—၉။ ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ဘေးကင်းရာ၌ တည်ပါသည်—၁၀။)

(၆၁) ၇—ဟူသော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ။(ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်ဖြင့် ပြန်၍သိမ်းဆည်း ဖန်များလတ်သော် သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူ ရှုနိုင်သော ဉာဏ်သည် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်မည်ပါသည်။)

(၆၂) အဘယ်သို့ဖြစ်၍ သင်္ခါရတို့၌လျစ်လျူရှုနိုင် သော ဉာဏ်ဖြစ်လာသနည်း။ ။(သင်္ခါရတို့၌ကြောက် ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်းကိုရင်း၊ မုန်းခြင်း, ချစ်ခြင်းကိုရင်း ပယ်နိုင်သောကြောင့် လျစ်လျူရှုနိုင်သောဉာဏ် ဖြစ် လာပါသည်။)

(၆၃) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်လာပုံကို ထင် ရှားအောင် ရှင်းပြပါ။ ။(ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ ထင်သော်လည်း အနတ္တမထင်—သုညမမြင်လျှင် သစ္စာလေးပါးမသိနိုင်ပါ။ အနတ္တ ခိုင်မြဲစွာထင်အောင် အနည်းနည်းအဖုံဖုံ ပြန်၍သိမ်းဆည်းရပါသည်။ သိမ်း ဆည်းဖန် များလတ်သော် ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါဟု ယူစရာမမြင်သဖြင့် ကြောက်ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်းလဲ မဖြစ်ပါ။ မုန်းခြင်း, ချစ်ခြင်းလဲမဖြစ်ပါ၊ ထိုအခါ လျစ် လျူရှုနိုင်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်လာပါ သည်။)

(၆၄) ရုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းပယ်၍ လျစ်လျူရှုနိုင်ပုံကို ဥပမာ ဆောင်ပြပါ။ ။(ချစ်လှစွာသော မယားကို ပြော၍မရ–ယုတ်မာလှသောကြောင့်စွန့်ပစ်လိုက်သော သူသည် နောက်၌ ဘယ်လိုနေနေ မရုန်း,မချစ် လျစ်လျူရှုနိုင်ပါသည်။ ထိုအတူ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရ တရားတို့၌ မရုန်း,မချစ် လျစ်လျူရှုနိုင်ပါသည်။)

(၆၅) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ရသော ယောဂီ၏ စိတ်အနေအထားကိုဖော်ပြပါ။ ။(သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ရသော ယောဂီ၏ စိတ်အနေအထားသည် ကြာရွက်၌ ရေပေါက်၊ မီးရှိန်ကြောက်သော ကြက်တောင်၊ မီး လောင်သော အမဲချွတ်ကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါးသင်္ခါရတို့၌ တွန့်ဆိပ်ခွေကုပ် စက်ဆုပ်ခြင်း, လျစ်လျူရှုခြင်း သ ဘောရှိပါသည်။ ၃၁–ဘုံ သံသရာဓာတ်ခုံ၌ မိမိ အတ္တ ဘောကို ထုတ်ပြခြင်းငှါ အာသာဆန္ဒမရှိ နိုင်တော့ပါ။)

(၆၆) မုဉ္စိတုကမျတာ၊ ပဋိသင်္ခါ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဤဉာဏ်သုံးပါးထူးပုံ၊ တူပုံဖော်ပြပါ။ ။(အစ၌ လွတ် လိုခြင်း၊ အလယ်၌ လွတ်ကြောင်းပြည့်စုံအောင်ပြုခြင်း၊ အဆုံး၌ လျစ်လျူရှုခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံမှုထူးပါသည်။ သုံးမည်ရတဉာဏ်ထည်းဟူ၍ပင် မိန့်ဆိုကြပါသည်။ အနက်ထူးမရှိပါ၊)

(၆၇) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရပြီးသော ယောဂီ၏ ဝိပဿနာ ဉာဏ်သည် အဘယ်သို့ ပြားသနည်း။ ။ (သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ရပြီးသောယောဂီ၏ ဝိပဿနာ

ဉာဏ်သည် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်ဟု သုံးမျိုးပြားပါသည်။)

(၆၈) သင်္ခါရုပေက္ခာ၊ အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူဟူသော ဉာဏ်သုံးပါးသည် အဘယ်သို့သော အမည်ထူးကို ရသနည်း။ ။(သင်္ခါရုပေက္ခာ၊ အနုလောမ၊ဂေါတြဘူဟူသော ဉာဏ်သုံးပါးသည် သိခါပတ္တာဟူ၍ရင်း၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဟူ၍ရင်း အမည်ထူးတို့ကိုရပါသည်။)

(၆၉) သိခါပတ္တာ၏ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြပါ။ ။(သိခါ- ထွန့်ထိပ်သို့+ပတ္တာ—ရောက်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ် ထိပ်ဆုံးသို့ရောက်သောကြောင့် သိခါပတ္တာမည်ပါသည်။)

(၇၀) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းပြပါ။ ။(ဝုဋ္ဌာန—ထသည်၊ မဂ်သည် အပါယ်စသော ဘုံဘဝမှထသည်။နိဗ္ဗာန်အာရုံပြုသောကြောင့် သင်္ခါရ အာရုံဟူသော သင်္ခါရ နိမိတ်မှလည်း ထသည်။ ထသောကြောင့် ဝုဋ္ဌာန မည်ပါသည်။ဂါမိနီ—သွား၏။ ဝုဋ္ဌာန မည်သော မဂ်သို့ ဆိုက် အောင် သွားသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ မည်ပါသည်။)

(၇၁) ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို အဘယ်အခါရနိုင်သည်၊ အဘယ်သူ ရနိုင်သည်၊ ရှင်းပြပါ။ ။(ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို ဤသာသနာ ငါးထောင် အတွင်း ရနိုင်ပါသည်။ကံကြီးငါးပါးမထိုက်သူ၊နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကင်းသူ၊ သဒ္ဓါ ယုံကြည်ခြင်းအားကြီးသူ၊ အာသာဆန္ဒပြင်းထန်သူ—ဤအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော လူတိုင်း

ပါရမီမလို–ဒွိဟိတ်၊ တိဟိတ်၊ ဘယ်သူမဆို ရနိုင်ပါသည်။)

(၇၂) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ အားထုတ်သူ၏ အာနိသင်ကို ဖော်ပြပါ။ ။(သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်အထိ အားထုတ်ခြင်းသည် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရကြောင်း အင်္ဂါဖြစ်ပါသည်။)

(၇၃) ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်၏ အာနိသင် အမြွက်မျှ ဖော်ပြပါ။ ။(ရှင်စူဠပန်သည် ဂါထာတပုဒ်ကို သုံးလ သင်သော်လည်း နှုတ်တက်မရပါ။နောက်၌ ပဝါဖြူတခုကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်စဉ် မည်းညစ်သွားသည်ကို မြင်ရသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့်ရ၍ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပါသည်။ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၍ ပိဋကတ်သုံးပုံဘုရားစကားတော်ကို ဆရာထံမသင်ဘဲတတ်မြောက်ပါသည်။ပုထုဇဉ်ထဲက မရကောင်းသောကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရလျှင် ပုထုဇဉ်လောဟု တွေးတောဘွယ်မရှိပါ။ ချမ္ဗုဒ္ဓာရာ– ကျွန်မ သောတာပန် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ဗဟုသုတ ဧတဒဂ်ပင်ရပါသည်။ဤကား အမြွက်မျှဖြစ်ပါသည်။)

(၇၄) ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့်ရုပ်,နာမ်,သင်္ခါရ တို့ကို လျစ်လျူရှုပြစမ်းပါ။ ။(တွေ့သမျှကသင်္ခါရ ရုပ်နာမ်အားလုံးသည် အတ္တမှဆိတ်၏။ နိစ္စ သာရမှ ဆိတ်၏။ငါဟူသော အတ္တမရှိ။ ငါ့ဥစ္စာ ဟူသော အတ္တ နိယမရှိ။ ဘယ်နေရာ ဘယ်အခါ ဘယ်သဘော၌ မဆို

ငါဟု-ဆိုစရာကိုယ်မရှိ၊သူ—ဟုဆိုစရာ ကိုယ်မရှိ၊သူ၏ ကြောင့်ကြစရာ ငါမရှိ။ ငါ၏ ကြောင့်ကြစရာ သူမရှိ။ ၄က်ပျော့တိုး လက်ပံတိုး တူစွာ အနှစ်မပါ၊ အနှစ် မဟုတ်။ အနှစ်ကင်း၏။တောင့်တ၍မနိုင်၊ စိုးပိုင်သူမဖြင်၊ သခင်မရှိ—အလိုမတူဘဲ ဖြစ်၏။ သူစိမ်း ပြင်ပဖြစ်၏။ သတ္တဝါ မဟုတ်။ အသက်မဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ် အချည်းနှီး အလကားဖြစ်၏၊ မိတ်ဆွေ ပုံဟန်သေကြောင်းကြီးသော ရန်သူနှင့်တူ၏။အိုနာသေ ရေး ဒုက္ခဘေးမျိုးစုံရှိ၏။ ဘာတခုမျှ အားကိုးစရာ မရှိ သုညအတိဖြစ်၏။)

(၁၅) ဤသဒ္ဓိရပေက္ခာညာဏ်၌ အရှင်မောဃရာဇ မထေရ်အား မြတ်စွာဘုရား အဘယ်သို့ဟောသနည်း။

(သုညတောလောကံ အဝေက္ခဿု၊
မောဃရာဇ သဒါသတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဉဟစ္စ၊
ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ။

မောဃရာဇ၊ချစ်သားမောဃရာဇ။သဒါ၊ အခါခပ် သိမ်း။သတော၊ထင်သော သတိရှိသည်ဖြစ်၍။ အတ္တာနု ဒိဋ္ဌိံ၊ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိမည်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်ကို။ ဉဟစ္စ၊ပယ်နုတ်၍။လောကံ၊ခန္ဓာငါးဝ ရုပ်နာမ်လောက ကို။သုညတော၊နိစ္စမရှိ၊သုခမရှိ၊ အတ္တမရှိ—သုည အတိ ဟူ၍။အဝေက္ခဿု၊သက်ဝင်အောင်ရှုလော။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ရှုသည်ရှိသော်။ မစ္စုတရော၊ သေမင်းကို လွန်သည်။ သိယာ—ဟောတိ၊ဖြစ်၏။……ဤသို့ ဟောပါသည်။)

(၇၆) နှ—ဟူသော အနုလောမ ဉာဏ်သည် အဘယ်နည်း။ ။(သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရင့်သန်၍မဂ်စိတ်ဖိုလ်စိတ် ဖြစ်အံ့သော အခါ ဇောဝီထိထည်း၌ ဖြစ်သော ပရိကံ၊ဥပစာ၊အနုလုံ—အမည်ရသော ထိပ်ဆုံးရောက် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အနုလောမဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၇၇) ပရိကံ၊ဥပစာ၊အနုလုံသည် အဘယ်ကြောင့် အနုလောမဉာဏ်မည်သနည်း။ ။(ပရိကံ၊ဥပစာ၊အနုလုံသည် ရှေးဉာဏ်၊ နောက်ဉာဏ် တို့အား လျော်ပါသည်။လိုက်လျောပါသည်။ထိုသို့ လျော်အောင် လိုက်လျောသောကြောင့် အနုလောမဉာဏ် မည်ပါသည်။)

(၇၈) ရှေးဉာဏ် နောက်ဉာဏ်တို့နှင့် လျော်စွာလိုက်လျောပုံကို ရှင်းပြပါ။ ။(ဤအနုလောမဉာဏ်သည် အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်မှ စ၍ဖြစ်သော ဥ,ဘင်,ဘ,အာ,နိ,မု,ပဋိ,ရု—ဟူသောရှေးဉာဏ် ရှစ်ပါး၏ အလုပ်ကိစ္စကို မှန်ကန်ပေသည်ဟု ထောက်ခံသကဲ့သို့ ဖြစ်၍ လျော်ပါသည်၊ နောက် မဂ်ဉာဏ်၌ ရှိသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇—ပါးတို့သို့ ရောက်အောင် ပို့သကဲ့သို့ ဖြစ်၍လည်း လျော်ပါသည်။)

(၇၉) ရှေးဉာဏ်၊နောက်ဉာဏ်တို့နှင့်လိုက်လျောပုံ ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(အမတ်ကြီး ရှစ်ဦး—ရုံးထိုင်၍ တရားနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်သော စီရင်ချက်ကို မင်းတရားကြီးသည် ကြည့်ရှု၍— ဤအတိုင်း တည်စေရမည်ဟု အမိန့်ချခြင်းသည် အမတ်ကြီးရှစ်ဦး၏ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် လိုက်လျောပါသည်။ ရှေးရှေး မင်းတို့၏ ဓမ္မသတ်ဖြတ်

ထုံးနှင့်လည်း လိုက်လျောပါသည်။ထိုအတူအနုလောမ ဉာဏ်သည် ရှေးဉာဏ်ရှစ်ပါး၏ ကိစ္စနှင့်ရင်း၊နောက်မဂ် ဉာဏ်၌ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတို့နှင့်ရင်း လိုက် လျောခြင်းဖြစ်ပါသည်။)

(၁၀) အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ပုံ ထင်ရှားအောင်ဖြစ် ပြစမ်းပါ။ ။(သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖန်ဖန်ထက်သန် ၍ မဂ်စိတ်ဖြစ်လိုသည်ရှိသော် ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ။ လက္ခဏာ တပါးပါးကို အာရုံပြု လျက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ် တကြိမ်ဖြစ်၍ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ–ဟု ဝိပဿနာဇော သုံးကြိမ် ဖြစ်ပါ သည်။ထိုနောက် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဂေါတြဘူ ဝိပဿနာဉာဏ်ဇောတကြိမ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဇော တကြိမ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ဇော နှစ်ကြိမ်, သုံးကြိမ် ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျပါသည်။ ။ဤဝိထိစိတ်စဉ်၌ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံသည် အနုလောမဉာဏ် ဖြစ်ခြင်း ဖြစ် ပါသည်။)

(၁၁) ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၏ သဘောကို ရှင်း ပြပါ။ ။(မဂ်၏အခြေခံ ဖြစ်သောကြောင့် ပရိကံမည် ပါသည်။ မဂ်၏အနီး၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပစာမည်ပါ သည်။ မဂ်အားလျော်သောကြောင့် အနုလုံ မည်ပါ သည်။)

(၁၂) ဂေါတြဘူဉာဏ်ဇော၏သဘောကို ရှင်းပြ ပါ။ ။(ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သော်လည်း ကိလေသာ သတ်ခြင်းကိစ္စ မပြီးပါ။

ကာမဓော–တ်ဒက်ပဟာန်သော ဖြစ်ပါသည်။ မဂ်ကို အချက်ပေးသော ရှေ့တော်ပြေးဖြစ်ပါသည်။ ပုထုဇဉ် အနွယ်ကို ဖျက်၍ အရိယာအနွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကြောင့် ဂေါတြဘူ မည်ပါသည်။)

(၇၃) သောတာပတ္တိ၏ သဘောကို ရှင်းပြပါ။ ။ (သောတ- မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသော နိဗ္ဗာန် တံခါးဝသို့+ အာပတ္တိ-ရှေးဦးစွာ ရောက်သောကြောင့် သောတာပတ္တိ မည်ပါသည်။)

(၇၄) မဂ်ဉာဏ်ဇော၏ သဘောအစွမ်း သတ္တိကို ရှင်းပြပါ။ ။(မဂ်ဉာဏ်ဇောသည် ဂေါတြဘူ အချက် ပေးသော သညာဖြင့် တကြိမ်ထည်းသာဖြစ်၍ ကိလေ သာကို ကိစ္စပြီးအောင်သတ်သော လောကုတ္တရာဇော– သမုစ္ဆေဒပဟာန် ဖြစ်ပါသည်။ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယကိုပယ်ခြင်း၊ နိရောဓကို မျက်မှောက် ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသော မဂ္ဂကို တိုးပွားစေခြင်း အားဖြင့် မဂ်ကိစ္စလေးချက် တပြိုင်ထည်း ပြီးစေပါ သည်။အနမတဂ္ဂ သံသရာ–ဝဋ်ဒုက္ခ သမုဒြာကို ခန်းစေ ပါသည်။ အပါယ်တံခါး ပိတ်စေပါသည်။ သူတော် ကောင်းဥစ္စာ ခုနစ်ဖြာသို့ ရေးရှုပြုပါသည်။ မိစ္ဆာမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကို ပယ်ပါသည်။ တွင်း၊ ပ၊ နီး၊ ဝေး၊ ကြီး၊ သေး သောဘေးရန်ကို ငြိမ်းစေပါသည်။ ဘုရားရှင်၏ သား တော်စစ်၊ သမီးတော်စစ် အဖြစ်သို့ ရောက်စေပါသည်။ ရတနာသုံးပါး၌သက်ဝင်သော အဝိဇ္ဇမသဒ္ဒါကိုရခြင်း၊

ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရခြင်း၊ အဘိညာရခြင်းစသော အာနိသင်ကို ပြီးစေနိုင်ပါသည်။)

(၁၅) မိုလ်ဉာဏ်ဇော၏ သဘောကို ရှင်းပြပါ။ ။(မိုလ်ဉာဏ်ဇောသည် အကြိမ်များစွာဖြစ်သော လောကုတ္တရာဇောဖြစ်ပါသည်။ မဂ်သတ်သော ကိလေသာကို တဖန်ငြိမ်းအောင် ပယ်သောကြောင့် ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန် မည်ပါသည်။ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အမည်ကို ရစေပါသည်။)

(၁၆) မဂ် မိုလ် ရပြီး သူတို့အား ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သဘောကို ရှင်းပြပါ။ ။(ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် အဝိဇ္ဇာအရိက် မကုန်သေးသော သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်–သုံးယောက်တို့အား ကာမကုသိုလ်ဉာဏ်ဇော ဖြစ်ပါသည်၊အဝိဇ္ဇာအရိက်ကုန်သော ရဟန္တာအား ကာမကြိယာဉာဏ်ဇော ဖြစ်ပါသည်၊ ဤဇောဖြင့် ဆင်ခြင် ခြင်းကား ဤမဂ်ဖြင့် ငါလာခဲ့သည်ဟု မဂ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း တဝိထိ၊ဤအကျိုးရသည်ဟု မိုလ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း တဝိထိ၊ဤကိလေသာကို ပယ်ပြီးပြီဟု ပယ်ကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း တဝိထိ၊ဤကိလေသာ ကြွင်းသေးသည်ဟုကြွင်းကိလေသာကို ဆင်ခြင်ခြင်း တဝိထိ၊ ဤတရားကို အာရုံပြု၍ သိရပေပြီဟု နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း တဝိထိ–ဤသို့ ငါးဝိထိဖြစ်ပါသည်၊ အောက်ပုဂ္ဂိုလ်သုံးယောက်အား ငါးဝိထိစီ၊ ရဟန္တာအားကား ကြွင်းကိလေသာမရှိ၍

လေးဝိထိ။ ဤသို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိပေါင်း ၁၉-ဝိထိ ဖြစ်ပါသည်။)

(၈၇) သောတာပန် တည်ပြီးနောက် သကဒါဂါမ် တည်အောင် အဘယ်သို့ ပြုရသနည်း။ ။(သောတာပန် တည်ပြီးသူသည် ထိုခဏာ၌ရင်း၊ တပါးသောခဏာ၌ရင်း၊ ဘုံတဆင့်တက်ခြင်းငှါ ထိုရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို ဉာဏ်ဆယ်ပါးဖြင့်သုံးသပ်သည့်ဖြစ်အံ့၊သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် အဆုံး၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဂေါ်တြဘုံမဂ်တကြိမ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်တကြိမ်၊ ရင်းဖိုလ် နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျ၏၊ ထိုနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးဝိထိဖြစ်၏၊ ထိုအခါ လူ့ပြည်သို့ ပဋိသန္ဓေတကြိမ် လာနိုင်သော သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။)

(၈၈) ဂေါ်တြဘုံ၏ သဘောကို ရှင်းပြပါ။ ။(ပဌမ မဂ်၏ ရှေ့၌ ဂေါ်တြဘူဖြင့် ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို ဖြတ်ပြီး ပါပြီ၊ နောက်နောက် မဂ်တို့၏ ရှေ့၌ကား စင်ကြယ်ပြီ ဟူသော သဘောဖြင့်ဂေါ်တြဘုံအမည်ဖြင့် ဖြစ်ပါသည်၊ ဂေါ်တြဘူနေရာ၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဂေါ်တြဘူဟူ၍ လည်း ခေါ်နိုင်ပါသည်။)

(၈၉) အနာဂါမ် တည်အောင် အဘယ်သို့ ပြုရသနည်း။ ။(သကဒါဂါမ်တည်ပြီးသူသည် အခါမရွေး ဘုံတဆင့်တက်ခြင်းငှါ ဉာဏ်ဆယ်ပါး သုံးသပ်သည် ဖြစ်အံ့၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အဆုံး၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊အနုလုံ၊ဂေါ်တြဘုံ၊ အနာဂါမိမဂ် တကြိမ်၊

ငင်းဖိုလ် နှစ်ကြိမ်၊သုံးကြိမ်ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျ၏၊ထိုနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးဝီထိဖြစ်၏၊ ထိုအခါ ကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေမလာသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါသည်။)

(၉၀) ရဟန္တာ ဖြစ် အောင် အဘယ် သို့ ပြုရ သနည်း။ ။(အနာဂါမ် တည်ပြီးသော သူသည် အခါ မရွေး ဘုံတဆင့်တက်ခြင်းငှါ ဉာဏ်ဆယ်ပါး သုံးသပ် သည်ဖြစ်အံ့။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် အဆုံး၌ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါ်ဒြာဘု၊ အရဟတ္တမဂ် တကြိမ်၊ငင်းဖိုလ် နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျ၏။ ထိုနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာ လေးဝီထိ ဖြစ်ပါသည်။ ထို အခါ ပုဗ္ဗဇာအထူး ခံထိုက်သောရဟန္တာဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါမှ သာသနာတော်၌ ရဟန်းကိစ္စ တုံးသူဖြစ်ပါ သည်။ ခရီးဆုံးသူ ဖြစ်ပါသည်။)

(၉၁) မဂ်လေးပါး ကိလေသာပယ်စဉ်ကို ရှင်းပြ ပါ။ ။(ပဌမ မဂ်သည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် အပါယ် လားကြောင်း အကုသိုလ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါသည်။ ဒုတိယမဂ်သည် ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို ခေါင်းပါး အောင် ပယ်ပါသည်။ တတိယ မဂ်သည် ကာမ ရာဂ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါသည်။ စတုတ္ထ မဂ်သည် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ စသောကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါသည်။)

(၉၂) မဂ်လေးပါးဘဝမှထပုံစဉ်ပြပါ။ ။(ပဌမ မဂ်သည် အပါယ်လေးဘုံမှ ထပါသည်။ ဒုတိယမဂ် သည် ကာမဘုံတစိတ်တဒေသမှ ထပါသည်။ တတိယ

မဂ်သည် ကာမသုဂတိ၇-ဘုံမှ ထပါသည်၊ စတုတ္ထမဂ် သည် ရူပဘဝ,အရူပဘဝဟူသော ဗြဟ္မာဘုံ ၂၀–မှ ထပါသည်။)

(၉၃) အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သုံးပါးတို့တွင် အဘယ်ကိလေသာကို မဂ်ပယ်သနည်း။ ။(ကာလသုံးပါးလုံးဖြစ်ပြီး,ဖြစ်ဆဲ,ဖြစ်လတ္တံ့–ကိလေသာတို့ကို မဂ် မပယ်ပါ။ကာလသုံးပါးမှလွတ်သော အနုသယကိလေသာကိုသာဖြစ်သင့်ချိန်၌မဖြစ်ပေါ်အောင်ပယ်ပါသည်။)

(၉၄) အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်–ကိလေသာကိုပယ်သည်ဟုဆိုလျှင် အဘယ်သို့အဖြစ်ရှိသနည်း။ ။ (အတိတ်ကိလေသာ–ချုပ်ပြီးကိုပယ်လျှင် သေပြီးသူကို ဦးခေါင်းဖြတ်ရာကျပါသည်။ အနာဂတ်ကိလေသာဖြစ်လတ္တံ့ကိုပယ်လျှင် ပဋိသန္ဓေမနေရသေးသူကို ဦးခေါင်းဖြတ်ရာ ကျပါသည်။ ပစ္စုပ္ပန် ကိလေသာ–ဖြစ်ဆဲကို မဂ်ပယ်လျှင် ကိလေသာနှင့် မဂ်သည် ပြိုင်တူဖြစ်ရမည်ဖြစ်၍ ကိလေသာအကုသိုလ်နှင့် မဂ်ကုသိုလ်ပြိုင်တူဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာကျပါသည်။ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ထည်း၌ ပြိုင်တူ မဖြစ်ကောင်းပါ။)

(၉၅) ကိလေသာကို မဂ်သတ်ပုံ ဥပမာဆောင်ပြပါ။ ။(သရက်တပင်၌ ယခင်နှစ်သီးပြီး သရက်သီးကို စားပြီးခဲ့ပြီ၊ နောင်နှစ် သီးလတ္တံ့ကား အဖူးမျှမထွက်သေး။ ယခု အသီးတခုမျှမရှိ၊ ထိုအခါ အမြစ်ဖြတ်၍ သရက်ပင်ကို လှည်းပြားအံ့။ အတိတ်သီးမပျက်၊အနာဂတ်သီးမပျက်၊ ပစ္စုပ္ပန်သီးမပျက်ပါ။ မလှည်းခဲ့လျှင်

သိုးနိုင်ကောင်းသော အသိုးသာ-မသိုးမူ၍ ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်ပါသည်။ ထိုအတူအတိတ်၊အနာဂတ်၊ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး ကိလေသာ မပျက်ပါ။ မဂ်ဉာဏ်သာ မဖြစ်ခဲ့လျှင် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်နိုင်သော အနုသယ ကိလေသာတို့သာ မဖြစ်လာသောအားဖြင့် အပယ်ခံကြရပါသည်။)

(၉၆) အရင်းအစ နာမ်ရုပ်ကိုသိမ်းဆည်းသည်မှစ၍ မဂ်ဖိုလ်ရပြီးနောက် မဂ်၊ ဖိုလ်၊နိဗ္ဗာန်၊ပယ်၊ကြွင်း ကိလေသာ ဆင်ခြင်သည့်တိုင်အောင်ဖြစ်သော ဉာဏ်တို့ကို စဉ်၍ ရေတွက်ပြပါ။ ။(နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်။သမ္မသနဉာဏ်။ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်ဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်—ဤသို့ဉာဏ်အစဉ် ၁၆—ပါးဖြစ်ပါသည်။)

ဤမျှဖြင့် ၄၅—ဝါကာလပတ်လုံး ဆုံးမသောငါတို့ဘုရား၏ သာသနာတော်ကြီး၌ ဖွေးဖွေးဘဝများစွာဆည်းပူးကြပြီးသော ပါရမီရှင်တို့သည် ဤဉာဏ်စဉ် ၁၆—ပါးကိုရ၍ စက်ပိုင်းနှစ်ခု ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စပြီးကုန်ပြီ။ ထိုအတူဉာဏ်စဉ် ၁၆—ပါးရ၍ ကိစ္စပြီးနိုင်ရပါလို၏။ထိုအတူဉာဏ်စဉ် ၁၆—ပါးရ၍ ကိစ္စ ပြီးနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

(၃၄) ရေစက်ချ

ဣဒံမေ ပုညံ အာသဝက္ခယံဝဟံ ဟောတု။
သဗ္ဗေသတ္တာ အမှာကံ ပုညဘာဂံ သမံပတိ
လဘန္တု။

ဘန္တေ၊အရှင်ဘုရား။ မေ–အမှာကံ၊ ဘုရားတပည့်တော်တို့၏။ ဣဒံပုညံ၊ ဣမာနိပုညာနိ၊ ဤသို့ယာချပြုအပ်သောကောင်းမှုတို့သည်။ အာသဝက္ခယံ၊ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို။ ဝဟာနိ၊ပေါက်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်ကုန်သည်။ဟောန္တု၊ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။

ဣမိနာပုညကမ္မေန၊ ဤကောင်းမှုကြောင့်။ ဘဝါဘဝေသု၊ဖြစ်တတ်ပျက်တတ်သော ဘဝကြီးငယ်တို့၌။ သံသရန္တာပိ၊ အလိုမရှိဘဲ ကျင်လည် ကြရကုန်သော်လည်း။ သဒ္ဓါဒိ+သဒ္ဓမ္မ+သမ္ပန္န+ဣဿရိယ+အဍ္ဎ+ကုလပုတ္တာ၊ သဒ္ဓါစသော+သူတော်ကောင်း တို့၏–တရား ခုနစ်ပါးတို့နှင့်+ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍+အစိုးတရ+ကြွယ်ဝချမ်းသာသော +အမျိုး ကောင်း သား တို့သည်။ဟုတွာ၊ ဘဝဆက်တိုင်းဖြစ်ရ၍။သ–ပရဟိတာဝဟာ၊မိမိ သူတပါးအကျိုးများအောင်ရွက်ဆောင်နိုင်ကုန်သော။ ဒါနာဒိ+ပါရမိယော၊ ဒါနစသော+ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ငြိုငြင်ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းနှင့် တွေ့စေကာမူ မဆုတ်မနစ် ဖြည့်ကျင့်

ခြင်း၌။ သမတ္ထာ၊ စွမ်းနိုင်ကုန်သောသူတို့သည်။ဘဝါ မ၊ ဘဝဆက်တိုင်းဖြစ်ရပါလိုကုန်၏။

အဋ္ဌ၊ယနေ့ကို။အာဒိံ ကတ္တွာ၊အစပြု၍။မမ၊အကျွန်ုပ်၏။သန္တကံ၊ဥစ္စာကို။ဒသိက+သုတ္တမတ္တမ္ပိ၊မြိတ်ဆာ+ ချည်မျှင်မျှကို သော်လည်း။ အနေကသတာပိ၊ များစွာ လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ရာဇာနော ဝါ၊ မင်းတို့သည်ရင်း။ စောရာဝါ၊ခိုးသူတို့သည်ရင်း။အဘိဘဝိတ္တွာ၊နှိပ်စက်၍။ ဂဏှိတုံ၊ယူခြင်း၌။သမတ္ထာနာမ၊ စွမ်းနိုင်ကြသည်မည် သည်။ မာဟောန္တု၊ မဖြစ်စေကုန်သတည်း။ အဂ္ဂိနာပိ၊ မီးသည်လည်း။မမ၊အကျွန်ုပ်၏။သန္တကံ၊ ဥစ္စာကို။ မာဒ ယှတု၊မလောင်ကျွမ်းနိုင်စေသတည်း။ဥဒကေနာပိ၊ရေ သည်လည်း။မာဝုယှတု၊မမျောနိုင်စေသတည်း။ယထာ ကမ္မံ၊ ကံအားလျော်စွာ။ အဋ္ဌဗျာပတ္တိ၊ အကျိုးစီးပွါး ပျက်ပြားခဲ့သည်ရှိ သော်။ အဗျထော၊ သောကစိုးရိမ် ညှိုးမှိန်လွတ်ကင်း သင့်တင့်အောင် နှလုံးသွင်းနိုင်ခြင်း သည်။ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ဣဒံပုညဘာဂံ၊ ဤကောင်းမှုအဘို့ကို။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။မနုဿာနဉ္စ၊ အမိအဘဆရာသမား ဆွေမျိုး ဉာတကာ အစရှိကုန်သော လူတို့အားရင်း။ ဝိဘာဇေမ၊အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ဉာတိ+သာလောဟိ တာနံ၊ ဆွေမျိုး+သားချင်း တော်စပ်ဘူးကုန်သော။ ပေတာနဉ္စ၊ တမလွန်ဘဝသို့ ပြောင်းသွားကုန်သော သူတို့အားရင်း။ ဝိဘာဇေမ၊ အမျှ ပေးဝေပါကုန်၏။

ဒေဝတာနှင့်၊ ကိုယ်စောင့်နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ သာသနာတော်စောင့်နတ်၊ စာတုမဟာရာဇ်—အစရှိသော နတ်တို့အား ရင်း။ ဝိဘာဇေမ၊ အမျှပေးဝေပါကုန်၏၊

ဒေဝတာ၊ နတ်တို့သည်။ အမှာကံ၊ အကျွန်ုပ်တို့၏၊ ပုညဘာဂံ၊ ကောင်းမှုအတို့ကို။ အနုမောဒိတွာ၊ ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သုခါနိ၊ ချမ်းသာသုခတို့ကို။ လဘန္တု၊ ရပါစေကုန်သတည်း။ အမှေပိ၊ အကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း။ ကာရုညတာယ၊ သနားသဖြင့်။ အဘယတ္တာယ၊ ဘေးရန်မရှိစေခြင်းငှါ။ သုခတ္တာယ၊ ချမ်းသာစေခြင်းငှါ။ အပ္ပမာဒေန၊ မမေ့မလျော့သဖြင့်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ အနုရက္ခန္တု၊ စောင့်ရှောက်စေကုန်သတည်း။

အညေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ တပါးကုန်သော။ သတ္တာနှင့်၊ သတ္တဝါတို့အားရင်း။ ဝိဘာဇေမ၊ အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ပါဏိနော၊ သတ္တဝါတို့သည်။ အမှေဟိ၊ အကျွန်ုပ်တို့နှင့်။ သမံ၊ အညီအမျှ။ ပုညဘာဂံ၊ ကောင်းမှုအတို့ကို။ ပတိလဘန္တု၊ ရပါစေကုန်သတည်း။ အနေကဝါရံ၊ အကြိမ်များစွာ။ အနုမောဒန္တု၊ သာဓု-သာဓုခေါ်၍ ဝမ်းမြောက် ကြသည် ဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါ။ ။သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါ။ ။သာဓု၊ သာဓု၊သာဓု၊

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါ။ ။သာဓု၊ သာဓု၊သာဓု။

ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်
စာကြည့်တိုက်
ကမ္ဘာအေး

ဝိသာခါ အမျိုးရှိသော

ခုနစ်နှစ်အရွယ် သတို့သမီးငယ်တို့၏

ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ရကြသည်ကို

အားကျစရာ